ຂອບເຂດຂອງລັດຖະບານ. ນາຍບ້ານແມ່ນ ພະນັກງານລະດັບດຽວທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງຈາກປະຊາຊົນ. ເງິນເດືອນຂອງຄະນະບໍລິຫານບ້ານແມ່ນຕ່ຳ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຮັດວຽກບໍ່ມີເງິນເດືອນ. ບໍ່ມີງົບປະມານສຳລັບບໍລິຫານບ້ານ ແຕ່ວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້ສ່ວນແບ່ງຈາກການເກັບອາກອນຈາກປະຊາຊົນ ຕົວຢ່າງ ຂາຍສັດ, ຂາຍພືດ, ພາສີດິນ, ຄ່າຊົນລະປະທານ ແລະອື່ນໆ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມການກະຈາຍອຳນາດຂອງລະບົບງົບປະມານ ແລະແຜນການ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ບ້ານສາມາດວາງແຜນດ້ວຍຕົນເອງ ມີງົບປະມານພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງຂັ້ນເມືອງ. ຂະບວນການດັ່ງກ່າວກຳລັງຖືກຮັບປະຕິບັດໃນທົ່ວປະເທດ. ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານຕ້ອງໄດ້ລາຍງານວຽກຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ສະຖິຕິປະຈຳອາທິດ ປະຈຳເດືອນ ປະຈຳໄຕມາດ ໃຫ້ອຳນາດການປົກຄອງເມືອງ. ໃນກໍລະນີກ່ຽວກັບກະສິກຳ ນາຍບ້ານຕ້ອງໄດ້ເກັບກຳຂໍ້ມູນການຜະລິດລະດູແລ້ງປະຈຳອາທິດ. ການຜະລິດສັດປະຈຳເດືອນ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍໄດ້ລາຍງານອື່ນໆອີກ ການສຶກສາ ແລະຄວາມປອດໄພຂອງບ້ານ.

(3). <u>ການຈັດຕັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ</u>

ການຈັດຕັ້ງຊາວກະສິກອນມີຫລາຍຮູບຫລາຍສີ ທັງເປັນທາງການ ແລະບໍ່ເປັນທາງການ ໃນນັ້ນມີການຈັດຕັ້ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອຈາກກອງທຶນສິນເຊື່ອ ແລະຈາກໂຄງການພັດທະນາຂອງລັດຖະບານ ການຈັດຕັ້ງທີ່ມີການກ້າວໜ້າທີ່ສຸດແມ່ນການຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ. ການຈັດທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ ເອີ້ນວ່າກຸ່ມຈັດຂຶ້ນໂດຍການນຳພາຂອງອຳນາດທ້ອງຖິ່ນຂອງບ້ານ ຫລືອົງການຈັດຕັ້ງປະຈຳບ້ານ ສຳລັບສ້າງລາຍຮັບອື່ນໆ.

(a). <u>ສະຫະກອນ</u>

ມາເຖິງປະຈຸບັນນີ້ຍັງບໍ່ມີສະຫະກອນການກະເສດ ທັງນີ້ກໍເນື່ອງຈາກຜົນກະທົບຈາກການສ້າງສະຫະກອນເກົ່າ[2]. ໃນຕົ້ນປີ 1978 ໄດ້ມີການຕົກລົງກ່ຽວກັບການເຮັດກະສິກອນລວມໝູ່ໂດຍອີງໃສ່ບ້ານເປັນພື້ນຖານ. ໃນກາງປີ 1979 ສະຫະກອນໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ. ໃນທ້າຍປີ 1980 ມີປະມານ 60 ສະຫະກອນທີ່ຍັງຮັກສາຮູບແບບການຜະລິດແບບສະຫະກອນຂອງຈຳນວນ 2.500 ສະຫະກອນໄດ້ຂຶ້ນບັນຊີ. ການເປັນສະມະຊິກແມ່ນບັນຫາການແມ່ນຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ແຕ່—ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວແມ່ນຖືກບັງຄັບໃຫ້ລວມຊັບສິນ ລວມດິນລວມດອນ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວແມ່ນຂັດກັບປະເພນີ ແລະວັດທະນະທັມຂອງລາວ. ໃນເດືອນ 7 ປີ 1979 ແຜນການດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກລົບລ້າງ ເນື່ອງຈາກມີສຽງຕໍ່ຕ້ານຫລາຍ ມີການຂາດເຂົ້າກິນມີຄົນໂຕນໜີໄປເມືອງໄທຫລາຍ ແລະພ້ອມກັນນັ້ນ ເພື່ອລຸດຜ່ອນການຕໍ່ຕ້ານຈາກຊາວກະສິກອນ. ອັນທີສອງ ກໍເພື່ອແນໃສ່ສ້າງສະຫະກອນໃຫ້ເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງຂາເຂົ້າ-ຂາອອກ ຫລືວ່າການຄ້າການຜະລິດ. ກົມສະຫະກອນຂອງກະຊວງກະສິກຳຊົນລະປະທານ ແລະສະຫະກອນການກະເສດໃນເວລານັ້ນໄດ້ເນັ້ນໜັກວຽກສ່ວນໃຫຍ່ສະຫະກອນ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົນໄກເສດຖະກິດໃໝ່ໂດຍພື້ນຖານແລ້ວແມ່ນເພື່ອເກືອດຫ້າມຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະລວມຊັບສິນບຸກຄົນ ໃນການເປັນສະຫະກອນ.

(b). <u>ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ</u>

---

[2] TA No. 2883-lao ຍຸດທະສາດພັດທະນາກະສິກຳ ADB/MAF, ທັນວາ 1998

ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳເປັນອົງການຈັດຕັ້ງທາງການທີ່ທຳໜ້າທີ່ເປັນຄົນກາງ ການຕັດສິນບັນຫາ. ເຖິງວ່າຈະເປັນເອກກະລາດທາງດ້ານນິຕິກຳ ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳກໍເປັນການຈັດຕັ້ງຂອງຊຸມຊົນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຖືກບໍລິຫານໂດຍຄະນະຊີ້ນຳທີ່ເປັນຕົວແທນຈາກອຳນາດການປົກຄອງຕ່າງໆທີ່ນອນຢູ່ໃນໂຄງການຊົນລະປະທານ. ຄະນະບໍລິຫານງານສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳຊຶ່ງຖືກເລືອກຕັ້ງຈາກກອງປະຊຸມສະພາ ແລະກອງປະຊຸມໃຫຍ່ນັ້ນເປັນຜູ້ບໍລິຫານໂຄງການໃຊ້ນ້ຳ. ປັດຈຸບັນມີຢູ່ 453 ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳໃນຈຳນວນ 1,706 ໂຄງການຊົນລະປະທານທົ່ວປະເທດຮອດປີ 2001.

ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳບໍ່ພຽງແຕ່ ຮັບຜິດຊອບກ່ຽວກັບການດຳເນີການຫລືຄຸ້ມຄອງ ບຳລຸງຮັກສາໂຄງການແຕ່ຍັງຮັບຜິດຊອບຕື່ມອີກໃນການຈັດຫາເຄື່ອງຮັບໃຊ້ກະສິກຳ ແລະ ຕອບສະໜອງສິນເຊື່ອໃຫ້ສະມາຊິກ ແລະເຮັດການຕະຫລາດແກ່ຜົນຜະລິດຕ່າງໆ. ເນື່ອງຈາກສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ ອົງການທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຈຶ່ງມີສິດດຳເນີນທຸລະກິດຮ່ວມກັບທະນະຄານ ສົ່ງເສີມກະສິກຳ, ທະນາຄານການຄ້າ ແລະ ບໍລິສັດການຄ້າຕ່າງໆ ປະມານ 10% ຂອງສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳທັງໝົດໃນປັດຈຸບັນໄດ້ດຳເນີນການຕະຫລາດ ຂາເຂົ້າ-ຂາອອກ ຊື້-ຂາຍຜົນຜະລິດກະສິກຳ.

ຊັບສິນບັດຊົນລະປະທານຂອງສ່ວນລວມ (ປາກນ້ຳ, ຫົວງານ, ຄອງເໝືອງ ແລະອາຄານຕ່າງໆ) ໄດ້ຖືກມອບໂອນໃຫ້ສະມາຄົມ ດັ່ງນັ້ນລະບົບຊົນລະປະທານຈຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບເຕັມສ່ວນຂອງສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ. ການເກັບຄ່າທຳນຽມຊົນລະປະທານໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຂຶ້ນເພື່ອສະສົມທຶນຮອບການລົງທຶນຕໍ່ໜ້າ. ປັດຈຸບັນ ບັນດາສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳກຳລັງຂຶ້ນຄ່າທຳນຽມນຳໃຊ້ນ້ຳ ເພື່ອໃຫ້ຄຸ້ມກັບການບຳລຸງຮັກສາ ແລະການດຳເນີນງານ ແລະເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ບ້ານ.

ເຖິງວ່າການກໍ່ສ້າງສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳຈະເຮັດເປັນຂັ້ນຕອນຂອງການຊີ້ນຳຂອງລັດກໍຕາມ ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳກໍຍັງເປັນໜໍ່ເປັນແໜງເກີດໃໝ່ ແລະຕ້ອງການຄວາມແຂງແຮງຂຶ້ນ ເພື່ອອານາຄົດ. ບັນຊີລາຍຮັບລາຍຈ່າຍຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳກໍບໍ່ໄດ້ຖືກກວດກາຢ່າງຮຽບຮ້ອຍ. ພະແນກກະສິກຳ ຫ້ອງການກະສິກຳກໍມີອັນຈຳກັດຕໍ່ການຊ່ວຍເຫລືອ. ທະນາຄານສົ່ງເສີມການກະເສດກໍລັ່ງເລໃຈຈະປ່ອຍທຶນລະຍະກາງ ແລະ ຍະຍາວໃຫ້ ອັນທີ່ນຶ່ງກໍເພາະວ່າລະບົບຄຸ້ມຄອງການເງິນຂອງສະມາຄົມການຈັດຕັ້ງດັ່ງກ່າວນັ້ນກໍຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ, ອັນທີ່ສອງ ກໍຍ້ອນ ທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳບໍ່ມີທຶນໃຫ້ຢືມ.

(c). <u>ກຸ່ມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ (ກຊນ)</u>

ກຊນຖືກສ້າງຂຶ້ນໂດຍອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ ຢູ່ໃນບັນດາໂຄງການຊົນລະປະທານຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກສາກົນ ແລະພະແນກກະສິກຳ. ກ ຊ ນ ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນພາຍໃຕ້ທິດນຳໃນການນຳໃຊ້ ແລະບຳລຸງຮັກສາ ຂອງກົນຊົນລະປະທານ. ກຊນ ແມ່ນນາຍບ້ານຫລືຮອງນາຍບ້ານເປັນຫົວໜ້າ. ໃນໂຄງການຊົນລະປະທານທີ່ກວມຫລາຍກວ່ານຶ່ງບ້ານ ຈະມີການສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການກຸ່ມນຳໃຊ້ນ້ຳ.ບ້ານໃດທີ່ມີສະມາຊິກ ມີເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານ ຫຼາຍກວ່າໝູ່ ກໍຈະເປັນປະທານກຸ່ມນຳໃຊ້ນ້ຳ. ຢູ່ໃນກົດລະບຽບ ແລະ ຂໍ້ບັງຄັບຕ່າງໆ ກນຊ ແມ່ນພະແນກກະສິກຳຂອງແຂວງຈະເປັນຜູ້ສ້າງຂຶ້ນ.

ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງຂອງກຸ່ມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ ຄ້າຍຄືຂອງສະມາຄົມ ກຊນ ແຕ່ວ່າມີໜ້າທີ່ໜ້ອຍກ່ອນ ຂຶ້ນກັບຂະໜາດຂອງໂຄງການ. ໃນກໍລະນີຂອງ ກຸ່ມ ກຊນ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ປັບປຸງຮັກສາໄດ້ຖືກມອບໃຫ້ການຈັດຕັ້ງຂອງຊາວນາ. ກຊນ ຈະເຮັດໜ້າທີ່ກ່ຽວກັບການຈ່າຍນ້ຳກັບຊາວນາ ຄ່ານ້ຳສ່ວນໃຫຍ່, ຄ່າໄຟຟ້າ, ຄ່ານ້ຳມັນ, ຄ່າສ້ອມແປງບຳລຸງຮັກສາ ແລະ ຄ່າຈ້າງຄົນແລ່ນຈັກ. ຢູ່ໃນບາງໂຄງການຄ່ານ້ຳກໍ ໄດ້ເປັນບຳເນັດໃຫ້ແກ່ຄະນະກຳມະການກຸ່ມນຳໃຊ້ນ້ຳ. ຢູ່ໃນກໍລະນີຂອງກຸ່ມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ, ຊັບສິນບັດຍັງເປັນຂອງລັດຖະບານຢູ່. ສຳລັບການສ້ອມແປງໃຫຍ່ ກຊນ ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກພະນັກງານກະສິກຳແຂວງ. ນອນໃນກຸ່ມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳນີ້ກໍມີການຈັດຕັ້ງຂອງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ. ຢ່າງໃດກໍດີໜ້າທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງນ້ຳ ໜ້າທີ່ຂອງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດແມ່ນມີຈຳກັດ ຊາວນາສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ໄດ້ໃຊ້ສິນບັດທຶນຮອນຮ່ວມກັນ ແລະ ຂາຍຜົນຜະລິດຂອງໃຜລາວບໍ່ໄດ້ຮ່ວມກັນ.

ຢູ່ໃນລະຍະຍາວ, ກຊນ ຈະອີງໃສ່ ກົດໝາຍຂອງບ້ານ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງນ້ຳໃຊ້ຊົນລະປະທານ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຈະບໍ່ມີສິດຢືມທຶນຈາກ ທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ ເພາະໜ້າທີ່ຂອງການຄຸ້ມຄອງບ້ານແມ່ນເພື່ອບໍລິຫານ ຊຶ່ງຈະບໍ່ ສອດຄ່ອງກັບສະຖານະການດຳເນີນທຸລະກິດຂອງສະມາຄົມຊາວນາ.

(d). <u>ກຸ່ມສິນເຊື່ອທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ (ທສກ)</u>

ກຸ່ມ ສິນເຊື່ອ ທສກ ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນດ້ວຍ ທສກ ເພື່ອໃຫ້ສິນເຊື່ອໃຫ້ແກ່ກຸ່ມຊາວນາ (5-10) ຄອບຄົວ ກຸ່ມດັ່ງກ່າວຖືກສ້າງເປັນລະຍະສັ້ນເພື່ອໃຫ້ທຶນກູ້ຢືມເປັນລະຍະສັ້ນຕາມລະດູການ ດັ່ງນັ້ນກໍຍັງມີຫລາຍຮູບແບບຊຶ່ງແຕ່ລະລະດູການຈະບໍ່ແມ່ນກຸ່ມດຽວ. ທສກ ມີໜ້າທີ່ປ່ອຍເງິນ ແລະ ບໍ່ມີໜ້າທີ່ຜະລິດ. ກິດລະບຽບການສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນແນໃສ່ເກັບເງິນຄືນທະນາຄານ ຫລັງຈາກສິ້ນສຸດການຜະລິດ. ຈາກນັ້ນກຸ່ມດັ່ງກ່າວກໍສະຫລາຍໂຕໄປ ເພາະເຫດຜົນຢ່າງດຽວຈັດກຸ່ມຊາວນາກໍເພື່ອກູ້ຢືມເງິນ, ຢືມປຸ໋ຍ, ຢາ ຈາກທະນາຄານ. ມີແຕ່ພະແນກກະສິກຳ ຫ້ອງການກະສິກຳ ໃຫ້ການແນະນຳ ດ້ານເຕັກນິກ ແຕ່ກໍ ມີອັນຈຳກັດ.

(e). <u>ກຸ່ມສິນເຊື່ອທຶນໝູນວຽນ</u>

ກຸ່ມສິນເຊື່ອດັ່ງກ່າວສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນດ້ວຍໂຄງການມີທຶນໝູນວຽນຈາກໂຄງການຊ່ວຍເຫລືອຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ອີຟັດ, ລາວຊູແອດ ແລະ ຊີຣັບ. ທຶນໝູນວຽນດັ່ງກ່າວແມ່ນສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ຊາວບ້ານ ການຕຳແຜ່ນ, ລ້ຽງໄກ່, ລ້ຽງໝູ ຫລືອຸດສະຫະກຳນ້ອຍຢູ່ໃນບ້ານ. ທຶນດັ່ງກ່າວໄດ້ມອບໃຫ້ບ້ານໂດຍຄະນະບໍລິຫານ ແລະ ກຳມະການຂອງລັດຖະບານ. ກຸ່ມດັ່ງກ່າວມີຂະໜາດ 5-15 ຄອບຄົວ, ທຶນປະມານ 50.000 - 500.000ກີບຕໍ່ຄອບຄົວ.

(f). <u>ກຸ່ມຜະລິດຕາມສັນຍາປູກພືດຂອງເມືອງ</u>

ຫ້ອງການກະສິກຳເມືອງ ໄດ້ຈັດຕັ້ງກຸ່ມຊາວນາເພື່ອປູກພືດບາງຢ່າງຫລືນຳໃຊ້ຊົນລະປະທານ ໃນບາງເຂດ ເພື່ອເປັນໜໍ່ແໜງໃຫ້ການຈັດຕັ້ງກຸ່ມໃຊ້ນ້ຳ. ເປັນທີ່ສັງເກດວ່າກຸ່ມດັ່ງກ່າວນີ້ຍັງບໍ່ທັນຄົງໂຕ ເພາະຈະສະຫລາຍໂຕໃນເມື່ອຫ້ອງກະສິກຳບໍ່ໄປເຮັດວຽກນຳ. ກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີສັນຍາສ້າງຂຶ້ນບາງຢ່າງເຊັ່ນ ຢາສູບ, ກາເຟ. ບໍລິສັດຢາສູບລາວໄດ້ເຮັດສັນຍາກັບກຸ່ມປູກຢາເພື່ອເຮັດຢາສູບ. ກຸ່ມກາເຟໄດ້ເຮັດສັນຍາກັບບຕົວແທນໃຫ້ລັດ ແລະ ເອກກະຊົນ ເພື່ອທຸລະກິດກາເຟ ກຸ່ມດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ຮັບສິນເຊື່ອຈາກ ທສກ.

(g). <u>ກຸ່ມຊື້ ແລະກຸ່ມຂາຍສັດ.</u>

ກຸ່ມຊື້ ແລະ ກຸ່ມຂາຍສັດ ນີ້ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງຂຶ້ນບາງແຂວງ ບາງເມືອງ ຫລືບໍລິສັດສະບຽງແຂວງ ກຸ່ມດັ່ງກ່າວໄດ້ເຊັນສັນຍາກັບບໍລິສັດ ເພື່ອເກັບຊື້ ງົວ, ຄວາຍ, ໄກ່, ໝູ ຢູ່ບ້ານ ເພື່ອຂາຍໃຫ້ ບໍລິສັດໃນລາຄາສະເພາະ ປົກກະຕິແລ້ວ ກຸ່ມດັ່ງກ່າວຈະມີ 3-5 ຄົນ ນັກທຸລະກິດໃນບ້ານທີ່ມີສິດໃນການຢືມເງິນຈາກ ທສກ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ທສກ ມີທຶນໜ້ອຍສຳລັບໃຫ້ກຸ່ມຊື້-ຂາຍສັດກູ້ຢືມ. ມີບາງກຸ່ມຈັດຕັ້ງຂຶ້ນເພື່ອຊື້ເຂົ້າໃຫ້ແກ່ບໍລິສັດສະບຽງ. ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ 2 ກຸ່ມນີ້ ກຸ່ມຊື້-ຂາຍຈັດຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍເຈົ້າຂອງໂຮງສີຫລືເຈົ້າຂອງຈັກຟາດເຂົ້າ.

(4). <u>ປະເດັນສຳຄັນໃນການຈັດຕັ້ງ</u>

ບົດບາດຂອງລັດແມ່ນແນໃສ່ການກະສິກຳທີ່ນຳໃຊ້ກົນໄກເສດຖະກິດການຕະຫລາດ ແມ່ນການສົ່ງເສີມໃຫ້ບໍລິການແກ່ຊາວນາ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກ ຊຶ່ງຈະຄວນມີບົດບາດສຳຄັນໃຫຍ່ ໃນເສດຖະກິດການຕະຫລາດມີ 3 ເງື່ອນໄຂເພື່ອໃຫ້ເສດຖະກິດການຕະຫລາດດຳເນີນດ້ວຍດີຄື: ລະບຽບກົດໝາຍ ການຮັບປະກັນສິດໃນການເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ເປີດກ້ວາງກິດຈະການເສດຖະກິດຕ່າງໃຫ້ໄລ່ງລຽນ. ລະບຽບກົດໝາຍຈຳກັດບົດບາດການແຊກແຊງຂອງລັດຖະບານໃນກົນໄກຂອງເສດຖະກິດເຊັ່ນ ການເກັບພາສີ ການປັບໃໝ ການຜູກຂາດ ການຄຸ້ມຄອງລາຄາ ການຈັດຕັ້ງ ເບິ່ງຄືນປັບປຸງເພື່ອເສດຖະກິດການຕະຫລາດຂະຫຍາຍຕົວມີການລົງທຶນຕື່ມ.

(a). <u>ກົດລະບຽບການເກັບພາສີທ້ອງຖິ່ນທີ່ບໍ່ແນ່ນອນ</u>

ບັນດາແຂວງຕ່າງໆມີໜ້າທີ່ໃນການອອກກົດລະບຽບ ເພື່ອກຳນົດການເກັບພາສີ ຫລືປັບໃໝໂດຍອີງໃສ່ດຳລັດ ຫລືບົດແນະນຳຈາກລັດຖະບານກາງ. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກົດລະບຽບດັ່ງກ່າວແມ່ນຂຶ້ນກັບອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ທຸກລະບຽບການທັງໝົດບໍ່ແມ່ນຈະປະຕິບັດທຸກອັນ. ລະດັບການເປີດກ້ວາງເສດຖະກິດຍັງແຕກຕ່າງລະຫວ່າງແຂວງກັບແຂວງ. ບາງແຂວງກໍເປີດກ້ວາງ ບາງແຂວງກໍຈຳກັດ.

(b). <u>ການຄຸ້ມຄອງລາຄາ</u>

ການຕະຫລາດກະສິກຳຍັງບໍ່ທັນຖືກເປີດກ້ວາງ ແລະ ໄລ່ງລຽນຢ່າງເຕັມທີ່ ລາຄາເຂົ້າ ແລະຊີ້ນຍັງຖືກຄຸ້ມຄອງໂດຍລັດຖະບານ ລັດຖະບານເປັນຂັ້ນສູນກາງຕັ້ງຂອບເຂດລາຄາເຂົ້າ ແລະ ຊີ້ນ ລາຄາແທ້ຈິງແມ່ນຖືກກຳນົດຈາກແຂວງ ລາຄາສູງສຸດແມ່ນຢູ່ໃນກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ ແລະ ຕ່ຳລົງໄປຢູ່ໃນແຂວງນ້ອຍໆ ມີລະບົບໂກຕາໃນການຄ້າຂາຍສັດໃນບາງແຂວງ ການອອກທະບຽນຄ້າຂາຍສັດໃນແຕ່ລະເມືອງ ຕົວຢ່າງໃນແຂວງຫລວງພະບາງ ການອອກທະບຽນອອກໃຫ້ພໍ່ຄ້າທີ່ປະມູນໄດ້ ແລະ ມີຈຳນວນສັດຈຳກັດ. ການເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ສັດລະຫວ່າງແຂວງຕໍ່ແຂວງຖືກຄວບຄຸມໂດຍອຳນາດການທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ມີໃບອະນຸຍາດເຄື່ອນຍ້າຍ.

(c) <u>ລະບົບສານ ແລະ ຍຸດຕິທຳ ທີ່ບໍ່ເດີນສະດວກ</u>

ລະບຽບກົດໝາຍຍັງອ່ອນ, ການປ້ອງກັນຕໍ່ມາດຕະການກວດສອບຂອງລັດຖະບານ ແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ, ແຕ່ລະບົບຍຸດຕິທຳຍັງອ່ອນ. –ໃນປັດຈຸບັນມີທະນາຍຄວາມພຽງແຕ່ 24 ນາຍ ແລະ ແຕ່ລະຄົນມີພຽງແຕ່ 10 ຫາ 15 ຄະດີຕໍ່ປີ. ໃນແຕ່ລະແຂວງມີພຽງແຕ່ຜູ້ພິພາກສານຄົນດຽວ. ການຟ້ອງຮ້ອງຄະດີຕໍ່ລັດຖະບານ ແທບເກືອບບໍ່ມີ. ວິທີການຂອງສານໃຊ້ເວລາ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການ

ດຳເນີນຄະດີແມ່ນສູງ, ໃນລະຫວ່າງເຄິ່ງ ຫຼື ໜຶ່ງລ້ານກີບ ສະເພາະຄະດີນ້ອຍໄປເຖິງ ຫ້າລ້ານກີບສະເພາະຄະດີໃຫຍ່. ຄົນທົ່ວໄປແມ່ນຍັງມີຄວາມທຸ້ຍຍາກໃນການນຳໃຊ້ລະບົບຍຸດຕິທຳທີ່ມີຢູ່ເພື່ອແກ້ໄຂຂໍ້ຜິດຖຽງ.

(d). <u>ການຈຳກັດການເລືອກພືດປູກ</u>

ການປູກພືດບາງທີບໍ່ໄດ້ເຮັດຕາມຄວາມເຫມາະສົມ ມີບາງຄັ້ງມີການແນະນຳແຂງແຮງຈາກລັດຖະບານທ້ອງຖິ່ນເພື່ອປູກພືດບາງຢ່າງເຊັ່ນຢູ່ໃນນາ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງປູກເຂົ້າຕາມຄຳແນະນຳ ບໍ່ປູກຢ່າງອື່ນຕາມຈຸດປະສົງຂອງຊາວນາ.

3.2.3 ການຄອບຄອງທີ່ດິນ

(1). <u>ພື້ນຖານຄວາມເປັນມາ</u>

ດິນເປັນຂອງວົງສາຄະນາຍາດເປັນຂອງລັດ ແຕ່ວ່າທ້າຍປີ 1980 ມານີ້ລັດຖະບານໄດ້ຂະຫຍາຍການໃຫ້ສິດນຳໃຊ້ດິນ. ແຕ່ປີ 1991 ລັດຖະທຳມະນູນໄດ້ຮັບເອົາ ແລະ ບົ່ງແຈ້ງຫລັກການວ່າທີ່ດິນເປັນຂອງວົງສາຄະນາຍາດ ແຕ່ວ່າບຸກຄົນໄດ້ມີການຮັບປະກັນການນຳໃຊ້. ມີບັນດາມາດຕະການກົດຫມາຍຕ່າງໆເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ປະຊາຊົນໄດ້ນຳໃຊ້ ເຊັ່ນກົດຫມາຍປ່າໄມ້ ແລະ ກົດໝາຍດິນ ແລະ ກົດຫມາຍໄດ້ປະກາດໃຊ້ ປີ 1996-97 ຕາມລຳດັບ. ໃນກົດຫມາຍດັ່ງກ່າວໄດ້ບົ່ງວ່າສິດນຳໃຊ້ສາມາດສືບທອດຮອດລູກຫລານ ຫລື ໂອນໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ ຂາຍຫລືເຊົ່າ ສິ່ງດັ່ງກ່າວຖືກຮັບຮອງຈາກລັດ. ດິນດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ຈົດທະບຽນເສັຽພາສີແລ້ວ.

ຕາມປະເພນີທຳນຽມການຖືເປັນຜູ້ຖືຄອງສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນແມ່ນເຮັດກັນພາຍໃນຄອບຄົວຫລືພາຍໃນບ້ານໂດຍມີຂໍ້ຈຳກັດວ່າຜູ້ໃດຄວນໄດ້ເທົ່າໃດ. ການຄອບຄອງທີ່ດິນຂອງຊາວນາ ຊຶ່ງໄດ້ຖາກຖາງສັບຊ່າວ ຍັງຖືກຮັບຮູ້ທົ່ວໄປຂອງຊົນນະບົດ ແຕ່ວ່າເມືອງ ປະຊາຊົນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ລັດຖະບານຈຶ່ງໄດ້ ສ້າງກົດຫມາຍເພື່ອລຸດຜ່ອນຂໍ້ຂັດແຍ້ງລະຫວ່າງບ້ານຕໍ່ບ້ານ. ແລະ ພ້ອມດຽວກັນນີ້ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການນຳໃຊ້ຍືນນານຈຶ່ງມອບດິນມອບປ່າໃຫ້ບ້ານ.

(2). <u>ການຄອບຄອງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ດິນ</u>

ການຄອບຄອງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ດິນ ບຸກຄົນຫລືຄອບຄົວອາດຈະໄດ້ຮັບການມອບດິນສຳລັບການກະສິກຳດັ່ງນີ້ ຕາມກົດຫມາຍດິນ ມາດຕາທີ 17 ດັ່ງນີ້:

i) ເຮັກຕາຕໍ່ 1 ແຮງງານຂອງຄອບຄົວສຳລັບການປູກເຂົ້າ ແລະລ້ຽງປາ
ii) ເຮັກຕາຕໍ່ 1 ແຮງງານຂອງຄອບຄົວສຳລັບການປູກພືດສິນຄ້າ
iii) ເຮັກຕາຕໍ່ 1 ແຮງງານຂອງຄອບຄົວສຳລັບເຮັດສວນຫມາກໄມ້ກິນຫມາກ
iv) ເຮັກຕາຕໍ່ 1 ແຮງງານຂອງຄອບຄົວສຳລັບການປູກໄມ້ ຫລືເຮັດທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ

ດິນທັງຫມົດສຳລັບ 1 ຄອບຄົວອາດຈະມີ 22 ເຮັກຕາຕໍ່ແຮງງານ ແຕ່ວ່າອາດຈະບໍ່ມີດິນພຽງພໍໃຫ້ໄດ້ຕາມຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວ. ລັດຖະບານໄດ້ມອບໃຫ້ຄຸ້ມຄອງດິນຢູ່ໃນການຮັບຜິດຊອບຂອງແຕ່ລະອົງການຈັດຕັ້ງເຊັ່ນ ກະຊວງກະສິກຳ, ອຳນາດການປົກຄອງເມືອງ ເຂົາເຈົ້າມີສິດ ມີສ່ວນຮັບຜິດຊອບມອບດິນສຳລັບກະສິກຳ ແລະອອກໃບນຳໃຊ້ໃຫ້. ໃບຢັ້ງຢືນດັ່ງກ່າວເປັນໃບຢັ້ງຢືນຊົ່ວຄາວທີ່ມອບໃຫ້ ມີອາຍຸໃຊ້ໄດ້ 3 ປີ.

ຫາກກາຍທຳນິດນີ້ ດິນຫາກໄດ້ນຳໃຊ້ສາມາດເຮັດທະບຽນຕາດິນໄດ້ ຊຶ່ງຫມາຍເຖິງສິດນຳໃຊ້ດິນຢ່າງຖາວອນໄດ້. ກ່ອນຈະອອກທະບຽນຕາດິນໃຫ້ຕ້ອງໃຊ້ເວລາກວດຄືນ 90 ວັນເພື່ອ ຖ້າກໍລະນີບໍ່ມີການຂັດແຍ້ງເກີດຂື້ນ ລັດຖະບານໄດ້ສະຫງວນສິດຕໍ່ການຜູ້ທີ່ມີສິດນຳໃຊ້ດິນ ເພື່ອປົກປ້ອງດິນ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຫລື ລ່ວງລະເມີດສິດນຳໃຊ້ຂອງຜູ້ອື່ນຕ້ອງເສັຽຄ່າພາສີ ຄ່າທຳນຽມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ຖືກຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບກົດລະບຽບດິນ ແລະປ່າໄມ້.

(3). <u>ພາສີທີ່ດິນ</u>

ການເກັບພາສີກະສິກຳມີຕັ້ງແຕ່ 3.000ກີບ/ຮ.ຕ ໃນເຂດທົ່ງຫຍ້າພູດອຍ ເຖິງ 20.000ກີບ/ຮ.ຕ ໃນດິນນາຢູ່ທົ່ງພຽງ ໄດ້ມີພາສີຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ດິນຢ່າງຖາວອນ ໃນເຂດດິນຄ້ອຍຊັນ ເຊັ່ນ ຕົວຢ່າງ: 14ກິໂລເຂົ້າ/ຮ.ຕ ສຳລັບດິນທີ່ປູກຄົງທີ່ ແລະ 15ກິໂລ/ຮ.ຕ ໃນດິນເຮັດການຫມູນວຽນ. ອັດຕາດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ປະກາດໃຊ້ຂອງດຳລັດປະທານປະເທດກ່ຽວກັບພາສີທີ່ດິນ ລົງວັນທີ 22 ຕຸລາ 2000. ຕາມແກົນທີ່ດິນ ກະຊວງການເງິນ, ການເກັບພາສີທີ່ດິນໄດ້ດີຂື້ນໃນລະດັບເມືອງ ພາຍຫຼັງການປະຕິບັດມະຕິດັ່ງກ່າວ (ໃຫ້ເບິ່ງ Annex 5ສຳລັບອັດຕາພາສີທີ່ດິນ) ການນຳໃຊ້ກໍຍັງບໍ່ທັນຊັດເຈນເທື່ອໃນປັດຈະບັນ ຈະຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຕື່ມອີກ. ພາສີທີ່ຈະບໍ່ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຕາບໃດທີ່ດິນຍັງບໍ່ໄດ້ຈົດທະບຽນ. ໃນການມອບດິນມອບປ່າທີ່ເປັນໄປຢ່າງຊ້າໆ, ດິນທີ່ຖືກນຳໃຊ້ການຜະລິດ ໄດ້ລາຍງານນ້ອຍກ່ວາ ຕົວຈິງເພາະປະຊາຊົນຢາກຫລີກພາສີ.

(4). <u>ສະພາບການມອບດິນມອບປ່າໃນປັດຈະບັນ</u>

ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດເຫັນພ້ອມກັນວ່າ ປະສິດທິຜົນຂອງຕະຫລາດດິນ ແລະການຮັບປະກັນການຄຸ້ມຄອງດິນ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການມອບດິນມີປະສິດທິຜົນສູງເພື່ອໃຫ້ມີການລົງທຶນໃສ່ທີ່ດິນ ແລະການນຳໃຊ້ດິນຢ່າງຍືນນານ.

ໂຄງການອອກໃບທະບຽນຕາດິນຊຶ່ງໄດ້ຮັບທຶນຈາກທະນະຄານໂລກ, ຢູ່ພາຍໃຕ້ກະຊວງການເງິນ, ມີຈຸດປະສົງແນໃສ່ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ທະບຽນຕາດິນສຳລັບບຸກຄົນ ຫລືບໍລິສັດ ເພື່ອນຳໃຊ້ດິນຢ່າງຍາວນານໃນເຂດຊົນນະບົດ. ວຽກງານຂອງໂຄງການດັ່ງກ່າວລວມມີການຈົດທະບຽນດິນໃນຂັ້ນແຂວງ. ການອອກໃບຕາດິນເພື່ອໃຫ້ທົ່ວເຖິງໃນທົ່ວປະເທດ. ດ້ວຍການເຮັດເປັນຕອນໆໄປ ໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ເຮັດວຽກໃນບາງແຂວງຊຶ່ງລັດຖະບານເປັນຜູ້ບຸລິມະສິດ ເປັນບ່ອນທີ່ດິນມີລາຄາສູງ. ມາເຖິງປັດຈຸບັນ ປະຊາຊົນໃນເຂດຊົນນະບົດຍັງບໍ່ທັນໄດ້ໃບທະບຽນຕາດິນ.

ອົງການຈັດຕັ້ງບໍລິຫານກ່ຽວກັບການມອບດິນໃນຊົນນະບົດແມ່ນຄະນະກຳມະການມອບດິນມອບປ່າ ຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ສຳນັກງານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ອົງການດັ່ງກ່າວໄດ້ຕັ້ງຂື້ນປີ 1996 ຕາມກົດຫມາຍດິນ ແລະກົດຫມາຍປ່າໄມ້. ຄະນະກຳມະການດັ່ງກ່າວມີຫ້ອງການປະຈຳແຂວງ ແລະ ເມືອງ ໂຄງການຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່, ໄດ້ຖືກສ້າງຂື້ນເພື່ອລົບລ້າງການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນຍ້າຍ ແລະ ມີໜ້າທີ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນທີ່ດິນລວມທັງ ການສ້າງແຜນການ ແລະ ການປະຕິບັດການມອບດິນ ມອບປ່າ ໃຫ້ແກ່ບ້ານກໍຄືໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ. ການມອບດິນມອບປ່າແມ່ນມີຫລາຍຫນ້າທີ່ ລວມທັງການປົກປ້ອງການຖືຄອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມກົດຫມາຍ, ແກ້ໄຂບັນຫາຜິດຖຽງກັນໃນດ້ານດິນລະຫວ່າງບ້ານ ແລະ ຊຸກຍູ້ການເກັບພາສີດິນດ້ວຍການສົ່ງເສີມການຜະລິດ ແລະລາຍຮັບຈາກການນຳໃຊ້ດິນ.

ຈຳນວນດິນທີ່ຈະມອບດິນ ສິ່ງສຳຄັນກ່ອນອື່ນໝົດແມ່ນຕ້ອງແກ້ໄຂໃຫ້ລະອຽດລະຫວ່າງຂອບເຂດບ້ານ ແລະ ຂອບເຂດປ່າ ຫລືເອີ້ນວ່າການແບ່ງເຂດດິນ. ມາເຖິງປັດຈຸບັນແມ່ນເນັ້ນໜັກໃສ່ການມອບດິນໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ມີຢ່າງຈະແຈ້ງ ເພື່ອຈັດທະບຽນ. ໃນຂະບວນການດັ່ງກ່າວ ປະເດັນທີ່ສັງເກດເຫັນວ່າມີຄວາມອ່ອນໄຫວທີ່ສຸດແມ່ນກ່ຽວກັບການແບ່ງດິນ ເພາະບາງກໍລະນີຄອບຄົວທີ່ຮັ່ງມີ ມີດິນຫລາຍຈະຕ້ອງຖືກຊັກຊວນເພື່ອແບ່ງດິນໃຫ້ຜູ້ທີ່ທຸກຍາກ. ອັນທີ 2 ກໍແມ່ນກໍລະນີທີ່ບາງຄອບຄົວມີດິນປູກໄກ້ແຫລ່ງນ້ຳ ທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນຈະຕ້ອງໄດ້ປົກປັກຮັກສາ ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງໄດ້ຊອກດິນເພີ່ມເຕີມໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ. ອີກອັນນຶ່ງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກແມ່ນການປັກເຂດແດນລະຫວ່າງບ້ານຕໍ່ບ້ານ ເນື່ອງຈາກການນຳໃຊ້ດິນມາແຕ່ເກົ່ານັ້ນສັບສົນ ບາງຄັ້ງກໍມີການທັບຊ້ອນການ. ແຕ່ໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ ການແກ້ໄຂບັນຫາ ແມ່ນໄດ້ໃຊ້ກົດເກນປະເພນີສິດນຳໃຊ້ຂອງພື້ນຖານໃຫ້ຫລາຍທີ່ສຸດ ແຕ່ວ່າເລື້ອງດັ່ງກ່າວນີ້ກໍ່ຫຍຸ້ງຍາກຫລາຍ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຖາງປ່າເຮັດໄຮ່. ຍິ່ງກ່ວານັ້ນອີກ ທັດສະນະກ່ຽວກັບການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ ກໍເປັນສິ່ງໃຫມ່ສຳລັບປະຊາຊົນ ແລະຍັງບໍ່ເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈຢ່າງກ້ວາງຂວາງ ເພື່ອເປັນເລື້ອງໃຫມ່ສຳລັບເຂົາເຈົ້າ. ຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກຍັງລັ່ງເລງໃນການບອກຂອບເຂດດິນໄຮ່ ນອກເຫນືອຈາກເນື້ອທີ່ງເຂົາເຈົ້າເຮັດໃນປີດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຫລີກລ້ຽງພາສີທີ່ດິນ ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ຮັບຈຳນວນ ຫລືຄຸນນະພາບດິນທີ່ເຂົາເຈົ້າຄວນຈະໄດ້ຮັບ.

ຢູ່ໃນຂັ້ນສູນກາງ ກໍຍັງຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ເພື່ອດຳເນີການມອບດິນໃນທົ່ວປະເທດ ເພາະຂາດເຂີນພະນັກງານ ແລະມີການເລັ່ງລັດໃຫ້ເຮັດໄວ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີທ່າອ່ຽງການແກ້ໄຂ ບັນຫາທີ່ດ ິນຈຶ່ງແຕກຕ່າງກັນໄປແຕ່ລະບ່ອນ. ເຫດຜົນອັນນຶ່ງອີກກໍຄື ມີຫລາຍຂໍ້ຈຳກັດຢູ່ໃນບ້ານ ແລະມີຫລາຍວິທີການໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ເຮ ັດເປັນສະເພາະເຂດ ສະເພາະເລື້ອງ ກ່ອນຈຳທຳການພັດທະນາກະສິກຳ.

3.2.4 ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ

(1). ສະພາບທົ່ວໄປ

ໂດຍລວມແລ້ວ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແມ່ນແນໃສ່ເພື່ອພັດທະນາໃຈກາງແຜນຂອງປະເທດ, ການຝຶກອົບຮົມພະນັກງານ, ການໃຫ້ການສຶກສາຝຶກອົບຮົມເດັກນັກຮຽນ, ການສ້າງສີມືແຮງງານ, ການຮັກສາວັດທະນະທຳລາວ, ການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ຂໍ້ມູນ ແລະການປຸກລະດົມ ອີງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ. ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເປັນແຜນການນຶ່ງຂອງກະຊວງກະສິກຳ ແນໃສ່ເພື່ອສ້າງພະນັງານເຕັກນິກ ນັກຊ່ຽວຊານໃຫ້ມີຄຸນນະພາບສູງ ເພື່ອການພັດທະນາກະສິກຳ ແລະ ຊົນນະບົດ. ຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເພື່ອເຮັດໃຫ້ພະນັກງານເມືອງຮູ້ຮອບດ້ານ ເພື່ອລົງເຖິງຮາກຖານການຜະລິດ ສາມາດເຮັດວຽກການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ ແລະສົ່ງເສີມການໃຫ້ບໍລິການການຝຶກຊາວນາຄາທີ່ກັບວຽກງານ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດຮັບເຕັກໂນໂລຊີໃຫມ່ໄດ້ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຈຸດສຸມພັດທະນາຊົນນະບົດຮອບດ້ານ.

(2) ລະດັບການສຶກສາຂອງຊາວກະສິກອນ

ໃນປີ 1995 ການອ່ານຂຽນຫນັງສືໄດ້ມີແຕ່ 60% ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຫລາຍລະຫວ່າງເພດຍິງເພດຊາຍ ແລະ ລະຫ່ວາງແຂວງ ອັດຕາຜູ້ຍິງອ່ານອອກຂຽນໄດ້ມີ 48% ສ່ວນຜູ້ຊາຍ 73% ຕ່ຳກ່ອນຫມູ່ ແມ່ນຢູ່ແຂວງຫລວງນ້ຳທາ ຜູ້ຍິງມີ 20% ມີສູງສຸດແມ່ນຢູ່ໃນກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ 92%. ເປັນການຍາກຫລາຍທີ່ຈະສົ່ງເສີມກະສິກຳໂດຍບໍ່ຍົກລະດັບການສຶກສາ. ຜູ້ຍິງແມ່ນແຮງງານຕົ້ນຕໍຜະລິດກະສິກຳປູກ

ຝ່າລ້ຽງສັດ ດັ່ງນັ້ນການສຶກສາຜູ້ຍິງໃນຊົນນະບົດແມ່ນບັນຫາຕົ້ນຕໍສຳຄັນທີ່ຈະຕ້ອງພິຈາລະນາ ເພື່ອພັດທະນາການກະສິກຳ.

(3). **<u>ສະພາບປັດຈຸບັນຂອງພະນັກງານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້</u>**

ພະນັກງານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ລວມທັງສາຍຕັ້ງຢູ່ໃນແຂວງ ແລະເມືອງ ແມ່ນມີລະດັບການສຶກສາ ແລະຄວາມຮູ້ຕ່ຳ ໂດຍສະເພາະຢູ່ຂັ້ນແຂວງແລະເມືອງ ລະດັບການສຶກສາຂອງພະນັກງານທັງຈຳນວນ ແລະລະດັບການສຶກສາໄດ້ສະແດງຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.6, 3.7 ແລະ 3.8

ຕາຕະລາງ 3.6.ພະນັກງານກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຍກຕາມລະດັບ ການສຶກສາແລະການກະຈາຍ

ລະດັບ ການສສ	ກະຊວງ				ແຂວງ	%	ເມືອງ	%	ລວມ	%
	ກົມ	ສະຖາບັນ	ລວມ	%						
ດອກເຕີ	6	8	14	1	1	0	0	0	15	0
ປຍ.ໂທ	35	17	52	5	5	0	1	0	58	1
ຊັ້ນສູງ	193	58	251	26	183	9	68	2	502	9
ຊັ້ນກາງ	148	64	212	22	529	26	301	11	1,042	18
ຊັ້ນຕົ້ນ	164	100	264	28	999	49	1,691	60	2,954	51
ວິຊາຊີບ	105	59	164	17	326	16	742	26	1,232	21
ລວມ	651	306	957		2,043	100	2,803	100	5,803	100
%ລວມ	11.2%	53%	16.5%		35.2 %		48.3%		100%	

ໝາຍເຫດ: ຕົວເລກຂ້າງເທິງນັ້ນກວມແຕ່ ພະນັກງານຂັ້ນກົມຂອງກະຊວງ, NAFRI, FAFS, ແລະ DAFO. ສ່ວນພະນັກງານໂຄງການບໍ່ໄດ້ໃສ່. ລວມທັງໝົດ 6,492 ຄົນ.

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມຈັດຕັ້ງ ແລະ ພະນັກງານ

ຕາຕະລາງ 3.7 ການຈັດວາງພະນັກງານແບ່ງຕາມພາກ

ພາກ	ບໍລິຫານ	ປູກຝັງ	ລ້ຽງສັດ	ປ່າໄມ້	ຊປທ	ວິທີ	ລວມ	%
ເຫນືອ	93	97	77	153	102	30	552	27.0%
ກາງ	148	121	111	437	158	35	1,010	49.4%
ໃຕ້	101	68	70	149	68	25	481	23.5%
ລວມ	342	286	258	739	328	90	2,043	100.0%
% ພ/ງ	16.7%	14.0%	12.6%	36.2%	16.1%	4.4%	100.0%	

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມຈັດຕັ້ງ ແລະ ພະນັກງານ

ຕາຕະລາງ 3.8. ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງໃນແຕ່ລະພາກ

ພາກ	ບໍລິຫານ	ປູກຝັງ	ລ້ຽງສັດ	ປ່າໄມ້	ຊປທ	ວິທີ	ລວມ	%
ເຫນືອ	185	115	119	232	71	4	726	25.9%
ກາງ	276	284	279	505	117	20	1,481	52.8%
ໃຕ້	139	95	101	207	31	21	596	21.3%
ລວມ	600	494	499	946	219	45	2,803	100.0%
% ພ/ງ	21.4%	17.6%	17.8%	33.7%	7.8%	1.6%	100.0%	

ໝາຍເຫດ: ພະນັກງານສົ່ງເສີມ ປະກອບດ້ວຍ, ປູກຝັງ, ລ້ຽງສັດ/ການປະມົງ, ປ່າໄມ້ ແລະ ຊົນລະປະທານ.

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມຈັດຕັ້ງ ແລະ ພະນັກງານ

ການແຈກຢາຍພະນັກງານທາງດ້ານຈຳນວນ ແລະລະດັບການສຶກສາຢູ່ໃນຂັ້ນກະຊວງ ກໍຄືຢູ່ໃນຂັ້ນເມືອງ ແມ່ນບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ ເມືອງທີ່ຢູ່ພູດອຍແມ່ນຂາດເຂີນພະນັກງານທັງຈຳນວນ ແລະຄຸນນະພາບ ເນື່ອງຈາກມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານງົບປະມານ ໂດຍສະເພາະກ່ຽວກັບການະໂຍບາຍການກະຈາຍອຳນາດລົງສູ່ທ້ອງຖິ່ນ ເມືອງເລົ່ານີ້ຈະພົບກັບຄວາຫຍຸ້ງຍາກຫລາຍທີ່ຈະເສີມພະນັກງານເພື່ອໃຫ້ມີພຽງພໍກ່ຽວກັບການຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມ. ແລະກໍມີປັດໃຈອື່ນໆອີກທີ່ສົ່ງພະນັກງານສັງກັດໃຫມ່ໄປເຂດທ່າງໄກສອກຫລີກຊົນນະບົດ ປັດໃຈໃຫຍ່ໆຂໍ້ຄົງຄ້າງໃຫຍ່ກໍແມ່ນບໍ່ມີທາງເຂົ້າເຖິງ ເນື່ອງຈາກເສດຖະກິດສັງຄົມທຸກຍາກ ການປັບໂຕເຂົ້າກັບຄົນທ້ອງຖິ່ນກໍຍາກ ເພາະວ່າມີຫລາຍຊົນເຜົ່າແຕກຕ່າງກັນ ດັ່ງນັ້ນແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການເຮັດວຽກງານສົ່ງເສີມຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງປະເດັນດັ່ງກ່າວ. ສຳລັບຢູ່ໃນໂຕແຂວງເອງການແຈກຢາຍພະນັກງານກໍບໍ່ສະມ່ຳສະເມີໃຫ້ແຕ່ລະເມືອງ ເກືອບວ່າທຸກແຂວງພະນັກງານສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນພະແນກ. ມີຫລາຍເມືອງບໍ່ມີພະນັກງານຮອດ10 ຄົນ ດັ່ງນັ້ນຈະຕ້ອງປັບປຸງພະນັກງານແຂວງ ແລະເມືອງຄືນໃຫມ່. ດ້ວຍການປະຕິບັດນະໂຍບາຍການກະຈາຍອຳນາດ ແລະການພັດທະນາພະແນກ ແລະຫ້ອງການກະສິກຳເມືອງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດປັບປຸງວຽກງານໄດ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນ.

(4). <u>ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ການຈັດຕັ້ງກະຊວງ</u>

ໄດ້ມີການສຶກສາກ່ຽວກັບການສ້າງພະນັກງານຢູ່ໃນຂັ້ນກະຊວງ ຜ່ານການຄົ້ນຄ້ວາແລ້ວເຫັນວ່າຈຸດສຸມສ່ວນໃຫຍ່ຈະສ້າງພະນັກງານແຂວງ ໃຫ້ເປັນຊ່ຽວຊານສະເພາະດ້ານ ສ້າງພະນັກງານເມືອງໃຫ້ເປັນນັກສົ່ງເສີມ ຮອບດ້ານ. ໃນປີ 1996 ໄດ້ພົບວ່າຍັງຂາດເຂີນພະນັກງານເມືອງຢູ່ປະມານ 713 ຄົນ ແລະ ພະນັກງານແຂວງເກີນ ຢູ່ປະມານ 227ຄົນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງສະເຫນີໃຫ້ມີການຊັບຊ້ອນພະນັກງານຄືນໃຫມ່ພາຍໃນກະຊວງກະສິກຳ ພາຍໃນແຂວງ ແລະເມືອງ ເພື່ອໃຫ້ມັນດຸ່ນດ່ຽງກວ່າເກົ່າ. ຢ່າງໃດກໍ ຕາມສະພາບການປັດຈຸບັນກໍ ຍັງຄືເກົ່າຄື ປີ 1996. ຕັ້ງແຕ່ປີ 1998 ໂຄງການຈັດຕັ້ງໄດ້ສະເຫນີໃຫ້ມີການຍົກຍ້າຍພະນັກງານຈາກກະຊວງລົງສູ່ເມືອງ.

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ໄດ້ພົບວ່າແຜນການຝຶກສອນຊຶ່ງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກໂຄງການຕ່າງໆນັ້ນຍັງບໍ່ໄດ້ປະສານງານກັນດີ ຍັງບໍ່ໄດ້ທົບທວນຄືນ ເພື່ອພັດທະນາແຜນການດັ່ງກ່າວ ອີກດ້ານນຶ່ງການສົ່ງໄປຮຽນຕ່າງປະເທດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຄົນຢູ່ກະຊວງຫລາຍກ່ອນຄົນແຂວງ ແລະຄົນເມືອງ. ເຫດຜົນໃຫຍ່ກໍຍ້ອນບໍ່ສະມ່ຳສະເມີທາງດ້ານລະດັບການສຶກສາຂອງພະແນກແລະຂອງເມືອງ ພະນັກງານຢູ່ເມືອງຢູ່ແຂວງຂາດຄວາມຮູ້ດ້ານພາສາອັງກິດ ແລະ ຕ່າງປະເທດອື່ນ ດັ່ງນັ້ນຈຳເປັນຕ້ອງເລັ່ງລັດປັບປຸງກໍ່ສ້າງພະນັກງານດັ່ງໄດ້ສະເຫນີໄວ້ແລ້ວ.

(5). <u>ການຈັດຕັ້ງ ແລະສະຖານທີ່ຝຶກອົບຮົມໃນປັດຈຸບັນ</u>

ເພື່ອພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະວຽກງານການສົ່ງເສີມກະຊວງກະສິກຳ ໄດ້ມີສູນຝຶກຕ່າງໆຊຶ່ງໃນປັດຈຸບັນມີປະມານ 29 ແຫ່ງຢາຍທົ່ວປະເທດ ດັ່ງທີ່ສະແດງໃນແຜນຕາຕະລາງ 3.9. ສູນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຮັບຜິດຊອບຂອງສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ເປັນທີ່ສັງເກດເຫັນວ່າສູນດັ່ງກ່າວກໍຍັງບໍ່ໄດ້ໃຊ້ເຕັມສ່ວນ ບາງຄັ້ງກໍ ຖືກປ່ອຍປະລະເລີຍຫລັງຈາກຫມົດໂຄງການຊ່ວຍເຫລືອຈາກຕ່າງປະເທດ. ຢ່າງໃດກໍດີສູນດັ່ງກ່າວກໍເປັນພື້ນຖານອັນດີ ເພື່ອພັດທະນາແຜນການຝຶກອົບຮົມສຳລັບພະນັກງານ ແລະຊາວກະສິກອນໃນຕໍ່ຫນ້າ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງພັດທະນາລະບົບການສົ່ງເສີມ ແລະລະບົບການຄຸ້ມຄອງຂອງກະຊວງກະສິກຳປ່າໄມ້.

(6). <u>ການສຶກສາທີ່ເປັນທາງການດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້</u>

ພາຍໃຕ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງກະຊວງ ມີໂຮງຮຽນຊັ້ນກາງກະສິກຳປ່າໄມ້ 3 ແຫ່ງຄື: ຫລວງພະບາງ, ບໍລິຄຳໄຊ ແລະຈຳປາສັກ ໂຮງຮຽນດັ່ງກ່າວແມ່ນໃຊ້ຫລັກສູດ 3 ປີ ຫລັງຈາກຈົບມັດທະຍົມຕອນປາຍ ຫຼື ອຸດົມແລ້ວ. ຈຸດປະສົງຂອງການຝຶກອົບຮົມແມ່ນເພື່ອສ້າງພະນັກງານສົ່ງເສີມກະສິກຳໃຫ້ແກ່ພາກລັດ ແລະພາກເອກກະຊົນ ການກໍ່ສ້າງພະນັກງານເຕັກນິກທີ່ຮູ້ຮອບດ້ານກ່ຽວກັບກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ແມ່ນນຶ່ງໃນຈຸດປະສົງຂອງກະຊວງກະສິກຳ. ຫລັກສູດຂອງໂຮງຮຽນດັ່ງກ່າວແມ່ນຍັງຕ່ຳ ແລະບໍ່ຕອບສະໜອງໄດ້ຂອງຈຸດປະສົງການສ້າງພະນັກງານສົ່ງເສີມ ຫລັກສູດຍັງບໍ່ທັນເປັນເອກກະພາບ ແລະບໍ່ທັນເຊື່ອມໂຍມເຂົ້າກັບຫລັກສູດຂອງກະຊວງສຶກສາ ຍິ່ງກວ່ານັ້ນ ການສອນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນສອນພາກທິດສະດີຫລາຍກວ່າພາກປະຕິບັດ.

ນອກຈາກບັນຫາດັ່ງກ່າວຂ້າງເທິງແລ້ວ ນັກຮຽນຍັງຂາດຄູສອນທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ ຂາດປຶ້ມຮຽນ ຂາດຫ້ອງຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ ແລະ ເນື້ອທີ່ທົດລອງ. ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານ ແລະການດຳເນີນງານ ໂຮງຮຽນດັ່ງກ່າວກໍມີບັນຫາທາງດ້ານງົບປະມານ ເຄື່ອງໃຊ້ສອຍ ແລະອາຄານ, ເຮືອນຄົວ, ຫ້ອງນ້ຳກໍຂາດເຂີນ, ບໍ່ມີພາຫານະພຽງພໍ ແລະເຄື່ອງມືອື່ນໆ. ພາລະຫນັກຫນ່ວງອີກອັນນຶ່ງຂອງໂຮງຮຽນກໍຄືການຮັບນັກຮຽນຫລາຍເກີນອັດຕາ ເນື່ອງຈາກມີນັກຮຽນຈົບອຸດົມຫລາຍ ນັບແຕ່ປີ 1998. ໂຮງຮຽນຕ້ອງໄດ້ຮັບນັກຮຽນເກີນກ່ວາຄວາມສາມາດທາງດ້ານການສິດສອນ ແລະການບໍລິຫານ. ສະຖານະການດັ່ງກ່າວເຮັດໃຫ້ການສິດສອນບໍ່ໄດ້ດີ ຄຸນນະພາບຂອງຜູ້ຈົບມາກໍບໍ່ສູງ.

(7). <u>ການສຶກສາກະສິກຳປ່າໄມ້ຂັ້ນມະຫາວິທະຍາໄລ</u>

ອີງຕາມສ້າງຕັ້ງມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວໃນເດືອນ 6 ປີ 1995 ໂຮງຮຽນຊົນລະປະທານຕາດທອງ ໂຮງຮຽນປ່າໄມ້ດົງໂດກ ແລະ ໂຮງຮຽນກະເສດນາບົງໄດ້ຖືກໂອນຈາກກະຊວງກະສິກຳປ່າໄມ້ໄປຂຶ້ນນຳມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. 3 ສະຖາບັນດັ່ງກ່າວນີ້ ປັດຈຸບັນໄດ້ກາຍເປັນຄະນະພາກວິຊາວິຊະວະກຳຊົນລະປະທານຂອງຄະນະສະຖາປະນິກ ແລະ ວິຊະວະກຳ, ຄະນະປ່າໄມ້ ແລະ ຄະນະປູກຝັງ ປີການສຶກສາຂອງຂະແໜງການດັ່ງກ່າວນີ້ ປະກອບດ້ວຍ 2 ປີກຽມ ພາກວິຊາທົ່ວໄປແລະຮຽນວິຊາສະເພາະຕື່ມອີກ 3 ປີ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ປະລິນຍາຕີ.

(8). <u>ການຮຽນກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ຢູ່ໂຮງຮຽນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມ</u>

ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ແມ່ນເອົາເຂົ້າຫລັກສູດການຮຽນປະຖົມຢູ່ໃນຫົວເລື້ອງ "ໂລກອ້ອມຕົວເຮົາ" ບາງໂຮງຮຽນກໍມີສວນຄົວປູກຜັກກ້າເບັ້ຽໄມ້ ໂດຍການຊ່ວຍເຫລືອຈາກອົງການຕ່າງໆ. ສ່ວນຫລາຍໂຮງຮຽນປະຖົມຢູ່ຊົນນະບົດແມ່ນບໍ່ສາມາດສອນກະສິກຳໄດ້ ຍ້ອນຂາດຄູສອນ ຂາດເຄື່ອງມື ຂາດປຶ້ມ ແລະອຸປະກອນຕ່າງໆ. ຢູ່ໃນລະດັບມັດທະຍົມ ກະສິກຳໄດ້ເປັນວິຊານຶ່ງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີໃນຕົວຈິງແລ້ວອົງການດັ່ງກ່າວກໍຍັງບໍ່ທັນປະຕິບັດໄດ້ດີ.

ຕາຕະລາງ 3.9. ສູນຝຶກອົບຮົມຂອງກະຊວງກະສິກຳ

ຊື່ສະຖາບັນ	ອົງການ ຮັບຜິດຊອບ	ທີ່ຕັ້ງ	ຄວາມອາດ ສາມາດຝຶກ	ທີ່ພັກ
1. ສູນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ	ສະຖາບັນ	ຫາດດອກແກ້ວ	60	30
2. ສູນວິໄຈດິນ	ສະຖາບັນ	ດົງໂດກ	50	NA
3. ສູນຄົ້ນຄ້ວາສັດນ້ຳ	ສະຖາບັນ	ສີໂຄດຕະບອງ	50	NA
4. ສູນຄົ້ນຄ້ວາພືດຜັກ	ສະຖາບັນ	ຫາດດອກແກ້ວ	30	30
5.ສູນຄົ້ນຄ້ວາສັດລ້ຽງ	ສະຖາບັນ	ນ້ຳຊ່ວງ	30	30
6.ສູນຄົ້ນຄ້ວາປ່າໄມ້	ສະຖາບັນ	ນ້ຳຊ່ວງ	30	NA
7.ສູນຄົ້ນຄ້ວາກາເຟ	ສະຖາບັນ	ປາກຊ່ອງ	50	30
8.ສູນຄ.ຄ.ກະສິກຳພາກເໜືອ	ສະຖາບັນ	ຫ້ວຍໂຄດ	30	30
9.ສູນຄ.ຄ.ດິນຄ້ອຍຊັນ	ສະຖາບັນ	ທົ່ງຄັ່ງ	30	30
10.ສູນຄ.ຄ.ໄມ້ສັກ	ສະຖາບັນ	ແກ້ງເຜັນ	30	NA
11.ສູນຄ.ຄ.ເຂົ້າຫລວງນ້ຳທາ	ສະຖາບັນ	ນ້ຳທາ	30	NA
12.ສູນຄ.ຄ.ເຂົ້າໄຊຍະບູລີ	ສະຖາບັນ	ໄຊຍະບູລີ	20	NA
13.ສູນຄ.ຄ.ເຂົ້າສະວັນນະເຂດ	ສະຖາບັນ	ທ່າສະໂນ	20	NA
14.ສູນຄ.ຄ.ເຂົ້າຈຳປາສັກ	ສະຖາບັນ	ຕົ້ງນ້ຳຈຳປາສັກ	20	NA
15.ສູນຄ.ຄ.ກົມປູກຝັງ	ກົມປູກຝັງ	ນາພອກ	60	30
16.ສູນຄ.ຄ.ກອງສົ່ງເສີມ	ກົມປູກຝັງ	ສາລາຄຳ	50	20
17.ສູນຝຶກປ່າໄມ້	ກົມປ່າໄມ້	ຫ້ວຍຍາງ	60	30
18.ສູນຝຶກກະສິກຳປ່າໄມ້ ແລະ ສົ່ງເສີມພາກເໜືອ	ກົມປ່າໄມ້	ຊຽງເງິນຫລວງພະບາງ	60	60
19.ສູນຝຶກກະສິກຳປ່າໄມ້ ແລະສົ່ງເສີມພາກໃຕ້	ກົມປ່າໄມ້	ເຊໂປນ, ສະວັນນະເຂດ	60	60
20.ສູນຝຶກຊົນລະປະທານ	ກົມຊ.ປ.ທ.	ຈັນທະບູລີ	60	NA
21.ສູນຝຶກອຸຕຸ	ກົມອຸຕຸ	ສີໂຄດຕະບອງ	30	NA
22.ສູນຝຶກກະສິກຳສະວັນນະເຂດ	ພະແນກສ້ອນະເຂດ	ນາແກສວັນເຂດ	60	60
23.ໂຄງການນ້ຳຕານ	ພະແນກໄຊຍະບູລີ	ນ້ຳຕານ	30	30
24.ສູນພັດທະນາເນີນສູງແຂວງວຽງຈັນ	ພະແນກແຂວງວ.ຈ.	ຫີນຫູບ	30	30
25.PORCAP	ພະແນກແຂວງວ.ຈ.	ສີວິໄລ	30	30
26.ໂຄງການພັດທະນາປູກມອນລ້ຽງມ້ອນ	ພະແນກກຳແພງວຈ	ນາຊາຍທອງ	25	25
27.ສູນພັດທະນາສັດລ້ຽງນ້ຳທາ	ສູນລ້ຽງສັດຫຼວງນ້ຳທາ	ນ້ຳທາ	25	25
28.ສູນພັດທະນາສັດລ້ຽງຫລວງພະບາງ	ສູນລ້ຽງສັດຫຼວງພະບາງ	ຫລວງພະບາງ	25	25
29.ສູນຝຶກກະສິກຳປ່າໄມ້	ສູນລ້ຽງສັດແຂວງ ຄຳມ່ວນ	ທ່າແຂກ	60	30

ສະຖາບັນດັ່ງກ່າວຂ້າງເທິງນີ້ ແມ່ນມີບົດບາດສຳຄັນຫລາຍຕໍ່ກະສິກຳປ່າໄມ້ກ່ຽວກັບການພັດທະນາບຸກຄະລາກອນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການສ້າງພະນັກງານສະເພາະດ້ານກະສິກຳໃຫ້ແກ່ແຂວງ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດໄດ້ມີແຜນສ້າງປະລິນຍາໂທໃນປີ 2005 ຊຶ່ງຂຶ້ນກັບການກຽມພ້ອມຂອງແຕ່ລະຂະແໜງການ ແລະຄາດວ່າ ລະດັບປະລິນຍາເອກຈະເລີ້ມຕົ້ນໃນປີ 2010 ໃນລະຍະປັດຈຸບັນນີ້ ທາງມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ສ້າງບົດສອນສຳລັບປີຕຽມໃຫ້ແກ່ພະນັກງານຢູ່ໃນພາກສ່ວນກະສິກຳ ຊຶ່ງມີປະມານ 68% ຂອງ

ຈຳນວນດ້ານທັງໝົດ. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດກຳລັງວິເຄາະຄືນ ກ່ຽວກັບການປ່ອຍໃຫ້ພະນັກງານທີ່ຈົບຊັ້ນສູງເຂົ້າຮຽນຕໍ່ປີ 3 ຂອງປະລິນຍາຕີ ໂດຍບໍ່ຜ່ານປີກຽມ.

3.2.5 ພືດ

ມີ 6ເຂດ ນິເວດກະສິກຳ (AEZ) ທີ່ໄດ້ກຳນົດ ໃນ ສປປລາວ ບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນດ້ານອາກາດ. ລັກສະນະຂອງ ແຕ່ລະ AEZ ສັງລວມໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງ 3.10.ສັງລວມເຂດນິເວດກະສິກຳໃນ ສປປລາວ

ເຂດນິເວດ ກະສິກຳ		ເຂດພູມອາກາດ	ເງື່ອນໄຂພູມສາດ	ລະດັບຈາກນ້ຳທະເລ	ຮູບແບບກະສິກຳ
AEZ1	ທົ່ງພຽງພາກໃຕ້	ເຂດອາກາດຮ້ອນຊຸ່ມ ແລະແຫ້ງແລ້ງ	ພຽງແລະເປັນຄື້ນ	100-200ມ	ເຂົ້າ,ສວນ ລ້ຽງສັດ
AEZ2	ຕີນພູ	ເຂດອາກາດຮ້ອນຊຸ່ມ ແລະແຫ້ງແລ້ງ	ຄື້ນພູຕ່ຳ	200-500ມ	ສວນ,ໄຮ່ເຂົ້າ ລ້ຽງສັດ
AEZ3	ພູຕ່ຳ	ລົມມໍລະສຸມເຂດຮ້ອນ	ພູນ້ອຍ	500-1.000ມ	ສວນ,ໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ລ້ຽງສັດ
AEZ4	ພູພຽງ	ລົມມໍລະສຸມເຂດຮ້ອນ	ຄື້ນ	500-1.500ມ	ໄມ້ກິນໝາກ ໄຮ່,ລ້ຽງສັດ
AEZ5	ພູດອຍພາກເໜືອຕອນກາງ	ເຂດອາກາດຮ້ອນຊຸ່ມ ແລະແຫ້ງແລ້ງ	ພູດອຍ	500-1.500ມ	ໄຮ່,ລ້ຽງສັດ
AEZ6	ພູສູງ	ເຂດເຄິ່ງຮ້ອນຊຸ່ມແລະ ແຫ້ງແລ້ງ	ພູດອຍ	1.500-2.500	ໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ແລະ ລ້ຽງສັດໃຫຍ່

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສົ່ງເສີມການພັດທະນາ ແບບຍືນນານ, FAO, 1999

ດັ່ງສະແດງໄວ້ຂ້າງເທິງນັ້ນ, ເຂດນິເວດການກະເສດ ແມ່ນໃກ້ຊິດຕິດພັນກັບ ລະດັບ ແລະ ເງື່ອນໄຂດ້ານພູມສາດ.

ອີງຕາມ ສະຖິຕິກະສິກຳ , ເນື້ອທີ່ກະສິກຳ ໄດ້ສັງລວມໄວ້ຂ້າງລຸ່ມນີ້.

ຕາຕະລາງ 3.11.ເນື້ອທີ່ຖືຄອງອີງຕາມການໃຊ້ດິນ

ພາກ	ເຂົ້າ	ພືດລົ້ມລຸກ	ດິນປ່າເລົ່າ	ພືດຢືນຕົ້ນ	ດິນ	ດິນອື່ນໆ	ລວມ
ເໜືອ	205.3	40.7	50.4	11.9	0.8	15.0	324.4
ກາງ	308.6	34.1	39.4	14.8	15.0	43.3	455.2
ໃຕ້	165.7	10.6	22.4	54.5	1.5	13.3	268.2
ລວມ	679.6	85.4	112.3	81.3	17.6	71.6	1,047.7

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສະຖິຕິກະສິກຳ ລາວ, 1975-2000, MAF

ເນື້ອທີ່ຂອງຄອບຄົວ ສຳລັບນຳໃຊ້ເພື່ອກະສິກຳ ປະມານ 1.0 ລ້ານເຮັກຕາ ລວມທັງປະເປັນເຮື້ອ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ຈາກການແປຮູບຖ່າຍທາງດາວທຽມ, ເນື້ອທີ່ກະສິກຳ ນອກຈາກທົ່ງຫຍ້າ, ຄາດຄະເນປະມານ 1.8 ລ້ານເຮັກຕາ. ເຂົ້າແມ່ນເປັນພືດທີ່ພົ້ນເດັ່ນ ຊຶ່ງກວມເນື້ອທີ່ 68% ຂອງເນື້ອທີ່ທັງໝົດ. ພືດຢືນຕົ້ນ ແລະ ພືດລົ້ມລຸກອື່ນໆ ພຽງແຕ່ 9% ແລະ 8% ຕາມລຳດັບ. ສ່ວນແບ່ງຂອງທົ່ງຫຍ້າ ໜ້ອຍຫຼາຍ 2% ຂອງເນື້ອທີ່ຂອງຄອບຄົວ. ສາມາດລ້ຽງ ສັດໄດ້ຫຼາຍກວ່າ 2 ລ້ານໂຕ.

(2). <u>ລະບົບການເຮັດຟາມໃນ ສ.ປ.ປ.ລາວ</u>

ລະບົບໃຫຍ່ໆຂອງການເຮັດຟາມສາມາດແຍກໄດ້ດັ່ງນີ້: (I) ທົ່ງພຽງນ້ຳຝົນ, (ii) ທົ່ງພຽງຮັບນ້ຳຊົນລະປະທານ, (iii) ເຂດເນີນສູງແລະພູດອຍ ແລະ (iv) ເຂດພູພຽງ. ລະບົບທົ່ງພຽງນ້ຳຝົນ ແລະຊົນລະປະທານລະດູແລ້ງ ສ່ວຍໃຫຍ່ແມ່ນນອນຢູ່ໃນເຂດ AEZ 1 ລະບົບເນີນສູງ ແລະພູດອຍແມ່ນນອນຢູ່ໃນເຂດ AEZ2, AEZ3, AEZ5 ແລະ AEZ8. ລະບົບພູພຽງແມ່ນນອນໃນເຂດ AEZ4.

ລະບົບທົ່ງພຽງນ້ຳຝົນ ແລະຊົນລະປະທານລະດູແລ້ງ ແມ່ນເຮັດຢູ່ໃນ 5ທົ່ງພຽງໃຫຍ່ຄື: ທົ່ງພຽງວຽງຈັນ (58.000ຮ.ຕ), ທົ່ງພຽງປາກຊັນ 12.000ຮ.ຕ ທົ່ງພຽງເຊບັ້ງໄຟ 49.000ຮ.ຕ ທົ່ງພຽງເຊບັ້ງຫຽງ 83.800ຮ.ຕ ທົ່ງພຽງເຊໂດນ 42.500ຮ.ຕ. ໃນເຂດທົ່ງພຽງດິນທັງຫມົດແມ່ນໃຊ້ສຳລັບປູກເຂົ້າໃນລະດູຝົນ ແລະລ້ຽງສັດໃນລະດູແລ້ງ ອີກດ້ານນຶ່ງໃນເຂດຊົນລະປະທານໄດ້ມີການພັດທະນາປູກພືດສອງຮອບ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນນິຍົມປູກເຂົ້າໃນລະດູຝົນ ປູກເຂົ້ານາແຊງ ແລະພືດອື່ນໆໃນລະດູແລ້ງ.

ລະບົບເຮັດຟາມໃນເຂດເນີນສູງແລະພູດອຍ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປູກລະດູດຽວໃນຍາມຝົນ. ພືດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເຂົ້າໄຮ່ຢູ່ໃນເຂດເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ. ນອກນັ້ນກໍ່ຍັງມີພືດອື່ນໆເຊັ່ນ: ສາລີ, ມັນດ້າງ, ມັນຕົ້ນ, ຂີງ, ຖົ່ວດິນ, ຖົ່ວເຫລືອງ, ຝ້າຍແລະອ້ອຍ. ຢູ່ໃນລະບົບເຮັດຟາມດັ່ງກ່າວກໍມີພື້ນທີ່ຊົນລະປະທານໃນເຂດທົ່ງພຽງນ້ອຍລຽງຕີນພູເພື່ອປູກເຂົ້ານາ. ພືດຢືນຕົ້ນອື່ນໆກໍໄດ້ປູກຄືກັນແຕ່ບໍ່ເປັນລະບົບໃຫຍ່ກະແຈກກະຈາຍ.

ຢູ່ໃນລະບົບພູພຽງການປູກພືດເປັນສິນຄ້າໄດ້ຂະຫຍາຍຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ສ່ວນການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍໄດ້ລຸດລົງ. ພືດສິນທີ່ສຳຄັນມີຄື: ກາເຟ, ຊາ, ຫມາກແຫນ່ງ, ຫມາກໄມ້ແລະຜັກ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອາໄສນ້ຳຝົນ ລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ກຳລັງຖືກພັດທະນາໄປຕາມພູມສັນຖານແລະເງື່ອນໄຂພູມີອາກາດ. ດິນຢູ່ໃນຂອບເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຖ້າທຽງໃສ່ເຂດອື່ນໆ.

(3). <u>ສະພາບລວມຂອງການຜະລິດພືດ</u>

ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ, ຜະລິດຕະພາບຂອງພືດທີ່ສຳຄັນ ແລະຜົນຜະລິດລວມນັບແຕ່ປີ 1996 ຫາ 2000 ໄດ້ສະຫລຸບໃນຕາຕະລາງ 3.12

ຕາຕະລາງ 3.12 ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ, ຜະລິດຕະພາບຂອງພືດທີ່ສຳຄັນ

ພືດ	ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ		ຜະລິດຕະພາບ		ຜົນຜະລິດ	
	ສະເລ່ຍ	ການເພີ່ມ	ສະເລ່ຍ	ການເພີ່ມ	ສະເລ່ຍ	ການເພີ່ມ
	(000ຮ.ຕ)	(%)	ໂຕນ/ຮ.ຕ	(%)	(000ໂຕນ)	(%)
ເຂົ້າ	641.9	5.1	2.8	3.8	1,810.5	9.2
ນາປີ	433.4	5.3	3.1	2.3	1,335.8	7.7
ນາແຊງ	55.3	46.5	4.1	2.8	228.2	50.6
ໄຮ່	153.1	-3.2	1.6	0.6	246.4	-2.7
ສາລີ	42.3	11.0	2.3	6.7	95.8	18.4
ພືດໃຫ້ຫົວ	17.7	6.7	5.7	-3.0	98.5	3.4
ຖົ່ວຂຽວ	1.8	-17.1	0.8	4.1	1.4	-13.7
ຖົ່ວເຫລືອງ	5.1	2.0	0.8	0.3	4.2	2.2
ຖົ່ວດິນ	12.8	9.2	1.0	0.2	13.0	9.4
ຢາສູບ	6.5	-2.0	4.3	6.8	27.3	4.6
ຝ້າຍ	6.5	-13.4	0.9	1.4	6.0	-12.2
ອ້ອຍ	5.1	25.6	31.0	8.8	164.6	36.7
ກາເຟ	26.8	7.8	0.6	13.4	16.1	22.3
ຊາ	0.6	-0.5	0.3	-23.1	0.2	-23.5
ຜັກ	43.5	61.7	5.1	-14	235.6	59.4

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສະຖິຕິກະສິກຳ, 2000, DOP, MAF

ເຂົ້າເປັນພືດສຳຄັນໃນ ສປປລາວ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປູກໃນທົ່ງພຽງລຽບຄີມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ. ຜົນຜະລິດເຂົ້າລວມສະເລ່ຍມີປະມານ 1,6ລ້ານໂຕນ ນັບແຕ່ 1996-2000. ຜົນຜະລິດໄດ້ເພີ່ມຂອງປະມານ 9,2% ຍ້ອນການເຮັດສອງລະດູ ແລະການເພີ່ມຂຶ້ນຜະລິດຕະພາບ ອີກດ້ານນຶ່ງການຜະລິດເຂົ້າໄຮ່ໄດ້ຫລຸດລົງປະມານ 2,7% ຕໍ່ປີ ຍ້ອນການລຸດຜ່ອນເນື້ອທີ່ເຮັດໄຮ່.

ສຳລັບພືດອື່ນໆ, ການເພີ່ມຂຶ້ນການຜະລິດຜັກມີປະມານ 59,4% ຕໍ່ປີ ອ້ອຍເພີ່ມຂຶ້ນ 36,7% ຕໍ່ປີ, ກາເຟ 22,3% ຕໍ່ປີ, ສາລີ 18,4% ຕໍ່ປີ ແລະ ຖົ່ວດິນ 9,4% ຕໍ່ປີ ທັງຫມົດນີ້ແມ່ນຍ້ອນຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກ ແລະການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜະລິດຕະພາບ. ການປູກຜັກສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ເຂດຊານເມືອງ ແລະກໍປູກເປັນສິນຄ້າ. ອ້ອຍໄດ້ປູກສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ແຂວງຕົ້ງສາລີ ແລະຫລວງນ້ຳທາ ໂດຍມີສັນຍາກັບບໍລິສັດຢູ່ຈີນ, ກາເຟແມ່ນປູກຢູ່ພູພຽງບໍລິເວນ ແລະການພັດທະນາກາເຟດັ່ງກ່າວແມ່ນຍ້ອນການຊ່ວຍເຫລືອເຕັກນິກຈາກປະເທດຝຣັ່ງ, ສາລີແມ່ນປູກຢູ່ເຂດພາກເຫນືອ ສ່ວນຖົ່ວດິນແມ່ນປູກຢູ່ໃນຫລາຍໆແຂວງ. ການຜະລິດຊາ ໄດ້ຫລຸດລົງ 25% ຕໍ່ປີ, ຖົ່ວຂຽວຫລຸດລົງ 13% ຕໍ່ປີ ແລະຝ້າຍຫລຸດລົງ 12% ຕໍ່ປີ. ໃນກໍລະນີຂອງຖົ່ວຂຽວ ແລະຝ້າຍ ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວໄດ້ຫລຸດລົງຍ້ອນລາຄາຕ່ຳແລະມີຕະຫລາດຈຳກັດ.

(4). <u>ການເຮັດຟາມ</u>

ເປີເຊັນຂອງຄອບຄົວຊາວກະສິກອນທີ່ນຳໃຊ້ແນວພັນໃຫມ່, ຝຸ່ນວິດທະຍາສາດ, ຢາປາບສັດຕູພືດ, ແລະກົນຈັກ ອີງຕາມຄິດໄລ່ຈາກສຳມະໂນກະສິກຳ ປີ 1998/99 ໄດ້ສັງລວມຕາຕະລາງດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງ 3.13. ຄອບຄົວໃຊ້ແນວພັນປັບປຸງ,ຝຸ່ນ, ຢາ ແລະກົນຈັກ

	ບໍ່ໃຊ້	ໃຊ້	-	-	ລວມ
ແນວພັນເຂົ້າປັບປຸງ	69.6	30.4	-	-	100.0
ຢາປາບສັດຕູພືດ	89.4	10.6	-	-	100.0

ຝຸ່ນ	ບໍ່ໃຊ້	ຝຸ່ນຄອກ	ຝຸ່ນວິທະຍາສາດ	ທັງສອງຝຸ່ນ	ລວມ
	57.0	14.8	9.9	18.3	100.0

ກົນຈັກ	ສັດລາກແກ່	ລົດໄຖນາ	ກໍບໍ່ໄດ້	-	ລວມ
	39.4	20.6	40.0	-	100.0

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສຳຫຼວດກະສິກຳ ລາວ, 1998/99, MAF

ຕາຕະລາງຂ້າງເທິງນີ້ຊີ້ໃຫ້ເຮົາເຫັນວ່າ ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລວງຫລາຍ ແມ່ນຍັງປູກພືດຕາມແບບເດີມຢູ່ ຍັງບໍ່ໄດ້ໃຊ້ເຕັກນິກທັນສະຫມັຍເຂົ້າສູ່ການຜະລິດ. ແນວພັນພື້ນບ້ານຍັງຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະໃຫ້ຜົນຜະລິດຕ່ຳ ໃນກໍລະນີການປູກເຂົ້າມີພຽງແຕ່ 30% ເທົ່າທີ່ໃຊ້ແນວພັນປັບປຸງ. ຢ່າງໃດກໍດີ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຍັງນຳໃຊ້ເມັດພັນປັບປຸງເກົ່າຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ການຂະຫຍາຍເມັດພັນຂອງລັດ ກໍພຽງຕອບສະຫນອງໄດ້ 500ໂຕນ ຊຶ່ງສາມາດນຳໃຊ້ແຕ່ 6.300ຮ.ຕ ການປ່ຽນເມັດພັນໃຫມ່ໃນແຕ່ລະຫ້າປີ ສະແດງໄດ້ວ່າການຕອບສະຫນອງ 500ໂຕນຂອງເມັດພັນ ຈະກວມເອົາແຕ່ 32.500ຮຕ ຫລືເທົ່າກັບ 7% ຂອງນາປີທີ່ມີຢູ່. ສຳລັບພືດອື່ນໆການຕອບສະຫນອງເມັດພັນປັບປຸງຍັງມີຈຳກັດຫລາຍ ນອກຈາກແຕ່ເມັດພັນຜັກເທົ່ານັ້ນທີ່ຖືກນຳເຂົ້າມາຈາກຕ່າງປະເທດໂດຍພາກເອກກະຊົນ.

ຝຸ່ນເຄມີ ແລະຜະລິດຕະພັນເຄມີກະສິກຳທັງຫມົດແມ່ນໄດ້ນຳເຂົ້າຈາກຕ່າງປະເທດ ແຕ່ມີພຽງແຕ່ 28% ແລະ 11%ຂອງຊາວນາ ທີ່ໄດ້ໃຊ້ຜະລິດຕະພັນດັ່ງກ່າວຕາມລຳດັບ ສຳລັບການນຳໃຊ້ກົນຈັກ ມີປະມານ 21% ຂອງຈຳນວນຊາວກະສິກອນທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ລົດໄຖ ແລະ 39% ໃຊ້ສັດລາກແກ່ ສ່ວນທີ່ເຫລືອປະມານ 40% ບໍ່ໄດ້ກຽມດິນ ອາດຈະແມ່ນຍ້ອນການໃຊ້ວິທີການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ.

(5). <u>ການບໍລິການດ້ານການກະເສດ</u>

<u>ການຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ</u>

ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນເດືອນ 6/ 1999 ເພື່ອສັງລວມເອົາຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດ ເຊັ່ນ ຫ້ອງວິໃຈ ພະນັກງານຄົ້ນຄ້ວາ ແລະການເງິນ. ກ່ອນຫນ້ານີ້ບັນດາກົມຕ່າງໆແມ່ນເຮັດການຄົ້ນຄ້ວາພ່ໃຜພໍລາວ. ການປະສານງານລະຫວ່າງສະຖາບັນ ແລະ ກົມຕ່າງໆອ້ອມຂ້າງກະຊວງແມ່ນໄດ້ດຳເນີນການໂດຍ ສະພາບວິທະຍາສາດ ແລະເຕັກໂນໂລຊີ ຊຶ່ງມີລັດຖະມົນຕີເປັນປະທານ. ສະພາດັ່ງກ່າວປະກອບດ້ວຍບັນດາຫົວຫນ້າກົມຕ່າງໆລວມທັງຫົວຫນ້າສະຖາບັນ.

ບົດບາດຂອງສະຖາບັນແມ່ນເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງກ່ຽວກັບກະສິກຳ, ປ່າໄມ້, ອຸຕຸນິຍົມ ແລະອຸທົກກະສາດ. ສະຖາບັນປະກອບດ້ວຍ 3 ພະແນກ 9 ສູນສະຖານີ ແລະ 1 ໂຄງການ (ໂຄງການກົນຈັກ)ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໄວ້ໃນຮູບ 3.2.5.1 ວຽກສ່ວນໃຫຍ່ກ່ຽວກັບການທົດລອງເຂົ້າແລະ ປ່າໄມ້

ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫລືອຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ. ການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງກ່ຽວກັບພືດສວນ ການລ້ຽງ ແລະການປະມົງ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວດີ ເຄື່ອງມືການຮັບໃຊ້ທົດລອງ ແລະພະນັກງານຄົ້ນຄ້ວາກໍ່ມີຈຳກັດ. ພະນັກງານທັງຫມົດຢູ່ສະຖາບັນມີທັງຫມົດ 356 ຄົນ ໃນນັ້ນມີປະລິນຍາໂທ 8 ຄົນ. ຢ່າງໃດກໍ່ດີ ພະນັກງານສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນໄດ້ຈົບຈາກໂຮງຮຽນເຕັກນິກຫລື ອະຊີວະ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຕ້ອງການພະນັກງານຊຶ່ງມີລະດັບ ແລະຄວາມຮູ້ສູງ ແລະການຍົກສູງຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດຂອງພະນັກງານທີ່ມີແລ້ວ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີຕາມຂະແໜງການຍ່ອຍຕ່າງໆ.

ຮູບ 3.2. ການຈັດຕັ້ງ ຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

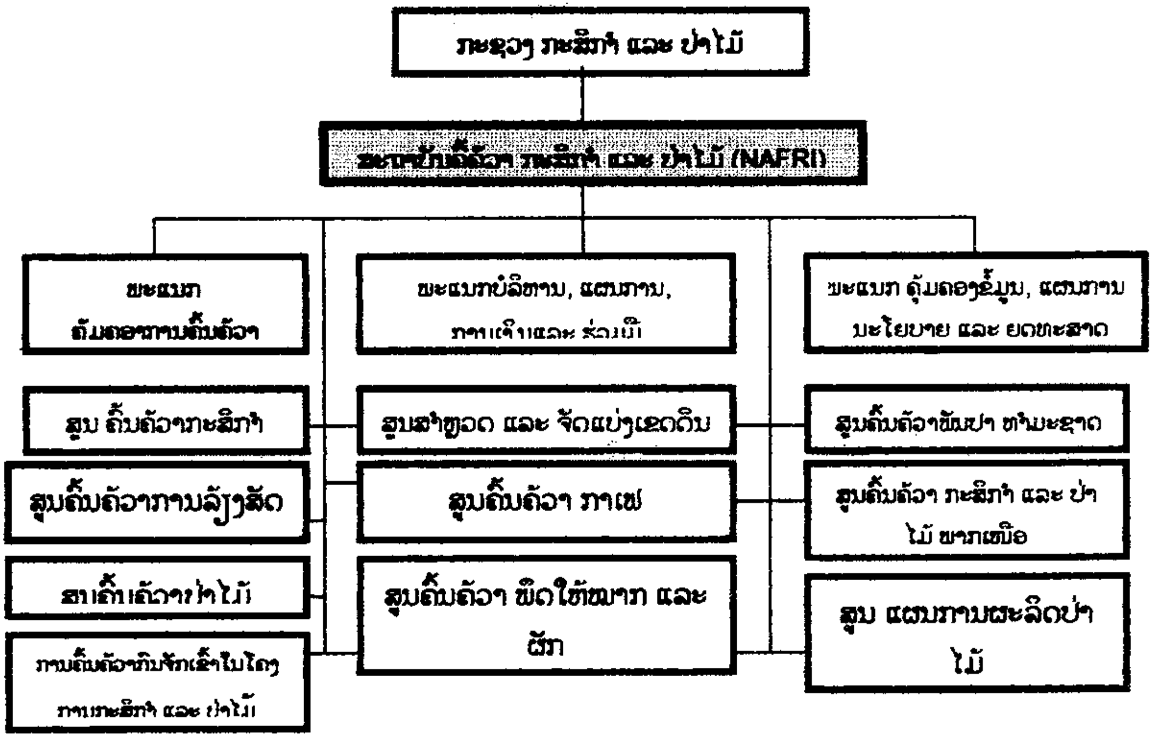

<u>ການສົ່ງເສີມກະສິກຳ</u>

ແນວທາງໃນການສ້າງຕັ້ງລະບົບສົ່ງເສີມກະສິກຳ ໄດ້ຖືກສົ່ງເສີມຕາມຍຸດທະສາດວິໄສທັດຂອງກະຊວງກະສະກຳປ່າໄມ້. –ໂດຍໄດ້ມີການສ້າງຕັ້ງກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳພາຍໃຕ້ກົມປູກຝັງໃນປີ 2000 –ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ກອງດັ່ງກ່ວແມ່ນເຄື່ອນໄຫວບໍ່ໄດ້ດີ. ກອງສົ່ງເສີມມີພາລະບົດບາດໃນການສົ່ງເສີມລະບົບຟາມທີ່ນຳໜ້າໂດຍອີງໃສ່ ການການສົ່ງເສີມຜ່ານພະນັກງານວິຊາການຂອງກົມຂອງກົມ ວິຊາການຕ່າງໆ ການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຕໍ່ພະນັກງານວິຊາການ ສະເພາະດ້ານລະດັບແຂວງ ແລະ ພະນັກງານສົ່ງເສີມລະດບເມືອງ ກອງສົ່ເສີມປະກອບີ ພະກອບມີພະນັກງານຈຳນວນຈຳກັດ ສ່ວນຫຼາຍມາຈາກກົມປູກຝັງ ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງບໍ່ມີຄວາມສາມາດທີ່ຈະປະຕິບັດວຽກງານສົ່ງເສີມດ້ານການລ້ຽງສັດ, ການປະມົງ, ການປ່າໄມ້ – ແລະ ດ້ານຊົນລະປະທານໄດ້ຢ່າງທົ່ວເຖິງ. ອົງການສົ່ງເສີມ ແລະ ປ່າໄມ້ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນເດືອນສິງຫາ 2001 ທີ່ເປັນການຈັດຕັ້ງໃໝ່ທີ່ຈະກວມເອົາວຽກງານສົ່ງເສີມຂອງຂະແໜງການຍ່ອຍດ້ານກະສິກຳຕ່າງໆແທນບົດບາດຂອງກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳໃນເມື່ອເກົ່າ.

ຍຸດທະສາດຂອງການພັດທະນາກະສິກຳໄດ້ສະເໜີໃຫ້ມີລະບົບການສົ່ງເສີມໃຫມ່ ການສ້າງຕັ້ງກອງສົ່ງເສີມຂອງກົມປູກຝັງ ໃນປີ 2000 ເຫັນວ່າຍັງບໍ່ໄດ້ດຳເນີນການດີເທື່ອ ກອງສົ່ງເສີມດັ່ງກ່າວມີໜ້າທີ່ໃນການຊີ້ນຳປັບປຸງລະບົບການຜະລິດໂດຍການສະໜັບສະໜູນຈາກພະນັກງານເຕັກນິກຂອງກົມຕ່າງໆ

ແລະສະຫນັບສະຫນູນການສ້າງພະນັກງານສະເພາະດ້ານໃນລະດັບແຂວງ ແລະພະນັກງານສົ່ງເສີມໃນລະດັບເມືອງ. ກອງສົ່ງເສີມດັ່ງກ່າວມີພະນັກງານຈຳກັດ ແລະ ກໍ່ມີແຕ່ກົມປູກຝັງເທົ່ານັ້ນ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ສາມາດເຮັດບົດບາດສົ່ງເສີມໃນດ້ານອື່ນເຊັ່ນ ການລ້ຽງສັດ, ການລ້ຽງປາ, ການປ່າໄມ້ ແລະ ການຊົນລະປະທານ.

ລະບົບການສົ່ງເສີມທີ່ຈະສະເຫນີໃຫມ່ນີ້ແມ່ນອີງໃສ່ການຝຶກອົບຮົມກຸ່ມຊາວນາ ແລະການສາທິດເຮັດຟາມແບບຕ່າງໆ ດ້ວຍການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການວາງແຜນ ແລະມີການຕິດຕາມຢ່າງເປັນປະຈຳຂອງພະນັກງານແຂວງ ແລະເມືອງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມລະບົບການສົ່ງເສີມດັ່ງກ່າວນີ້ ກໍຍັງບໍ່ສາມາດດຳເນີໄປດ້ວຍດີຍ້ອນຂາດທຶນຮອນ ພາຫານະ ອຸບປະກອນ ແລະພະນັກງານທີ່ມີລະດັບ. ຕາມຄວາມເປັນຈິງແລ້ວພະນັກງານທີ່ຢູ່ແຂວງແລະເມືອງ ສ່ວນໃຫ່ຍກໍຍັງເຮັດວຽກບໍລິຫານຢູ່.

<u>**ສະຖິຕິກະສິກຳ**</u>

ສະຖິຕິກະສິກຳແມ່ນໄດ້ພິມຈຳຫນ່າຍອອກແຕ່ລະປີໂດຍກະຊວງກະສິກຳປ່າໄມ້ ຂໍ້ມູນດິບໄດ້ສັງລວມຈາກນາຍບ້ານ ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງຫ້ອງການກະສິກຳເມືອງ ແລະສຸດທ້າຍກໍໄດ້ມາປຸງແຕ່ງຢູ່ກົມແຜນການກະຊວງກະສິກຳປ່າໄມ້. ສະຖິຕິປະກອບດ້ວຍຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບພືດ, ສັດລ້ຽງ, ປ່າໄມ້, ອຸຕຸນິຍົມ ແລະອຸທົກກະສາດ, ຊົນລະປະທານ, GDP, ລາຄາ, ສິນຄ້າຂາເຂົ້າ-ຂາອອກ, ການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ. ຢ່າງໃດກໍດີ ຂໍ້ມູນທີ່ມີກໍຍັງຖືກຈຳກັດ ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ຂໍ້ມູນລະອຽດຂອງການປູກພືດສວນບໍ່ໄດ້ເອົາເຂົ້າ ແລະສຳລັບຜັກກໍ່ມີແຕ່ຕົວເລກລວມຍອດ. ຢູ່ໃນລາຍງານຂອງຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງການສຳຫລວດຕົວຈິງ ແລະຂໍ້ມູນສະຖິຕິທີ່ມີ. ອາດຈະເປັນໄປໄດ້ ທີ່ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກບິດເບືອນຍ້ອນທ່າອ່ຽງທາງດ້ານການເມືອງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ດັ່ງນັ້ນເພື່ອພັດທະນາວາງແຜນກະສິກຳ ການຕອບສະຫນອງຂໍ້ມູນທີ່ຊັດເຈນກວມເອົາຫລາຍຂະແຫນງການແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຈຳເປັນ.

(6). <u>**ຂໍ້ຈຳກັດພື້ນຖານ ແລະທ່າແຮງໃນການພັດທະນາ**</u>

ການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ພົບວ່າມີຂໍ້ຈຳກັດຫລາຍກ່ຽວກັບການພັດທະນາກະສິກຳ ຢ່າງໃດກໍດີ ທ່າແຮງໃນການພັດທະນາກໍຍັງມີຫລາຍສຳລັບອານາຄົດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຂຸດຄົ້ນທ່າແຮງດັ່ງກ່າວໄດ້ຢ່າງເຕັມທີ່ ແລະ ມີການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ຢ່າງຍືນນານ. ຂໍ້ຈຳກັດ ແລະ ທ່າແຮງໄດ້ສັງລວມດັ່ງລຸ່ມນີ້:

(a). **ຂໍ້ຈຳກັດຂອງການຜະລິດເຂົ້າ**

<u>ຢູ່ເຂດທົ່ງພຽງ</u>:

- ຊາວນາຍັງມີຄວາມລັ່ງເລໃຈໃນການນຳໃຊ້ແນວພັນປັບປຸງໃຫມ່ ຂາດເຂີນຄວາມຮູ້ ແລະເຕັກໂນໂລຊີສະໄຫມໃຫມ່ກ່ຽວກັບການປູກພືດ, ການປ້ອງກັນພືດ, ການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ນ້ຳຊົນລະປະທານ ແລະການບໍລິການການສົ່ງເສີມກໍຍັງຢູ່ໃນຂັ້ນລິເລີ່ມ.
- ມີນ້ຳຂັງແລະນ້ຳຖ້ວມເກີດຂື້ນເລື້ອຍໆຢູ່ໃນເຂດດິນຕ່ຳ
- ການຂາດເຂນສິນເຊື່ອເພື່ອການລົງທຶນໃຫມ່ຫລືຊື້ວັດຖຸອຸບປະກອບຮັບໃຊ້ການຜະລິດ
- ແຮງງານການຜະລິດກໍຍັງຢູ່ໃນລະດັບຕ່ຳ.

<u>ເຂດເນີນສູງ ແລະພູດອຍ</u>

- ການໃຫ້ສິນເຊື່ອ ແລະຝຸ່ນວິທະຍາສາດ, ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫລີກແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ
- ລະບົບທືນທາງເພື່ອຊື້ເພື່ອຂາຍຜົນຜະລິດກໍຫຍຸ້ງຍາກ
- ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນທາງດ້ານເຄມີ ກໍຄືທາງດ້ານກາຍຍະພາບກໍ ຍັງຕ່ຳ
- ຂາດເຂົ້າເຕັກໂນໂລຊີສຳລັບປູກເຂົ້າໄຮ່ຫລືປູກພືດທົດແທນອື່ນໆ ນັບແຕ່ການກຽມດິນ, ການບົວລະບັດຮັກສາ, ການເສັງຫຍ້າອັດຮຸ່ນ ດັ່ງນີ້ກໍຍ້ອນການບໍລິການທາງດ້ານການສົ່ງເສີມຍັງຕ່ຳ
- ການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງໃນເຂດດັ່ງກ່າວກໍ ຍັງບໍ່ໄດ້ພັດທະນາດີ
- ຜົນຜະລິດຂອງເຂົ້າໄຮ່ເລື່ອນລອຍກໍຕ່ຳ
- ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນກໍຕ່ຳ, ການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນມີສູງ ຢູ່ໃນລະບົບການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ
- ມີການນຳໃຊ້ແຮງງານດ້ວຍມືຫລາຍໃນການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ

(b). **ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຜະລິດພືດເປັນສິນຄ້າ**

- ການຄຸ້ມຄອງຄຸນນະພາບ ແລະການຈັດແບ່ງປະເພດສິນຄ້າກໍຍັງບໍ່ທັນເປັນລະບົບ
- ການຂາດແນວພັນລູກປະສົມ ຫລືແນວປູກ
- ການຂາດເຂັ້ມເຕັກໂນໂລຊີສະໄໝໃໝ່ເຊັ່ນ: ການບົວລະບັດຮັກສາພືດ, ການປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະແມງໄມ້, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະນຳໃຊ້ຊົນລະປະທານ
- ການພັດທະນາການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງຍັງບໍ່ພຽງພໍເພື່ອເຮັດການກະສິກຳຮອບດ້ານ ເຊັ່ນ ການປູກພືດສວນ, ການລ້ຽງສັດ ແລະການປະມົງ
- ການຂາດເຂັ້ມສິນເຊື່ອສຳລັບການລົງທຶນໃໝ່
- ຊາວກະສິກອນຍັງລັ່ງເລໃຈໃນການໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດ ແລະເຄມີກະສິກຳເນື່ອງຈາກມີລາຄາສູງຖ້າສົມທຽບໃສ່ລາຍຮັບຜົນຜະລິດ
- ຂາດການຕະຫລາດ ແລະຂໍ້ມູນຂ່າວສານ
- ລາຄາຜົນຜະລິດຂອງພືດສິນຄ້າໄດ້ຫລຸດລົງຍ້ອນການຜະລິດຫລາຍເກີນຄວາມຕ້ອງການຕະຫລາດພາຍໃນ ແລະລາຄາສາກົນກໍຕ່ຳ
- ການເກັບກ່ຽວ ແລະການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນມີອັນຈຳກັດ ແລະບໍ່ພຽງພໍ
- ແຮງງານກໍມີຈຳກັດ ແລະການນຳໃຊ້ສຳລັບເຮັດກະເສດສຸມກໍມີອັນຈຳກັດເຊັ່ນດຽວກັນ
- ຍັງມີຂໍ້ມູນຈຳກັດກ່ຽວກັບການປູກພືດທີ່ເໝາະສົມກັບເງື່ອນໄຂທຳມະຊາດຂອງແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ

(c). **ການພັດທະນາທ່າແຮງເພື່ອການຜະລິດເຂົ້າ**

- ການປັບປຸງແນວພັນເຂົ້າແມ່ນໄດ້ຖືກພັດທະນາແລ້ວໂດຍໂຄງການລາວອີຣີ
- ທ່າແຮງທາງດ້ານການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ເຂົ້າມີປະມານ 1ລ້ານ ຮ.ຕ
- ການພັດທະນາລະບົບຟາມກໍມີແດ່ແລ້ວ

(d). ການພັດທະນາທ່າເພື່ອຜະລິດພືດເປັນສິນຄ້າ

ເງື່ອນໄຂທຳມະຊາດສຳລັບການຜະລິດພືດເປັນສິນຄ້າຕ່າງໆໂດຍອາໄສນ້ຳຝົນກໍຍັງມີຫລາຍຢູ່ ການລົງທຶນໃນການປຸງແຕ່ງກະສິກຳ ແລະການຕະຫລາດຂອງພາກເອກກະຊົນກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ

- ທ່າແຮງໃນການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກໃນເຂດຊົນລະປະທານກໍຍັງມີຢູ່

- ຊາວກະສິກອນທີ່ຮູ້ຈັກການຜະລິດເພື່ອເປັນສິນຄ້າກໍ່ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ພ້ອມກັນນັ້ນຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫລາດກໍ່ໄດ້ຄ່ອຍຊຶມເຂົ້າໄປໃນຊົນນະບົດ

(7). <u>ການຄໍ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະຜົນຜະລິດເຂົ້າ</u>

ການຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບການດຸ່ນດ່ຽງສະບຽງອາຫານສຳລັບເຂົ້າກິນໃນປີ 2010 ແລະ 2020 ໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນທາງການ ແລະ ການສົມມຸດຖານຂອງຄະນະທີມສຶກສາໄດ້ສະແດງອອກຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.14 ແລະລາຍລະອຽດໄດ້ອະທິບາຍຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.15

ຕາຕະລາງ 3.14 ຄາດຄະເນດຸ່ນດ່ຽງເຂົ້າ (000ໂຕນ)

	ປີ 2000	ປີ 2010	ປີ 2020
ຜົນຜະລິດ	2,202	2,793	3,032
ການນຳໃຊ້	1,846	2,345	2,894
ດຸ່ນດ່ຽງ	356	448	138

ຜົນຂອງການຄາດຄະເນໄດ້ຊີ້ບອກເຖິງການຄໍ້າສະບຽງຂອງ ສປປລາວ ດັ່ງນີ້:

a). ການຜະລິດເຂົ້າໃນທົ່ງພຽງສາມາດຍົກຂຶ້ນໄດ້ດ້ວຍການເພີ່ມຜະໝລິດຕະພາບໂດຍການນຳໃຊ້ພັນປັບປຸງໃຫ້ທົ່ວເຖິງ, ການສ້າງຄວາມແຂງແກ່ງໃຫ້ແກ່ລະບົບການສົ່ງເສີມ ແລະລະບົບການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ນໍ້າ, ແລະເພີ່ມໃຫ້ການສິນເຊື່ອດີກ່ວາຈະຂະຫຍາຍຊົນລະປະທານຂະໜາດໃຫຍ່.

b). ການປູກເຂົ້າໄຮ່ເລື່ອນລອຍຈະຕ້ອງເຮັດໃຫ້ຄົງທີ່ດ້ວຍການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ ແລະສົ່ງເສີມ ຊອກຫາວິທີເພື່ອຫັນປ່ຽນໄຮ່ເລື່ອນລອຍມາເປັນຟາມຄົງທີ່ດ້ວຍການເນັ້ນໜັກໃສ່ແບບແຜນການປູກພືດ ແລະເຕັກໂນໂລຊີຕ່າງໆປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງພືດລະດູການໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະການລ້ຽງສັດຕ່າງໆ.

c). ການສ້ອມແປງແລະກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານໃໝ່ໃນເຂດພູດອຍຄວນໄດ້ຮັບບູລິມະສິດສູງເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດພັຍທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະລຸດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ໂດຍຄຳນຶງເຖິງປະສິດທິຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ.

d). ຄວນສົ່ງເສີມປູກພືດຫລາຍຊະນິດໂດຍສະເພາະໃນເຂດທົ່ງພຽງເພື່ອຫລີກລ້ຽງການຜະລິດເຂົ້າຫລາຍຈົນເກີນໄປໂດຍຊາວນາຫລັງໃໝ່ທີ່ຕ້ອງການດິນເພື່ອການດຳລົງຊີບ.

(8). **ການພັດທະນາພືດເປັນສິນຄ້າໃນອານາຄົດ**

ການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ສະໜັບສະໜູນວິໄສທັດຍຸດທະສາດກ່ຽວກັບວິທີການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າ. ໃນເຂດທົ່ງພຽງ ວິທີການແມ່ນແນໃສ່ເພື່ອປັບປຸງ ແລະເຮັດໃຫ້ລະບົບທາງຟາມມີຫລາຍຮູບແບບໂດຍການເຮັດກະເສດສຸມພືດເປັນສິນຄ້າ, ການລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ. ສຳລັບດິນຄ້ອຍຊັນຄວນມີລະບົບເຮັດຟາມແບບປະສົມປະສານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ດ້ວຍການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງທີ່ເໝາະສົມແລະການສາທິດຢູ່ສວນຊາວກະສິກອນ ຂັ້ນຕອນທຳອິດທີ່ສຳຄັນຂອງການຜະລິດສິນຄ້າແມ່ນການສົ່ງເສີມປູກພືດຫລາຍຊະນິດຢູ່ໃນດິນທົ່ງພຽງ ແລະດິນຄ້ອຍຊັນ ພືດທີ່ມີທ່າແຮງສຳຄັນໃນການຜະລິດມີດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງ 3.15 ການຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນກັບການຜະລິດເຂົ້າ ແລະການຊົມໃຊ້ຮອດປີ 2020

ລາຍການ		ປີ 2000	ປີ 2010	ປີ 2020	ໝາຍເຫດ
ນາປີ	ເນື້ອທີ່ ຮ.ຕ	475,500	475,500	475,500	ບໍ່ມີການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ
	ຜະລິດຕະພາບ	3.27	4.30	450	ຂຶ້ນ2,28%ຕໍ່ປີ ສູງສຸດ4,5ໂຕນຕໍ່ເຮັກຕາ
	ຜົນຜະລິດ	1,552,800	2,046,655	2,139,750	
ເຂົ້າໄຮ່	ເນື້ອທີ່	152,100	110,000	110,000	ຫລຸດລົງປະມານ3,21%ຕໍ່ປີ ຮອດປີ2010ເນື້ອທີ່ເຂົ້າໄຮ່ແມ່ນຄົງທີ່
	ຜະລິດຕະພາບ	1.70	1.70	2.00	ຜະລິດຕະພາບສົມມຸດ
	ຜົນຜະລິດ	258,750	187,000	220,000	
ນາແຊງ	ເນື້ອທີ່	91,800	110,800	111,980	ຂຶ້ນ10%ຕໍ່ປີ
	ຜະລິດຕະພາບ	4.25	5.49	6.00	ຂຶ້ນ2,26ຕໍ່ປີສູງສຸດ 6ໂຕນຕໍ່ ຮ.ຕ
	ຜົນຜະລິດ	390,150	559,256	671,880	
ເຂົ້າເປືອກ ລວມ	ເນື້ອທີ່	719,400	687,300	697,480	
	ຜະລິດຕະພາບ				
	ຜົນຜະລິດ	2,201,700	2,792,911	3,031,630	
ຄາດຄະເນການເພີ່ມຂຶ້ນຜົນຜະລິດ		1990-00 3.97%ຕໍ່ປີ	2000-10 2.41%ຕໍ່ປີ	2010-20 0.62%ຕໍ່ປີ	

ບໍລິໂພກ

ຜົນຜະລິດ (ໂຕນ)	2,201,700	2,792,911	3,031,630	
ແນວປູກແລະການເສັຍຫາຍຫລັງການເກັບກ່ຽວ 16% b	352,272	446,866	485,061	
ນ້ຳໜັກສຸດທິຂອງເຂົ້າສານ	1,849,428	2,346,045	2,546,569	
ເຂົ້າສານ(62%ສີ)	1,146,645	1,454,548	1,578,873	
ໃຊ້ເຂົ້າເຂົ້າໃນວຽກງານອື່ນໆ 2%	22,933	29,091	31,577	
ເຂົ້າສານສຸດທິ	1,123,712	1,425,457	1,547,295	
ການບໍລິໂພກຕໍ່ຫົວຄົນ	180	180	180	ສົມມຸດລະດັບການບໍລິໂພກທີ່ຄາດຄະເນໃນວິໄສທັດຍຸດທະສາດຂອງລັດຈະສະເໜີຈົນຮອດປີ 2020ແມ່ນຍັງຄົງທີ່ຮອດປີ 2020
ພົນລະເມືອງ	5,234,000	6,650,000	8,207,000	
ຄວາມຕ້ອງການເຂົ້າລວມ	942,120	1,197,000	1,477,260	
ຄວາມດຸ່ນດ່ຽງເຂົ້າ	181,592	228,457	70,035	

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : a/ ສະຖິຕິກະສິກຳ, 25ປີ, 1995-2000, MAF

b/ ມາຈາກ"ຍຸດທະສາດວິໄສທັດກະສິກຳຂອງລັດຖະບານ, 1998 "

c/ ຜົນຂອງການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງທົ່ວປະເທດ 1995, ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ, ຄະນະກຳມະການແຜນການ ແລະ ການຮ່ວມມື

ຂໍ້ສົມມຸດໃນການຄາດຄະເນ

(1) ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ

- ເຂົ້າທົ່ງພຽງ : ຈະບໍ່ມີການເພີ່ມທີ່ສຸດ ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວເຂົ້າໃນອານາຄົດ, ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວປະຈຸບັນເທົ່າ 475,000 ເຮັກຕາໃນປີ 2000 ແລະ ຈະຄົງທີ່ໃນໄລຍະ20ປີ ຈາກ 2001 ເຖິງ 2020
- ເຂົ້າເນີນສູງ : ມີເນື້ອທີ່ລຸດລົງ (2.28%ຕໍ່ປີ ໃນໄລຍະ 1990-2000) ລະດັບດັ່ງກ່າວຈະສືບຕໍ່ເຖິງປີ 2010, ຫຼັງຈາກນັ້ນ2011 ເນື້ອທີ່ດັ່ງກ່າວຈະຢູ່ໃນລະດັບຄົງທີ່.
- ເຂົ້ານາແຊງ : ຈະມີການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ເລັກນ້ອຍ (10% ໃນທຸກໆ 10ປີ) ຈະສາມາດບັນລຸໄດ້ຍ້ອນການປັບປຸງລະບົບຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ຂອງຊົນລະປະທານທີ່ມີຢູ່.

(2) ຫົວໜ່ວຍສະມັດຕະພາບ

- ເຂົ້າທົ່ງພຽງ : ຈະມີການເພີ່ມຂື້ນຕາມອັດຕາສ່ວນ 2.28% ຕໍ່ປີ (ຕາມລະດັບເດີມຂອງໄລຍະ 1990-2000) ສະມັດຕະພາບສູງສຸດຈະເທົ່າ 4,5 ໂຕນຕໍ່ເຮັກຕາ
- ເຂົ້າເນີນສູງ : ມີຂໍ້ສົມມຸດວ່າ ສະມັດຕະພາບໃນປີ 2010 ຈະຮັກສາຄົງ (1,7 ໂຕນ/ເຮັກຕາ) ແລະ ຈະເພີ່ມເປັນ2.0 ໂຕນ/ເຮັກຕາໃນປີ 2020.
- ເຂົ້ານາແຊງ : ສະມັດຕະພາບຈະເພີ່ມຂື້ນຕາມອັດຕາສ່ວນ 2.26%ປີ (ໃນລະດັບເດີມຂອງໄລຍະ 1990-2000) ສະມັດຕະພາບສູງສຸດຈະເທົ່າ 6.0 ໂຕນ/ເຮັກຕາ.

(3) ການບໍລິໂພກອາຫານຕໍ່ຫົວຄົນ

ລະດັບການບໍລິໂພກເຂົ້າໃນໄລຍະ 2010-2020 ຈະເທົ່າ 180 ກິໂລເຂົ້າສານຕໍ່ຫົວຄົນ. ໃນຂໍ້ສົມມຸດນີ້, ການກຳນົດເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ ແລະ ສະມັດຕະພາບການຜະລິດອາດບໍ່ສູງ ດັ່ງທີ່ຫຼາຍໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ຜ່ານມາ. ອີກດ້ານນຶ່ງ, ກະແສຂ່າວໃຫ້ຮູ້ວ່າ ປະເທດລາວ

ພືດໄຮ່

ການເພີ່ມຂື້ນຢ່າງໄວວາຂອງຜົນຜະລິດໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ສາລີ, ຖົ່ວດິນ, ຖົ່ວເຫລືອງ ແລະ ພືດໃຫ້ຫົວບາງຢ່າງແມ່ນມີທ່າແຮງສູງ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນທາງໂຄງການ FAO ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ໝາກງາ, ຖົ່ວເຫລືອງ, ດອກຕາເວັນ, ເຂົ້າຟ່າງ ແລະ ພືດໃຫ້ນ້ຳມັນ ແມ່ນມີທ່າແຮງໄດ້ປຽບ. ໃນນີ້ພືດບາງອັນບໍ່ພຽງແຕ່ໃຊ້ເປັນອາຫານສຳລັບຄົນເທົ່ານັ້ນແຕ່ຍັງສາມາດເປັນອາຫານສັດໄດ້ອີກ ເນື່ອງຈາກການລ້ຽງສັດໄດ້ເພີ່ມຂື້ນຢ່າງຫລວງຫລາຍ.

ໝາກໄມ້

ການສຶກສາໃນຄັ້ງກ່ອນຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າມີໝາກໄມ້ 50 ຊະນິດທີ່ສາມາດປູກໄດ້ ໃນເມືອງລາວ (SIDA,1998) ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ ປະເທດລາວຍັງນຳເຂົ້າໝາກ ແລແຊງ, ໝາກກ້ຽງນ້ອຍ, ໝາກແອບເປີ້ນ, ໝາກສີດາ, ໝາກຖົ່ວລຽນ, ໝາກເງາະ, ໝາກມັງຄຸດ, ໝາກກະທັນ, ໝາກມ່ວງຫິມມະພານ, ໝາກລຳໄຍ ແລະ ໝາກຂາມຈາກຕ່າງປະເທດ. ໝາກໄມ້ທັງໝົດເຫລົ່ານີ້ສາມາດຜະລິດໄດ້ໃນເມືອງລາວ ນອກຈາກໝາກແອບເປີ້ນ ແລະຄວນຈະຖືເປັນທ່າແຮງອັນນຶ່ງ. ໝາກມ່ວງພິເສດແລ້ວເຫັນວ່າໜ້າສົນໃຈຫລາຍ ແລະກົມປູກຝັງກຳລັງສົ່ງເສີມເພື່ອການສົ່ງອອກ.

ຜັກ

ມີຜັກຫລາຍຊະນິດປູກຂື້ນຢູ່ອ້ອມແອ້ມຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແລະການຜະລິດກໍໄດ້ເພີ່ມຂື້ນຢ່າງໄວວາ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ ເນື່ອງຈາກພາຍໃນມີຕະຫລາດຈຳກັດ ດັ່ງນັ້ນ ຖ້າມີການຜະລິດຫລາຍຈົນເກີນໄປກໍ່ເຮັດ

---

[3] ສົ່ງເສີມການພັດທະນາຊົນນະບົດແບບຍືນຍົງ-ທົບທວນຄືນສະພາບຂອງຂະແໜງຊົນນະບົດ FAO, ທັນວາ 1999

ໃຫ້ລາຄາຕົກຕ່ຳ ສ່ວນຫລາຍຊາວກະສິກອນໄດ້ປູກເປັນແບບສວນຄົວຢູ່ຕາມແຄມແມ່ນ້ຳ ແລະໃນເຂດເນື້ອທີ່ຊຶນລະບຽບ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຄວນນຳເຂົ້າເຕັກນິກໃຫມ່ເພື່ອປັບປຸງແບບແຜນການປູກເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຕອບສະຫນອງຄົງຕົວ ແລະ ຜັກກິນຕະຫລອດປີ.

<u>ພືດອຸດສາຫະກຳ</u>

ກາເຟ ແລະ ອ້ອຍມີທ່າແຮງໃນການສົ່ງອອກ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ພືດທັງສອງຢ່າງນີ້ກໍໄດ້ພົບບັນຫາ. ຊາວສວນກາເຟ ແມ່ນຮູ້ສຶກໄວຕໍ່ການປ່ຽນແປງຂອງລາຄາກາເຟ ສ່ວນອ້ອຍກໍໄດ້ຖືກປູກໂດຍບໍ່ຄຳນຶງເຖິງການໃຊ້ດິນຢ່າງຍືນນານ. ບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ດ້ວຍການປູກພືດຫລາຍຊະນິດ ເພີ່ມການບົວລະບັດຮັກສາ ແລະຊອກຮູ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຕະຫລາດ. ການຜະລິດຝ້າຍ ແລະປູກມອນລ້ຽງມ້ອນກໍຄວນໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ ເພາະວ່າໃນປັດຈະບັນນີ້ ວັດຖຸດິບທັງສອງຢ່າງໄດ້ຖືກນຳເຂົ້າມາ ສປປລາວ ເພື່ອການຕ່ຳຫູກ. ການພະລິດເຈັ້ຍສາກໍມີຄວາມສຳຄັນຄືກັນ ຈາກປະສົບການຂອງໂຄງການພັດທະ ນາອານຸລັກປ່າໄມ້ຈອງໃຈກາ (FOCAP). ພືດອຸດສະຫະກຳດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່ພຽງແຕ່ສົ່ງເສີມເພື່ອຫລຸດຜ່ອນການນຳເຂົ້າເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຄວນຊອກຫາຕະຫລາດເພື່ອສົ່ງອອກສະເພາະ ດີແທ້ຄວນເປັນພະລິດຕະພັນສຳເລັດຮູບ.

3.2.6 ການລ້ຽງ ແລະ ການປະມົງ

(1). <u>**ການລ້ຽງສັດ**</u>

ຂະແຫນງການລ້ຽງສັດແມ່ນມີບົດບາດສຳຄັນຫລາຍໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນປີ 1998 ຂະແຫນງການດັ່ງກ່າວໄດ້ປະກອບສ່ວນປະມານ 20% ເຂົ້າໃນ GDP, ແລະກໍເປັນສ່ວນກວ່າເຄິ່ງນຶ່ງຂອງລາຍຮັບກະສິກອນ ສ່ວນໃຫຍ່ການຜະລິດສັດປະມານ 94% ແມ່ນການລ້ຽງແບບຂະຫນາດນ້ອຍ ແບບພື້ນບ້ານບໍ່ໄດ້ລົງທຶນສູງ ແລະບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນສູງ. ຢ່າງໃດກໍດີຖືວ່າທ່າແຮງການລ້ຽງສັດມີສູງຫລາຍ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມໄດ້ ແລະສົ່ງອອກໄດ້ດ້ວຍການປັບປຸງສຸກຂະພາບສັດ, ອາຫານສັດ ແລະ ການປະສົມພັນສັດ.

ຕາມປະເພນີແລ້ວ, ງົວ ແລະຄວາຍແມ່ນໃຊ້ເພື່ອການຂົນສົ່ງ ຫລືເປັນສັດລາກແກ່ ແລະຖືເປັນຊັບສິນອັນມີຄຸນຄ່າຂອງຄອບຄົວ ເປັນອັນຄ້ຳປະກັນໃນຍາມສຸກເສີນ ເຊັ່ນ ການເກັບກ່ຽວບໍ່ໄດ້ດີ, ເປັນບ່ອນຜະລິດຝຸ່ນຄອກ ແລະອື່ນໆ. ຢ່າງໃດກໍດີບັນຫາຂອງການລ້ຽງຊາວກະສິກອນ ກໍຍັງແມ່ນສັດຕາຍຍ້ອນພະຍາດຊຶ່ງບັນຫາພື້ນຖານແລ້ວ ແມ່ນການຂາດເຂີນຢາປ້ອງກັນ ແລະ ອາຫານສັດ ທັງດ້ານຈຳນວນແລະຄຸນນະພາບ ສະພາບການດັ່ງກ່າວຍັງແຜ່ລາມໄປຢູ່. ໃນລະຍະຫລັງມານີ້ ການລ້ຽງຫມູ ລ້ຽງໄກ່ເປັນຟາມຂະຫນາດໃຫຍ່ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນຂອບເຂດອ້ອມຕົວເມືອງໃຫຍ່.

ຕາຕະລາງ 3.16. ສາຖິຕິຈຳນວນສັດລ້ຽງ 1996-2000

ລາຍການ	1996	1997	1998	1999	2000	ອັດຕາເພີ້ມ
ຄວາຍ	1,212	1,224	1,093	1,008	1,082	-2.91%
ງົວ	1,186	1,186	1,127	1,000	1,100	-0.81%
ຫມູ	1,772	1,813	1,464	1,320	1,425	-3.73%
ແບ້ ແລະແກະ	159	165	122	112	121	-4.51%
ໄກ່	11,656	11,946	12,111	12,353	13,094	-2.92%

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: DOF/MAF

ການຫລຸດຜ່ອນຈຳນວນຂອງສັດນອກຈາກໄກ່ໃນປີ 1998-1999 ທຽບໃສ່ປີ 1996 ແລະ 1997 ແມ່ນເນື່ອງມາຈາກການສົ່ງອອກໄປຂາຍປະເທດໄທ ໂດຍບໍ່ເປັນທາງການ ອັນນີ້ກໍເພາະວ່າລາຄາຕະຫລາດຕ່າງປະເທດແມ່ນດີກ່ວາເນື່ອງລາຄາເງິນກີບຈະຫລຸດລົງ.
48% ຂອງຊາວກະສິກອນລ້ຽງຄວາຍໃນລະດັບສະເລັ່ຽ 3,1 ໂຕຕໍ່ຄອບຄົວ. ສຳລັບງົວ ແມ່ນ 31% ແລະ 4,8 ໂຕຕໍ່ຄອບຄົວ, ຫມູ 49% ຂອງຊາວກະສິກອນ 4.0 ໂຕຕໍ່ຄອບຄົວ. ສຳລັບອາຫານສັດຕາມທຳມະດາແລ້ວແມ່ນເກັບອາຫານພືດທຳມະຊາດໃຫ້ກິນນອກຈາກການລ້ຽງສັດຂະຫນາດໃຫຍ່ໃນຕົວເມືອງແມ່ນລ້ຽງດ້ວຍອາຫານສັດ. ງົວ, ຄວາຍ ແລະແບ້ ແມ່ນລ້ຽງຕາມທຳມະຊາດໃນປ່າ ຫລືທົ່ງນາຫລັງຈາກການເກັບກ່ຽວ. ໃນລະດູຝົນອາຫານສັດແມ່ນມີຫລາຍ ແຕ່ວ່າໃນລະດູແລ້ງແມ່ນຂາດເຂີນ ເຮັດໃຫ້ນ້ຳຫນັກລຸດລົງໄປຕາມລະດູການ ດັ່ງນັ້ນຄວາມຕ້ານທານພະຍາດຈຶ່ງບໍ່ມີສູງ. ການລ້ຽງໄກ່ ລ້ຽງຫມູກໍແມ່ນປ່ອຍໄປຕາມທຳມະຊາດ ແຕ່ວ່າກໍໄດ້ລ້ຽງບາງຄັ້ງບາງຄາວດ້ວຍສິ່ງເສດເຫລືອຈາກຄົວເຮືອນ.
ເຖິງວ່າຈະບໍ່ມີຂໍ້ມູນຈາກການຕາຍຂອງສັດດ້ວຍພະຍາດກໍຕາມ ແຕ່ສັງເກດເຫັນວ່າລະດັບການຕາຍຍັງມີສູງຢູ່. ກົມລ້ຽງສັດ ແລະປະມົງຂອງກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ໄດ້ໃຫ້ບໍລິການສຸກຂະພາບສັດໂດຍຜ່ານກະສິກຳແຂວງແລະເມືອງ. ຢູ່ໃນລະດັບບ້ານພະນັກງານເມືອງກໍໄດ້ສ້າງສັດຕະວັດແພດບ້ານ ແຕ່ວ່າການຝຶກງານສັດຕະວະແພດດັ່ງກ່າວນີ້ກໍບໍ່ທັນໄດ້ມີໃບປະກາດຈາກລັດຖະບານເທື່ອ ເພາະຍັງຂາດລະບົບການສອບເສັງ. ສັດຕະວະແພດບ້ານບໍ່ແມ່ນພະນັກງານລັດ ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບເບັ້ຽລ້ຽງຈາກຊາວກະສິກອນ ສຳລັບຄ່າຢາ ຄ່າປິ່ນປົວສັດ. ເຖິງວ່າ ສປປລາວ ຈະມີລະບົບການຄຸ້ມຄອງສຸກຂະພາບສັດທີ່ດີ ແຕ່ວຽກງານດັ່ງກ່າວກໍຍັງບໍ່ທັນເຂັ້ມແຂງຍ້ອນຂາດທຶນຮອນ ຂໍ້ຄົງຄ້າງທີ່ມີ ຄື (I) ຂາດກົດຫມາຍ ແລະລະບຽບການທີ່ເປັນພື້ນຖານ ຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍ, (ii) ຂາດການຝຶກພະນັກງານ, (iii) ຊາວກະສິກອນຂາດຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບສຸກຂະພາບສັດ.

ຍິ່ງກວ່ານັ້ນລະບຽບການກ່ຽວກັບອານາໄມສັດກໍຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍ ການກັກກັນພະຍາດເພື່ອການສົ່ງອອກຫລືການນຳເຂົ້າ ການກວດກາອານາໄມຊີ້ນ ກໍຍັງບໍ່ໄດ້ເຮັດທົ່ວເຖິງ ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ອາດຈະເຮັດໃຫ້ການລ້ຽງສັດໃນຕໍ່ຫນ້າບໍ່ຂະຫຍາຍໄດ ດັ່ງນັ້ນທາງກົມລ້ຽງສັດ ແລະການປະມົງຈຶ່ງໄດ້ລິເລີ້ມເຮັດໂຄງການທີ່ມີຊື່ວ່າ "ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ການບໍລິການການລ້ຽງສັດ ແລະການສົ່ງເສີມ" ໂດຍໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອ ຈາກສະຫະພາບເອີລົບ (EU)ໂດຍມີຈຸດເລັ່ງໃສເຂດທາງພາກເຫນືອ. ກະຊວງກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ໄດ້ມີແຜນການທີ່ຈະເພີ້ມຈຳນວນສັດຂຶ້ນ 300% ໃນປີ 2020. ອັນນີ້ສາມາດເຮັດດ້ວຍສອງ ທາງຄືເພີ້ມການລ້ຽງສັດຂະຫນາດນ້ອຍຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຕ້ອງຂະຫຍາຍການລ້ຽງສັດຂະຫນາດກາງ ແລະຂະຫນາດໃຫຍ່ ດ້ວຍການລົບລ້າງບັນດາຂໍ້ຈຳກັດ ແລະນຳໃຊ້ຂໍ້ດີ ຫລືທ່າແຮງໄດ້ປຽບຂອງປະເທດລາວດັ່ງລຸ່ມນີ້:

<u>ຂໍ້ຈຳກັດສຳລັບຜູ້ຜະລິດ</u>

(a). ອັດຕາການຕາຍຂອງສັດມີສູງ ຍ້ອນການລະບາດຂອງພະຍາດດວັຍສາຍເຫດວ່າ:
- ຊາວກະສິກອນຂາດຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບພະຍາດທີ່ລະບາດ ແລະລັ່ງເລໃຈທີ່ຈະສັກຢາປ້ອງກັນ
- ການຂາດເຂີນອາຫານສັດໃນລະດູແລ້ງອັນເຮັດໃຫ້ສັດຈ່ອຍ ແລະບໍ່ທົນທານຕໍ່ພະຍາດ.

(b). ຜົນຜະລິດສັດຕ່ຳກະເພາະວ່າ:
- ຍ້ອນການລ້ຽງສັດປ່ອຍປະລະເລີຍແລະບໍ່ຮັບປະກັນອາຫານສັດໃນລະດູແລ້ງ

- ຂາດລະບົບປັບປຸງພັນສັດ

<u>ຂໍ້ຈຳກັດໃນການບໍລິການສົ່ງເສີມ</u>

(c). ກົດໝາຍ ແລະລະບຽບການກ່ຽວກັບສັດລ້ຽງຍັງບໍ່ພຽງພໍ ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ ກົດໝາຍສັດຕະວັດແພດ ຊຶ່ງເປັນສາຍເຫດໃຫ້ລະບົບການຄຸ້ມຄອງ ການກຳຈັດການປ້ອງກັນພະຍາດລະບາດ ການກັກກັນສັດ ການຄຸ້ມຄອງອານາໄມຊີ້ນ ການຄຸ້ມຄອງຢາປົວພະຍາດສັດ ແມ່ນຍັງເຮັດບໍ່ໄດ້ດີ.

(d). ການກວດກາສຸຂະພາບສັດ ການປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະການປິ່ນປົວຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍ ເນື່ອງຈາກ:
- ພະນັກງານສັດຕະວັດແພດບ້ານບໍ່ພຽງພໍ ແລະບໍ່ມີພາຫະນະເຄື່ອນໄຫວ
- ລະດັບເຕັກນິກຂອງພະນັກງານສັດຕະວັດແພດບ້ານຕ່ຳ
- ການຕອບສະໜອງຢາປົວພະຍາດ ຢາວັກແຊງ ແລະເຄື່ອງມືຕ່າງໆຍັງບໍ່ພຽງພໍ.

(e). ວຽກງານການສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດຍັງບໍ່ພຽງພໍ ຍັງຂາດເຂີນພະນັກງານທີ່ເກັ່ງ ຫລືມືອາຊີບ ທີ່ສາມາດສະແດງສາທິດການລ້ຽງ ການຄຸ້ມຄອງທົ່ງຫຍ້າ ການປູກພືດໃຫ້ສັດກິນ ການເກັບມ້ຽນຮັກສາອາຫານສັດ ແລະອື່ນໆ.

(f). ການຕະຫລາດ ແລະການປຸງແຕ່ງຍັງເຮັດບໍ່ໄດ້ດີ ແລະຂາດເຂີນແຫລ່ງຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕະຫລາດ.

<u>ທ່າແຮງໄດ້ປຽບ</u>

(g). ຍັງມີທົ່ງຫຍ້າອັນກວ້າງໃຫຍ່ເພື່ອລ້ຽງສັດ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດພູພຽງບໍລິເວນ ແລະເຂດພູພຽງອື່ນໆ.

(h). ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍກໍ່ມີມູນເຊື້ອໃນການລ້ຽງສັດ ເຖິງລະດັບການເຕັກນິກຂອງເຂົາເຈົ້າຈະຕ່ຳກໍ່ຕາມ.

(I). ຫຍ້າ ແລະອາຫານສັດໃນລະດູຝົນສາມາດລ້ຽງສັດໄດ້ຕະຫລອດປີ ຖ້າມີການເກັບມ້ຽນທີ່ຖືກຕ້ອງ.

(j). ຕະຫລາດເພື່ອນບ້ານຍັງມີຢູ່ຢ່າງກວ້າງຂວາງຊຶ່ງສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນການຄ້າສັດຕາມຊາຍແດນລາວສູ່ປະເທດເພື່ອນບ້ານທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ.

(2). <u>ການປະມົງ</u>

ປາແມ່ນແຫລ່ງອາຫານທາດຊີ້ນຕົ້ນຕໍສຳລັບປະຊາຊົນລາວຊຶ່ງກວມເອົາປະມານ 40% ຂອງທາດຊີ້ນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ ຂໍ້ມູນທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້ໃນການປະມົງແມ່ນມີຈຳກັດຫລາຍ ອັນນີ້ກໍ່ຖືໄດ້ວ່າເປັນການຍໍ້ທໍ້ຂອງການປະມົງ. ຜົນຜະລິດຈາກປາໄດ້ສັງລວມ 46,000ໂຕນໃນປີ 1998 ໃນນັ້ນ 28,000ໂຕນ (60%) ໄດ້ມາຈາກການຫາປາ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະສາຂາຕ່າງໆ ສ່ວນທີ່ເຫລືອ 18,000ໂຕນ ຫລື (40%) ແມ່ນໄດ້ຈາກການລ້ຽງປາ[4]. ຕົວເລກການຜະລິດດັ່ງກ່າວບໍ່ໄດ້ກວມລວມເອົາການຈັບຂອງຊາວກະສິກອນເພື່ອບໍລິໂພກພາຍໃນຄອບຄົວ ດັ່ງການຜະລິດລວມຄົງຈະຕ້ອງສູງກວ່າ 46,000ໂຕນດັ່ງທີ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້. ເຖິງວ່າຂໍ້ມູນຍັງບໍ່ທັນແນ່ນອນ ແຕ່ການຜະລິດປາກໍ່ມີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.

[4] ທ່ານ ໂມຣີໂມະໂຕະ, ສູນວິຊາການອົງການໄຈກາຢູ່ວຽງຈັນ, 2000

ການລ້ຽງປາໃນນ້ຳຈືດແບ່ງອອກເປັນຮູບແບບດັ່ງນີ້: (i) ລ້ຽງແບບປ່ອຍທຳມະຊາດ ບໍ່ມີເກືອ, (ii) ລ້ຽງແບບເຄິ່ງກະເສດສຸມມີການເກືອແດ່ເລັກນ້ອຍ ແລະ (iii) ການລ້ຽງແບບເຮັດກະເສດສຸມ ປ່ອຍປາຫລາຍ ແລະມີການລ້ຽງເກືອຢ່າງດີ. ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງການລ້ຽງປາປະມານ 90% ແມ່ນຢູ່ໃນຮູບແບບທີ່ (I) ແລະ ທີ່ (ii) ໃນມໍ່ໆມານີ້ ການລ້ຽງປາຫລືສັດນ້ຳ ໄດ້ມີການພັດທະນາຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ ຢູ່ໃກ້ຕົວເມືອງໃຫຍ່ລວມທັງເມືອງວຽງຈັນ. ການລ້ຽງປາທີ່ທັນສະໄໝ ໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີ ເຊັ່ນການລ້ຽງປາໃນກະຊັງ ຢູ່ໃນອ່າງເກັບນ້ຳໃຫຍ່ຕ່າງໆ ການລ້ຽງເປັນຫນອງ ລ້ຽງປາໃສ່ນາເຂົ້າກໍໄດ້ເລີ້ມມີຫນໍ່ແຫນງຂຶ້ນ.

ໃນທົ່ວປະເທດມີບ່ອນຂະຫຍາຍພັນປາ 22 ແຫ່ງ ໃນຈຳນວນນີ້ກົມລ້ຽງສັດ ແລະການປະມົງໄດ້ມອບໃຫ້ສະຖານີຫນອງແຕ່ງເປັນຟາມປະສົມພັນປາ. ສູນດັ່ງກ່າວບໍ່ພຽງແຕ່ຜະລິດແຈກຢາຍລູກປາ ແຕ່ຍັງໄດ້ຝຶກອົບຮົມຊາວນາ, ເອກກະຊົນ ນັກຮຽນ ແລະພະນັກງານລັດອີກດ້ວຍ. ພະນັກງານຂອງລັດທີ່ເຮັດວຽກງານສົ່ງເສີມການລ້ຽງປາໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນຍັງມີຫນ້ອຍຫລາຍ ແລະຂາດປະສົບການ.

ໃນປີ 1996 ສະຖິຕິຄວາມຕ້ອງການລູກປາມີປະມານ 52 ລ້ານໂຕ ແຕ່ວ່າການຕອບສະຫນອງໄດ້ພຽງແຕ່ 16ລ້ານໂຕ ຫລື 30% ຂອງຄວາມຕ້ອງການທັງຫມົດ ລູກປາດັ່ງກ່າວໄດ້ຜະລິດຢູ່ 14 ແຂວງ ແລະພາກສ່ວນເອກກະຊົນຈຳນວນນຶ່ງ ການຂາດເຂີນດັ່ງກ່າວນີ້ຈຶ່ງໄດ້ນຳເຂົ້າມາຈາກຈີນ ແລະ ໄທ. ຍິ່ງກວ່ານັ້ນອີກ ອັດຕາການຢູ່ລອດຂອງປາຍັງມີຕ່ຳ ປະມານ 15% ຈາກບ່ອນເພາະປາໄປຫາບ່ອນລ້ຽງ ຫມາຍຄວາມວ່າ ອັດຕາການຕາຍຂອງປາແປ້ງມາເປັນປາຮານມີແຕ່ 30% ແລະການຂົນສົ່ງໄປຫາຟາມລ້ຽງແມ່ນຕາຍຕື່ມອີກເຄິ່ງນຶ່ງ ດັ່ງນັ້ນຖ້າມີການປັບປຸງທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະອື່ນໆກໍຈະຕອບສະຫນອງໄດ້ເຖິງ 90% ຂອງຄວາມຕ້ອງການ. ກະຊວງກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ມີແຜນການທີ່ຈະເພີ່ມການລ້ຽງປາຂຶ້ນ 360% ໃນປີ 2020. ໃນເດືອນ 2 ປີ 2001 ກົມລ້ຽງສັດ ແລະການປະມົງໄດ້ເລີ້ມໂຄງການເອີ້ນວ່າ "ການປັບປຸງ ແລະສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດນ້ຳ" ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫລືອດ້ານເທັກນິກຈາກອົງການ ໃຈກາ ໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ຕັ້ງຂຶ້ນທີ່ນ້ຳຊ່ວງແຂວງວຽງຈັນ, ວຽກຂອງໂຄງການແມ່ນເພື່ອເອົາໃຈໃສ່ປັບປຸງການຜະລິດລູກປາ ແລະການຝຶກອົບຮົມພະນັກງານສົ່ງເສີມ.

ການພັດທະນາການລ້ຽງປາ ຈະຕ້ອງເຮັດຄຽງຄູ່ກັນໄປທັງ 2 ຢ່າງຄື: ການລ້ຽງປາໃນຊົນນະບົດເພື່ອການບໍລິໂພກໃນຄອບຄົວ ແລະການລ້ຽງປາເພື່ອເປັນສິນຄ້າຢູ່ອ້ອມເຂດຕົວເມືອງໃຫຍ່. ຢ່າງໃດກໍດີຍັງມີຫລາຍບັນຫາທີ່ຕ້ອງໄດ້ແກ້ໄຂເຊັ່ນ:

- ການຂາດຄວາມສາມາດ ໃນການສົ່ງເສີມຂອງການລ້ຽງສັດ ແລະການປະມົງ ຍ້ອນການຂາດຂໍ້ມູນພື້ນຖານ, ພະນັກງານມີຫນ້ອຍ, ແລະມີງົບປະມານຈຳກັດ.
- ການຂາດເຂີນພະນັກງານສົ່ງເສີມ
- ການກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງເສດຖະກິດຍັງບໍ່ດີ ເຊັ່ນ ຫົນທາງ ການຕິດຕໍ່ພົວພັນຄົມມະນາຄົມ ແລະໄຟຟ້າ ແລະຕະຫລາດກໍມີຈຳກັດ.
- ລະດັບເທັກນິກໃນສູນເພາະພັນປາຕ່ຳ.
- ການຂາດເຂີນນ້ຳຢ່າງສະເມີສະເມີອັນເນື່ອງມາຈາກສິ່ງແວດລ້ອມທຳລາຍໃນເຂດພູດອຍ.

ເຖິງວ່າຈະມີຂໍ້ຈຳກັດຫລາຍຢ່າງຂ້າງແລ້ວນັ້ນກໍຕາມ ປະເທດລາວກໍຍັງມີທ່າແຮງທີ່ຈະສົ່ງເສີມການລ້ຽງປາດັ່ງນີ້:

- ມີແຫລ່ງນ້ຳຢ່າງຫລວງຫລາຍ
- ການລ້ຽງປາໃນຊົນນະບົດໄດ້ຕິດພັນ ແລະປະສົມປະສານກັບວົງຈອນໃນການຜະລິດທຳມະຊາດ
- ການບໍລິໂພກ ແລະຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດແມ່ນມີສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ
- ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນມີປະສົບປະການຫລາຍໃນເຂດຊົນນະບົດ.

3.2.7 ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່

<u>(1). ສະພາບໃນປັດຈຸບັນ</u>

ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ແມ່ນປະເພນີ ການປູກພືດໃນເຂດເນີນສູງໃນລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ ປ່າເລົ່າຫລືປ່າດົງດິບ ຫລືປ່າໄຜ່ ແມ່ນໄດ້ຖືກຖາງຖາງ ຈູດ ແລະນຳໃຊ້ຈົນກວ່າຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນຈະຫລຸດລົງ ແລ້ວຈຶ່ງຍ້າຍໄປປູກບ່ອນໃຫມ່ ດິນໄດ້ຖືກປ່ອຍໃຫ້ປ່າໄມ້ໄດ້ເກີດຂຶ້ນອີກ ແລະໄດ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຄືນ ຫລັງຈາກນັ້ນກໍກັບຄືນມາຖາງເຮັດວົງຈອນດັ່ງກ່າວ 5 ຫາ 20 ປີ ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ມີຢູ່ 3 ແບບ.

1. **ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ແບບລະບົບຫມູນວຽນແບບເດີມ:** ໃນລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ ຮອບຫມູນວຽນຈະມີປະມານ 15 ຫາ 20 ປີ ດິນທີ່ຖືກບຸກເບີກຈະໄດ້ນຳໃຊ້ 2 ຫາ 3 ປີ ໃນນັ້ນຈະມີການປູກເຂົ້າ ສາລີ ແລະອື່ນໆໃນຂັ້ນສຸດທ້າຍພືດທີ່ໃຊ້ອາດຈະແມ່ນມັນຕົ້ນ. ລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນສາມາດໃຊ້ຢ່າງຍືນນານໄດ້ຖ້າຫາກປະຊາຊົນມີນ້ອຍ ແລະມີເວລາພຽງພໍທີ່ຈະປ່ອຍໃຫ້ເກີດປ່າເລົ່າເພື່ອບຳລຸງດິນຄືນ ແຕ່ຖ້າຫາກປະຊາຊົນເພີ່ມຂຶ້ນແລ້ວ, ຮອບຫມູນວຽນກໍຈະສັ້ນເຂົ້າ ແລະການນຳໃຊ້ລະບົບກໍຈະບໍ່ຍືນນານ.

2. **ລະບົບການຖາງປ່າດົງດິບ:** ລະບົບດັ່ງກ່າວສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໃຊ້ກ່ຽວກັບການປູກຝິ່ນ ດິນທີ່ຖືກບຸກເບີກຈະຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຈົນກວ່າຈະຫມົດຄຸນນະພາບ ແລ້ວຈຶ່ງປ່ອຍປະ. ຈາກນັ້ນຊາວໄຮ່ຈະເຂົ້າໄປບຸກເບີກປ່າດົງດິບໃຫມ່ ເຮັດແບບເກົ່າໄປເລື້ອຍໆ ດັ່ງນັ້ນຫຍ້າຄາ ຫລືວ່າຫຍ້າອື່ນໆແມ່ນຈະເກີດຂຶ້ນໃນດິນທີ່ຖືກປ່ອຍປະລະເລີຍ ດິນຈະຖືກປົກຄຸມໄປດ້ວຍຫຍ້າຄາຕະຫລອດໄປໂດຍບໍ່ມີກໍໃຜ່ ຫລືຕົ້ນໄມ້ອື່ນແທນໄດ້.

3. **ລະບົບຮອບຫມູນວຽນສັ້ນ:** ລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນການຂ້າມຜ່ານໄປສູ່ການກະສິກຳຄົງທີ່. ຢູ່ໃນຫລາຍເຂດຍ້ອນມີການມອບດິນມອບປ່າ ຍ້ອນມີພາສີ ຍ້ອນໄດ້ວາງຂອບເຂດປ່າໄມ້ກັບບ້ານ ຮອບຫມູນວຽນການນຳໃຊ້ດິນໄດ້ຖືກຈຳກັດເຂົ້າຢູ່ໃນລະຫວ່າງ 4 ຫາ 6 ປີ. ດັ່ງນັ້ນດິນຈະໄດ້ຖືກບຸກເບີກ ແລະຈະໄດ້ມີເວລາພັກຜ່ອນເປັນເວລາພຽງແຕ່ 3 ຫາ 5 ປີ ຈາກນັ້ນກໍຈະໄດ້ປູກເຂົ້າ ສາລີ ແລະ ພືດອື່ນ ໃນປີນຶ່ງຫາສອງປີ. ຜົນຜະລິດຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນລຶດຖອຍລົງຍ້ອນດິນເຊື່ອມຄຸນ ແລະຖືກເຊາະເຈື່ອນ ດັ່ງນັ້ນຖ້າບໍ່ມີມາດຕະການອັນດີຮອງຮັບ ຜົນຜະລິດກໍຈະຕົກຕ່ຳໄປເລື້ອຍໆ ອັນຈະເຮັດໃຫ້ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນໃນເຂດດັ່ງກ່າວພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ.

   ເນື້ອທີ່ເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍແມ່ນຢູ່ໃນແຂວງທາງພາກເຫນືອ ແລະໃນເຂດຕາເວັນອອກ ຂອງແຂວງພາກໃຕ້ທີ່ຕິດກັບຊາຍແດນວຽດນາມ. ລວມທົ່ວປະເທດແລ້ວ ເນື້ອທີ່ເຮັດໄຮ່ ລວມທັງເນື້ອທີ່ທີ່ປະລະ ມີປະມານ 680,000ເຮັກຕາ ຫລື ເທົ່າ 3% ຂອງເນື້ອທີ່ປະເທດລາວ ໂຕເລກດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່ໄດ້ລວມເອົາປ່າເລົ່າ ຊຶ່ງອາດຈະມີເຖິງປະມານ 2,5 ລ້ານເຮັກຕາ ດັ່ງນັ້ນຖ້າລວມເອົາພືດທັງປ່າເຫຼົ່າ ມີປະມານ 3,2 ລ້ານເຮັກຕາ ຫລືເທົ່າ 13% ຂອງເນື້ອທີ່ລວມ.

ຈຳນວນເນື້ອທີ່ທີ່ຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ໃນປີ 2000 ມີຢູ່ປະມານ 340,000 ຄອບຄົວ ຫລື 2,6 ລ້ານຄົນ ເທົ່າກັບ 39% ຂອງປະຊາຊົນທົ່ວປະເທດ ຫລື ເທົ່າກັບ 48% ຂອງປະຊາຊົນທີ່ຢູ່ຊົນນະບົດ. ຕາຕະລາງ3.17.ຂ້າງລຸ່ມນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງການນຳໃຊ້ດິນ ແຕ່ 1982 ຫາ 1989 ຫລືແຍກເປັນພາກ ແລະກໍ່ ມີການຄາດຄະເນປີ 2000.

ຕາຕະລາງ 3.17. ການນຳໃຊ້ດິນ ແຍກເປັນພາກ

1982 ການນຳໃຊ້ດິນແບ່ງເປັນພາກ(000ຮ.ຕ)				
	ພາກເໜືອ	ພາກກາງ	ພາກໃ101ຕ້	ປະເທດ
ປ່າ ແລະດິນປ່າໄມ້	8,995	6,298	5,846	21,139
ໄຮ່ເລື່ອນລອຍ	353	144	101	598
ດິນກະສິກຳຖາວອນ	51	234	423	708
ລວມກະສິກຳ	404	378	524	1,306
ທົ່ງຫຍ້າ	368	311	125	804
ອື່ນໆ	54	242	135	431
ລວມເນື້ອທີ່	9,821	7,229	6,630	23,680
ພົນລະເມືອງ	1,113	1,570	663	3,346
ກະສິກຳ / ຄົນ	0.36	0.24	0.79	0.39
ປີ 1989 ການນຳໃຊ້ດິນແບ່ງເປັນພາກ (000ຮ.ຕ)				
	ພາກເໜືອ	ພາກກາງ	ພາກໃຕ້	ປະເທດ
ປ່າ ແລະດິນປ່າໄມ້	8,980	6,489	5,767	20,936
ໄຮ່ເລື່ອນລອຍ	365	155	106	626
ດິນກະສິກຳຖາວອນ	57	296	496	849
ລວມກະສິກຳ	422	451	602	1,475
ທົ່ງຫຍ້າ	365	332	126	823
ອື່ນໆ	54	257	135	446
ລວມເນື້ອທີ່	9,821	7,229	6,630	23,680
ພົນລະເມືອງ	1,926	1,899	782	3,977
ດິນກະສິກຳ /ຄົນ	0.33	0.24	0.77	0.37
ປີ 2000 ການນຳໃຊ້ດິນແບ່ງເປັນພາກ				
	ພາກເໜືອ	ພາກກາງ	ພາກໃຕ້	ປະເທດ
ປ່າ ແລະດິນປ່າໄມ້	8,871	6,054	5,605	20,530
ໄຮ່ເລື່ອນລອຍ	380	185	115	680
ດິນກະສິກຳຖາວອນ	125	370	635	1,130
ລວມກະສິກຳ	505	555	750	1,810
ທົ່ງຫຍ້າ	380	350	130	860
ອື່ນໆ	65	270	145	480
ລວມເນື້ອທີ່	9,821	7,229	6,630	23,680
ພົນລະເມືອງ	1,708	2,486	1,040	5,234
ດິນກະສິກຳ /ຄົນ	0.30	0.22	0.72	0.35

ຈາກຕາຕະລາງຂ້າງເທິງນີ້ເຫັນໄດ້ວ່າ ເນື້ອທີ່ປູກຝັງຕໍ່ຫົວຄົນແມ່ນຍັງຄົງໄຕໃນແຕ່ລະພາກ ມີການຫລຸດລົງພຽງແຕ່ໜ້ອຍດຽວ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີການປ່ຽນແປງໃນຊ່ວງ 10 ປີຫລັງນີ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງການປູກພືດຄົງທີ່ ແລະຫລຸດລົງຂອງອາຍຸການປ່າເຫຼົ່າ ແລະການຫລຸດລົງການເຂົ້າໄປຖາງປ່າດົງດິບ ການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນມາຈາກ:

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພົນລະເມືອງ, ການປະກາດສ້າງຕັ້ງປ່າສະຫງວນ, ກົດລະບຽບຂອງລັດຖະບານກ່ຽວກັບອາຍຸການປ່າເລົ່າ, ການເກັບພາສີດິນໄຮ່ສູງກວ່າດິນຖາວອນ, ແລະການມອບດິນມອບປ່າໂດຍມີຂໍ້ຕົກລົງກັບບ້ານ ໃນການນຳໃຊ້ດິນ ຂອບເຂດຂອງປ່າໄມ້ ຂອບເຂດປ່າສະຫງວນ ແລະຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງ.

ໄດ້ມີຫລາຍແຜນງານທັງເມື່ອກ່ອນ ແລະປັດຈະບັນທີ່ໄດ້ອອກແບບເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເພື່ອຢຸດຕິຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ດ້ວຍການພັດທະນາລະບົບການນຳໃຊ້ດິນທີ່ຍືນນານ ບວກກັບການປົກປັກຮັກສາ ແລະມາດຕະການຕ່າງໆໃນການນຳໃຊ້ລະບົບກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ຫລາຍຮູບແບບ. ຈຸດປະສົງຂອງລັດກ໌ ແມ່ນເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການຫັນປ່ຽນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍມາເປັນການເຮັດຟາມທີ່ໝັ້ນຄົງຢູ່ບ່ອນເກົ່າ ແລະ ປັບປຸງການດຳລົງຊີວິດທີ່ສາມາດຮັກສາໄດ້ຄວາມຍືນຍົງພ້ອມກັບຍົກລະດັບມາດຕະຖານການເປັນຢູ່ ບັນດາແຜນການດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ກວມເອົາຍຸດທະສາດຫລາຍດ້ານຄື: ການມອບດິນ ແລະການວາງແຜນນຳໃຊ້ດິນ, ການທົດສອບທົດລອງເຕັກນິກທັນສະໄໝຂອງການເຮັດການກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະນຳໃຊ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຢ່າງຖືກຕ້ອງ, ການພັດທະນາທັດຖະກຳຕ່າງໆ, ການຮັກສາສຸກຂະພາບ, ການວາງແຜນຄອບຄົວ ແລະອື່ນໆ.

ເນື່ອງຈາກຜົນຜະລິດທີ່ຕົກຕ່ຳລົງຍ້ອນປ່າເລົ່າມີອາຍຸການສັ້ນ ດັ່ງນັ້ນຄວາມສົນໃຈທາງດ້ານເຮັດກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ເປັນລະບົບ ແມ່ນໄດ້ຄວາມນິຍົມຂຶ້ນ ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ເຮັດໃຫ້ດິນມີການປັບປຸງ ເຮັດໃຫ້ປ່າເລົ່າອາຍຸສັ້ນເຂົ້າຫລືບໍ່ມີເລີຍ. ຍຸດທະສາດອີກອັນນຶ່ງກໍຄື ການສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວໄຮ່ຮູ້ຈັກ ການເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງເພື່ອບໍລິໂພກ ແລະເພື່ອຂາຍ ຄື ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີລາຍຮັບຊື້ກິນ.

(2). <u>ລະບົບການນຳໃຊ້ດິນກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້</u>

ເຕັກນິກການນຳໃຊ້ລະບົບດິນດັ່ງກ່າວໃນປະເທດລາວມີຫລາຍຮູບແບບຕາມແຕ່ສະຖານະການ ມີທັງແບບປະຖົມມະຖານ ແລະແບບທີ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາແລ້ວ.

(a). **ລະບົບປະສານລະຫວ່າງການປູກພືດລະດູການ ແລະປ່າເລົ່າ**

ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເລື່ອນຍ້າຍແບບໝູນວຽນກໍ່ ແມ່ນຮູບການນຶ່ງຂອງການປະສານລະຫວ່າງກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ເພາະວ່າພືດ(ເຂົ້າ)ໄດ້ປູກເປັນລັກສະນະໝູນວຽນຕາມເວລາໂດຍປ່ອຍໃຫ້ເກີດມີປ່າເລົ່າເກີດຂຶ້ນໝູນວຽນໄປ. ການປັບປຸງປ່າເລົ່າຫລືປູກພືດໄປຕາມແນວລະດັບຈະຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ດິນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຂຶ້ນ ແລະລະຍະອາຍຸຂອງປ່າເລົ່າກໍຈະສັ້ນລົງ ຖ້າຫາກບໍ່ມີລະບົບດັ່ງກ່າວແລ້ວການປູກພືດດັ່ງກ່າວບໍ່ສາມາດຍືນຕົວໄດ້ນານ. ຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ສາທິດໃຫ້ເບິ່ງແລ້ວຢູ່ສະຖານີທົ່ງຄັ່ງແຂວງຫລວງພະບາງ ໃນວຽກດັ່ງກ່າວໄດ້ປູກພືດຕະກຸນຖົ່ວເພື່ອຄຸມດິນ ປູກພືດຕາມແລວລະດັບຊຶ່ງເຮັດດ້ວຍກົກກັນຖົມເພື່ອກັນເຈື່ອນ ແລະເພື່ອຄຸມດິນບໍ່ໃຫ້ຫຍ້າເກີດ.

(b). **ລະບົບຕົງຍາ (Taunga) - ໝາຍຄວາມວ່າປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ກັບພືດລະດູການປະສານກັນ**

ລະບົບທີ່ຖາວອນດັ່ງກ່າວນີ້ສາມາດເຮັດໃຫ້ດິນດອຍຊັນສູງບໍ່ຖືກເຊາະເຈື່ອນໄດ້ ແລະກໍ່ຍັງສາມາດຮັກສາ ນິເວດກະສິກຳໄດ້ອີກ. ຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວມີຫລາຍໃນເຂດພາກເຫນືອເຊັ່ນ ການປູກເຂົ້າຫລືສາລີ ສະຫລັບກັບປໍສາຫລືຫວາຍ, ປູກເຂົ້າຫລືສາລີສະລັບກັບຕົ້ນໃສ່, ເຂົ້າຫລືສາລີສັບການຍານ ຫລືການປູກໄມ້ອື່ນໆ, ປູກເຂົ້າກັບຕົ້ນສັກ, ປູກຫມາກໄມ້ນັດກັບຕົ້ນສັກຫລືຕົ້ນໄມ້ກິນຫມາກອື່ນໆ.

ຢູ່ໃນລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ ມີການປະສົມປະສານກັນຫລາຍຮູບຫລາຍສີ ບາງຄົນກໍ່ມີວິທີການຊອກຫາທາງເພື່ອເຮັດໃຫ້ການປະສົມປະສານຍືນຍົງຄົງໄຕໄດ້ດົນນານ ດ້ວຍການປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ຕ່າງໆ. ສ່ວນລະບົບອື່ນໆໄດ້ມີການປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ໃຫ້ລະຍະພໍດີ ແຕ່ວ່າການປູກພືດລະດູການກໍ່ມີການຈຳກັດ ເພາະວ່າເມື່ອເວລາຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ແລ້ວຈະເປັນທີ່ມປູກພືດອື່ນບໍ່ໄດ້.ຢູ່ແຂວງຫົວພັນໄດ້ປູກເຂົ້າສັບຫວ່າງໃສ່ປະສົມກັບຍານ ແລະປໍສາທີ່ເປັນປ່າເລົ່າເກົ່າ.

(c). **ລະບົບທົ່ງຫຍ້າ**

ການຫັນປ່ຽນການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ມີສ່ວນພົວພັນໂດຍກົງກັບ ການປັບປຸງລະບົບທົ່ງຫຍ້າເພື່ອເປັນອາຫານສັດ. ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພົນລະເມືອງ ແລະຄວາມຕ້ອງການທາງການບໍລິໂພກຊີ້ນຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຕ້ອງການເພີ່ມທາງດ້ານອາຫານສັດແລະພືດ. ສັດປະເພດລ້ຽງເອື້ອງຈະຕ້ອງໄດ້ກິນຫຍ້າປັບປຸງ ສັດທີ່ບໍ່ລ້ຽງເອື້ອງກໍ່ຕ້ອງການສາລີ ແລະອາຫານອື່ນໆເພີ່ມຂຶ້ນ ດັ່ງນັ້ນຈະຕ້ອງຮີບຮ້ອນໃນການພັດທະນາລະບົບຜະລິດອາຫານສັດໃຫ້ພຽງພໍ.

ລະບົບກະສິກຳປ່າໄມ້ໂດຍມີທົ່ງຫຍ້ານີ້ຈະເຮັດໃຫ້ມີອາຫານສຳລັບສັດລ້ຽງເອື້ອງເພີ່ມຂຶ້ນ ການປູກພືດຕະກຸນຖົ່ວເຊັ່ນຫຍ້າ ສະຕາຍໂລ ແລະຫຍ້າພັນປັບປຸງອື່ນໆສາມາດເຮັດໃຫ້ທົ່ງຫຍ້າແລະປ່າມີຄວາມອຸດົມສົມບູນອາຫານສຳລັບສັດຫລາຍຂຶ້ນ.

(3). <u>ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ</u>

ມີເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຫຼາຍຊະນິດທີ່ປະຊາຊົນເກັບມາໃຊ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການເພື່ອຂາຍ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ຂອງການລະບ ົບດຳລົງຊີບໃນເຂດຖາງປ່າເຮັດໄຮ່. ປະມານ 80%ຂອງຄວາມຕ້ອງການຄອບຄົວແມ່ນໄດ້ມາຈາກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຍັງເປັນແຫລ່ງລາຍຮັບເງິນສົດຂອງຄອບຄົວ ບາງກໍລະນີແມ່ນກວມຮອດ 55%. ຍິ່ງກວ່ານັ້ນປ່າຍັງເປັນແຫລ່ງອາຫານຂອງສັດລ້ຽງຂອງຊາວກະສິກອນ ຄາດຄະເນວ່າຈະມີປະມານ 5 ຫາ 10ລ້ານຮ.ຕ ຫລື 1ສ່ວນ 4 ຫາ ເຄິ່ງນຶ່ງຂອງປ່າທັງຫມົດແມ່ນເປັນບ່ອນລ້ຽງງົວຄວາຍ.

ຢູ່ໃນບາງເຂດເຄື່ອງປ່າຂອງດົງແມ່ນຖືກນຳໃຊ້ຫລາຍຈົນໃກ້ຈະຫມົດ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີບາງໂຄງການໄດ້ສາທິດການປັບປຸງຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງໂດຍການມີສ່ວນຮ່ວມຈາກຊາວບ້ານຫລືຈາກຫລາຍໝູ່ບ້ານທີ່ນຳໃຊ້ເນື້ອທີ່ປ່າອັນດຽວ. ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງມີດັ່ງນີ້ ປໍສາ ຕົ້ນມອນ ຫມາຍແຫນ່ງ ຍານ ຫວາຍ ແລະໄມ້ໃສ່ ໄດ້ມີການປູກ ແລະບຳລຸງຮັກສາເພີ່ມຜົນຜະລິດ ແລະລາຍໄດ້.

(4). <u>ຄວາມສຳຄັນແລະທ່າແຮງຂອງຕົ້ນໄມ້ສຳລັບຄອບຄົວຂອງຊາວກະສິກອນ</u>

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງແລ້ວເຫັນວ່າ ຕົ້ນໄມ້ແລະປ່າແມ່ນສ່ວນສຳຄັນຂອງລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ຈຳເປັນສຳລັບການດຳລົງຊີບໃນເຂດຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ປະຊາຊົນໄດ້ນຳໃຊ້ໄມ້ຟືນ, ປູກເຮືອນຊານ, ໃຊ້ເປັນອາຫານ ແລະອື່ນໆ ປ່າໄມ້ກໍ່ແມ່ນບ່ອນແຫລ່ງອາຫານສຳລັບສັດ ແລະເປັນແຫລ່ງລາຍຮັບອັນສຳຄັນຂອງຊາວຊົນນະບົດ.

ປ່າໄມ້ຫລາຍບ່ອນກໍ່ຍັງມີທິວທັດທຳມະຊາດສວຍສົດງົດງາມ ແລະກໍ່ຍັງມີທ່າແຮງສຳລັບພັດທະນາເປັນບ່ອນທ່ອງທ່ຽວ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດປ່າສະຫງວນ ການທ່ອງທ່ຽວປ່າໄມ້ດັ່ງກ່າວຈະສາມາດບໍ່ພຽງແຕ່ຮັກສາປ່າສະຫງວນໄດ້ ແຕ່ປະຊາຊົນກໍ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດເຊັ່ນດຽວກັນ ອີກດ້ານນຶ່ງຕົ້ນໄມ້ທີ່ເກີດນຳໄຮ່ນາຮົ້ວສວນກໍ່ມີສ່ວນສຳຄັນຄືກັນ ເກືອບຍາກວ່າດິນທີ່ງຫຍ້າແມ່ນມີຕົ້ນໄມ້ດັ່ງກ່າວປະສົມກັນ.
ມາເຖິງປະຈະບັນການປູກໄມ້ເປັນສວນຂອງພາກເອກະຊົນ ແລະບາງໂຄງການໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ການເຮັດກະສິກຳປະສົມປ່າໄມ້ ເຊັ່ນ ການປູກຕົ້ນໄມ້ ປູກໄມ້ໃຜ່ ປູກໄມ້ກິນຫມາກ ປູກມອນລ້ຽງມອນ ແລະອື່ນໆອັນໄດ້ຮັບຜົນດີຖ້າມີຕະຫລາດຮອງຮັບ. ລັດຖະບານແລະອົງການຊ່ວຍເຫລືອຕ່າງໆກຳລັງສົ່ງເສີມໃຫ້ປູກຕົ້ນໄມ້. ຢູ່ໃນກົດຫມາຍປ່າໄມ້ກໍ່ມີລະບຽບການຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີການປູກໄມ້ ໃນນັ້ນມີວັນປູກຕົ້ນໄມ້ແຫ່ງຊາດ ຄືວັນທີ່ 1 ເດືອນ 6 ເພື່ອລະດົມໃຫ້ປະຊາຊ^ນປູກໄມ້ໃຫ້ເປັນຂະບວນ. ແຕ່ວ່າອີກດ້ານນຶ່ງກົດຫມາຍກໍ່ໄດ້ຄຸ້ມຄອງກ່ຽວກັບການຕັດໄມ້ ແລະສິ່ງດັ່ງກ່າວກໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ແນວຄິດປູກໄມ້ຂອງປະຊາຊົນຢູ່ໃນພາມຫລືດິນໂຕເອງ.

ລັດຖະບານມີແຜນການທີ່ຈະປູກໄມ້ 0,5 ລ້ານຮ.ຕ ໃນປີ 2020 ສິ່ງດັ່ງກ່າວເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນສາມາດສ້າງສວນກ້າ ແລະມີແຜນການປູກໄມ້ ຊຶ່ງຈະເປັນທ່າແຮງໃນລະຍະຍາວເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ. ຄວາມຕ້ອງການເບັ້ຽໄມ້ຈະມີ 50 ລ້ານເບັ້ຽຕໍ່ປີ ດັ່ງນັ້ນສວນກ້າຂອງລັດຖະບານ ແລະຂອງຊາວກະສິກອນຈະຕ້ອງໄດ້ຮ່ວມກັນຜະລິດ ພ້ອມກັນນັ້ນປະຊາຊົນກໍ່ຍັງສາມາດເກັບແກ່ນໄມ້ພື້ນບ້ານທີ່ມີລາຄາສູງເພື່ອຂາຍໃຫ້ລັດ ຫລືເຂົາເຈົ້າມາເຮັດສວນກ້າເພື່ອຂາຍເອງ.

ດັ່ງທີ່ໄດ້ເວົ້າໃນເບື້ອງຕົ້ນແລ້ວວ່າຕົ້ນໄມ້ໃນປ່າກໍ່ຄືຢູ່ໃນນາ ສາມາດສ້າງອຸດສະຫະກຳຄົວເຮືອນ ເຊັ່ນຜະລິດ ການຈັກສານ ແລະການເຮັດເຈັ້ຽ ນອກນັ້ນກໍ່ມີຫລາຍຢ່າງຕື່ມອີກເຊັ່ນ ການລ້ຽງເຜິ້ງ ການຄວດລວດລາຍເປັນເຄື່ອງທີ່ລະລຶກ ການເຮັດດິນຈີ່ ເຮັດດິນຂໍ່ ການປຸງແຕ່ງ ແລະອາຫານອື່ນໆ. ທ່າແຮງດັ່ງກ່າວຂອງອຸດສະຫະກຳຂະໜາດນ້ອຍນີ້ຈະຕ້ອງສຶກສາລົງເລິກຕື່ມອີກ ເຊັ່ນ ເລື້ອງການຕະຫລາດ ການສົ່ງເສີມການຜະລິດ ແລະອື່ນໆ.

3.2.8 ການຕະຫລາດ ແລະການປຸງແຕ່ງກະສິກຳ

(1). <u>ການຕະຫລາດ</u>

ການຕະຫລາດຂອງສິນຄ້າກະສິກຳຢູ່ໃນປະເທດລາວປັດຈຸບັນຍັງເປັນໄປຕາມຮູບແບບເດີມ. ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໄດ້ເກັບຜົນຜະລິດສົດໄປຂາຍໃນຕະຫລາດ. ສຳລັບຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ແລະຂະໜາດໃຫຍ່ຈະມີພໍ່ຄ້າງມາຫາໂດຍກົງຢູ່ເຮືອນເພື່ອມາເກັບຊື້ຜົນຜະລິດລວມທັງເຂົ້າເປືອກ. ການຕະຫລາດຜົນຜະລິດກະສິກຳສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດອັນຈຳກັດ ສຳລັບຄ້າຂາຍກັບເຂດອື່ນໆກໍ່ຍັງເຮັດບໍ່ໄດ້ດີນອກຈາກຫມາກໄມ້ ແລະປາບາງຊະນິດ. ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວລາຄາຈຶ່ງແຕກຕ່າງກັນຫລາຍລະຫວ່າງພາກຕໍ່ພາກ ຄວາມບໍ່ດຸ່ນດ່ຽງດັ່ງກ່າວນີ້ເກີດຂຶ້ນເພາະວ່າ ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເຮັດເພື່ອກຸ້ມຕົນເອງ ແລະກໍ່ຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫລີກ ຄວາມຕ້ອງຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງກໍ່ຍັງບໍ່ທັນສູງ ຍິ່ງກ່ວານັ້ນການຂົນສົ່ງກ ໍລຳບາກ ທີ່ນທາງກໍ່ບໍ່ດີ ຄ່າຂົນສົ່ງກໍ່ສູງ ແລະມີພາສີເກັບລະຫວ່າງເຂດ.

<u>ການຕະຫລາດຜະລິດກະສິກຳ</u>

ບໍລິສັດສະບຽງຂອງລັດຫຼືພໍ່ຄ້າເອກະຊົນມີກາງໄດ້ໄປເກັບຊື້ເຂົ້າເປືອກນຳປະຊາຊົນ. ເຂົ້າເປືອກດັ່ງກ່າວໄດ້ເກັບຮັກສາ ແລະສີກ່ອນຈະນຳສົ່ງຕະຫລາດ ຫລືສົ່ງໃຫ້ທະຫານ ຕຳຫລວດ ແລະໂຮງຫມໍ. ບໍລິສັດສະບຽງມີສາງເກັບມ້ຽນໃຫຍ່ ແລະມີໂຮງສີ ສາມາດຮັບເຂົ້າໄດ້ປະມານ 70% ສ່ວນ 30% ນັ້ນ ແມ່ນພໍ່ຄ້າເອກກະຊົນມີກາງ. ເຂົ້າສານໄດ້ຖືກຈັດເປັນປະເພດຢູ່ໂຮງສີ ແລະໄດ້ສົ່ງເຂົ້າຕະຫລາດ ບໍ່ວ່າເຂົ້າຈ້າວຫລື ເຂົ້າຫນຽວກໍ່ຈັດເປັນ 3 ປະເພດ ມີ ເຂົ້າທີ່ນຶ່ງ ທີ່ສອງ ແລະປະສົມ.

ກາເຟຖືວ່າເປັນພືດສຳຄັນຂອງລາວ. ປັດຈຸບັນຜະລິດໄດ້ 15,000ໂຕນຕໍ່ປີ ແລະສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນສົ່ງໄປຂາຍຕະຫລາຍເອີຣົບ ແລະສິງກະໂປ (14,300ໂຕນໃນປີ 1999) ໂດຍຜ່ານພໍ່ຄ້າມີກາງຊຶ່ງເປັນສະມາຊິກສະມາຄົມສົ່ງອອກ ກາເຟລາວ ຕັ້ງຢູ່ປາກເຊແຂວງຈຳປາສັກ. ຢ່າງໃດກໍ່ດີ ລາຄາສົ່ງອອກແມ່ນຫລຸດ 10% ຂອງລາຄາສາກົນ ເນື່ອງຈາກກາເຟມີຄຸນນະພາບຕ່ຳ ແລະມີຈຳນວນຈຳກັດ. ສຳລັບພືດສະບຽງອື່ນໆ ແມ່ນພໍ່ຄ້າມີກາງໄປຊື້ໂດຍກົງແລະນຳໄປຂາຍໃຫ້ຮ້ານຄ້າຍ່ອຍເລີຍ.

<u>ການຕະຫລາດສັດລ້ຽງ ແລະປາ</u>

ງົວ ຄວາຍ ແລະຫມູເປັນ ໄດ້ຖືກຈັດຊື້ໂດຍບໍລິສັດສະບຽງ ຫລືພໍ່ຄ້າເອກກະຊົນ ແລ້ວສົ່ງເຂົ້າໂຮງງານຂ້າສັດ. ບໍລິສັດສະບຽງ ແລະເອກກະຊົນດັ່ງກ່າວຂາຍຊີ້ນໃຫ້ຕະຫລາດຕ່າງໆ ໂຮງແຮມ ຮ້ານອາຫານ ໂຮງຫມໍ ທະຫານ ແລະຕຳຫລວດ. ສະຖິຕິໃນປີ 1999 ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າມີ ງົວ ແລະຄວາຍເປັນຫລາຍກ່ວາ 13 ພັນໂຕ ແລະຫມູເປັນ 500ໂຕ ໄດ້ສົ່ງໄປຂາຍໃນປະເທດໄທ, ຢ່າງໃດກໍ່ດີ ຄາດວ່າມີປະມານ 1ແສນ ຫາ 2ແສນໂຕສຳລັບສັດໃຫຍ່ທີ່ຖືກສົ່ງອອກຢ່າງບໍ່ເປັນທາງການ. ການສົ່ງອອກທີ່ໃຫຍ່ຫລວງບໍ່ເປັນທາງການນີ້ຍ້ອນວ່າມີພໍ່ຈຳນວນນຶ່ງທີ່ຜູກຂາດການສົ່ງອອກ, ການຕິດຕາມການສົ່ງອອກຕ່າງປະເທດທີ່ບໍ່ເປັນທາງການກໍ່ຍັງບໍ່ທັນເຮັດໄດ້ດີ ອີກຢ່າງນຶ່ງການສົ່ງຂ້າມໄປໄທກໍ່ສະດວກສະບາຍ, ພາສີສົ່ງອອກສູງ ແລະອື່ນໆ. ດັ່ງນັ້ນການສົ່ງອອກ ການຄ້າທີ່ບໍ່ເປັນທາງການນີ້ຄວນຈຳກັດຮັດແຄບເພື່ອປ້ອງກັນກະລະບາດຂອງພະຍາດ.

ໄກ່ແມ່ນໄດ້ຂ້າໂດຍພໍ່ຄ້າ ແລະຊາວນາ ແລະໄດ້ນຳມາຂາຍໃນຕະຫລາດໂລດ ຊີ້ນໄກ່ທີ່ມາຂາຍໃນຕະຫລາດແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບການກວດກາ. ປາກໍ່ຂາຍໂດຍຜ່ານພໍ່ຄ້າ ຫລືຊາວປະມົງຂາຍໂດຍກົງ ຕົວຢ່າງການຈັບປາໃນອ່າງນ້ຳງື່ມແມ່ນການຂາຍໃນ3 ຮູບແບບ ດັ່ງສະແດງໄວ້ໃນຮູບ 3.3 ລາຄາໃນຕະຫລາດແມ່ນຖືກຄຸ້ມຄອງດ້ວຍພໍ່ຄ້າມີກາງລະດັບໃຫຍ່ ດັ່ງນັ້ນລາຄາຂາຍປາຢູ່ໃນເຂດນ້ຳງື່ມ ຈຶ່ງບໍ່ຄ່ອຍຕິດພັນກັບລາຄາຕະຫລາດປານໃດ.

ຮູບ 3.3 ລະບົບການຕະຫຼາດຂອງປາ ອ່າງນ້ຳງື່ມ

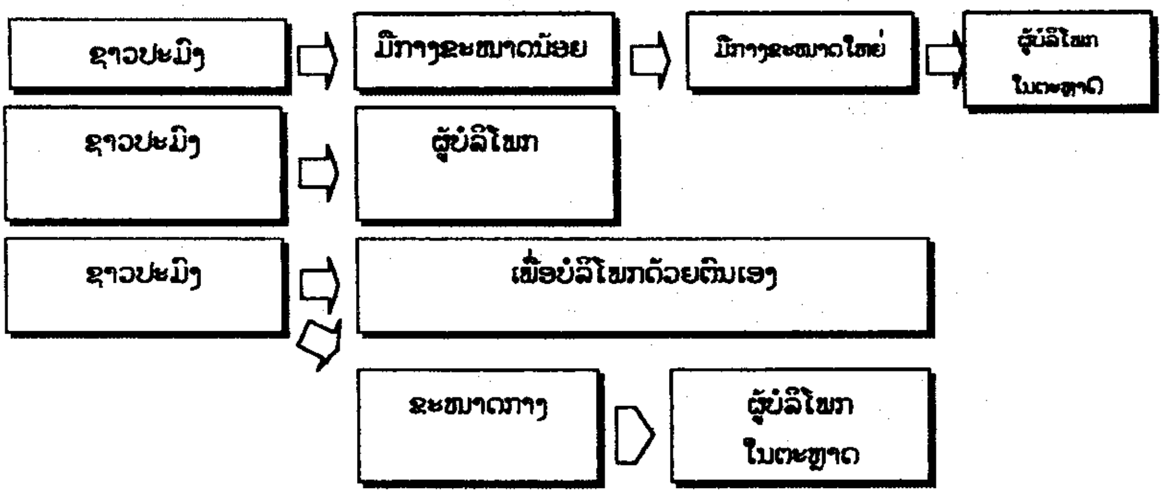

ຕະຫລາດ ແລະຂໍ້ມູນຂ່າວສານ

ໃນປັດຈະບັນມີ 444 ຕະຫລາຍຂາຍຍ່ອຍໃນທົ່ວປະເທດລາວ ໃນນັ້ນ 110 ແຫ່ງແມ່ນຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ, 73 ແຫ່ງ ຂຶ້ນກັບແຂວງ ແລະເມືອງ. ແລະສ່ວນທີ່ເຫລືອ 261ແຫ່ງຂຶ້ນກັບບ້ານ ບໍ່ຕະຫລາດໃດມີສາງເຢັນເພື່ອຮັກສາອາຫານສົດ ຫລືເພື່ອໄຊສິນຄ້າ. ຕະຫລາດເນື້ອທີ່ຈຳກັດລູກຄ້າກໍຍັງຮັບສິນຄ້າທີ່ບໍ່ໄດ້ຄັດຈັດປະເພດ ຂາຍແບບລວມໆ. ຍັງບໍ່ລະບົບການບໍລິການຂ່າວສານການຕະຫລາດໃຫ້ແກ່ຜູ້ຜະລິດ ຂ່າວກ່ຽວກັບລາຄາຢູ່ໃນຫນັງສືພິມ ວິດທະຍຸ ໂທລະພາບ ກໍຍັງມີຫນ້ອຍຫລາຍ ແຫລ່ງຂໍ້ມູນຂ່າວສານແມ່ນມີມາຈາກບ່ອນດຽວຄື ພໍ່ຄ້າ ລວມທັງບໍລິສັດສະບຽງ. ລາຄາຢູ່ໃນທ້ອງຕະຫລາດໂດຍພື້ນຖານແລ້ວແມ່ນຖືກຄຸ້ມຄອງຈາກພໍ່ຄ້າມືກາງ ອັນເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີກຳລັງຕໍ່ລອງຫນ້ອຍ. ຍິ່ງກວ່ານັ້ນລາຄາທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່ສາມາດເປັນໄປໄດ້ ຖ້າບໍ່ມີຕະຫລາດຂາຍຍົກ.

ຕາຕະລາງ 3.18.ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງລາຄາຂອງຊາວກະສິກອນ ແບ່ງເປັນພາກ, ລາຄາປີ 1999

ຜະລິດຕະພັນ	ລາຄາສູງ	ລາຄາຕ່ຳ	ອັດຕາສ່ວນ
ເຂົ້າ	1.005ກີບ/ກິໂລ ໃນວຽງຈັນ	605ກີບ/ກິໂລ ສະວັນນະເຂດ	1= 1.7
ງົວ	15.185ກີບ/ກິໂລ ໃນວຽງຈັນ	2.683ກີບ/ກິໂລ ແຂວງຫົວພັນ	1= 5.6

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສະຖິຕິກະສິກຳ, MAF, 2000

ສະພາບເຂດທີ່ຫ່າງໄກກັນເຮັດໃຫ້ມີການແຕກຕ່າງລະຫວ່າງລາຄາຈາກບ່ອນນຶ່ງໄປຫາບ່ອນນຶ່ງ ດັ່ງທີ່ສະແດງໃນຕາຕະລາງ 3.18 ສາຍເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີລາຄາແຕກຕ່າງນີ້ກໍຍ້ອນ ທາງບໍ່ດີ ຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຕະຫລາດ, ກຳລັງການຊື້ຂອງຜູ້ຊົມໃຊ້ ແລະພາສີທີ່ເກັບລະຫວ່າງການຜ່ານແຂວງຕ່າງກັນ.

ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງສ້າງລະບົບການຕະຫລາດໃຫ້ພຽງພໍ ເພື່ອຮອງຮັບການຜະລິດກະສິກຳ ທີ່ນັບມື້ນັບສູງຂຶ້ນ ເພື່ອເຮັດແນວໃດໃຫ້ການແຈກຢາຍຜົນກຳໄລໃຫ້ມັນຍຸດຕິທຳລະຫວ່າງຜູ້ເຮັດການຜະລິດ ຜູ້ເຮັດການຕະຫລາດ ແລະຜູ້ບໍລິໂພກ. ລະບົບດັ່ງກ່າວຄວນປະກອບດ້ວຍ (I) ການສ້າງຕັ້ງຕະຫລາດຂາຍຍົກ, (ii) ປັບປຸງລະບົບການເກັບຊື້ແລະການແຈກຢາຍເຂົ້າສູ່ຕະຫລາດ, (iii) ຕ້ອງສ້າງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຕະຫລາດ, (Iv) ການສ້າງຕັ້ງລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຕະຫລາດ, (V) ຄວນປັບປັບທາງຊອຍ ທາງເຂົ້າບ້ານ ທາງເຂົ້າຫາຕະຫລາດໃຫ້ມັນທົ່ວເຖິງ, (vi) ປັບປຸງຕະຫລາດຂາຍຍ່ອຍ, (vii) ຍົກເລີກລະບຽບການຕ່າງໆທີ່ຫ່ວງດຶງ ຫລືເຮັດໃຫ້ການແກ່ງແຍ້ງການຕະຫລາດບໍ່ມີຄວາມຍຸດຕິທຳ.

(2). ການປຸງແຕ່ງກະສິກຳ

ບໍລິສັດສະບຽງ ແລະພໍ່ຄ້າເອກກະຊົນໄດ້ເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວນາ ແລະຂາຍໃຫ້ຜູ້ບໍລິໂພກດ້ວຍການຜ່ານການເກັບມ້ຽນ ແລະປຸງແຕ່ງ. ໃນກໍລະນີເຂົ້າກິນ ເຂົ້ານາແຊງແມ່ນເກັບກ່ຽວໃນຕົ້ນລະດູຝົນ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຕ້ອງການເຄື່ອງຈັກອົບແຫ້ງ. ຢ່າງໃດກໍດີ ລະບົບສາງດັ່ງກ່າວແມ່ນເຮັດດ້ວຍໄມ້ ບໍ່ມີລະບົບຖ່າຍເທອາກາດ ຫລືຕິດແອ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໃຫ້ຄຸນນະພາບຂອງເຂົ້າເປືອກ ຫລຸດຫນ້ອຍລົງ ແລະບາງຄັ້ງກໍເສັຽຫາຍໂດຍແມງໄມ້ແລະຫນູ. ໂຮງງານສີດກໍຍັງເປັນແບບປະຖົມປະຖານ ຂາດການອານາໄມ ຂາດອຸປະກອນ ແລະມາດຕະການຄວາມປອດພັຍ. ຊົ້ນບໍ່ໄດ້ກວດກາເພາະບໍ່ມີລະບົບກວດກາ ຫລືລະບຽບການດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຄວນເຮັດວຽກນີ້ໄວເພື່ອຮັບປະກັນອາຫານໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພ

ສະຫລຸບແລ້ວ ເຫັນວ່າການປຸງແຕ່ງຫລັງເກັບກ່ຽວຂອງຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ແລະສັດ ແມ່ນແນໃສ່ເພື່ອບໍລິໂພກເອງ ແລະສິ່ງທີ່ເຫລືອກໍໄດ້ຂາຍໃຫ້ຕະຫລາດໂດຍບໍ່ມີການປຸງແຕ່ງ ສາຍເຫດສ່ວນນຶ່ງກໍແມ່ນຍ້ອນຂາດລະບົບການຕະຫລາດທີ່ກວ້າງຂວາງ.

ທັງໝົດ ມີ 11 ໂຮງງານປຸງແຕ່ງເບື້ອງຕົ້ນ ບໍ່ນັບໂຮງຕົ້ມເຫລົ້າ ແລະໂຮງງານເບຍ. 7 ແຫ່ງແມ່ນໂຮງສີເຂົ້າ 1ແຫ່ງໂຮງງານອາຫານສັດ ໂຮງງານນ້ຳຕານ 1 ແຫ່ງ ແລະ ໂຮງບົ່ມຢາ ຄຽງຄູ່ກັບໂຮງງານປຸງແຕ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ມີການປຸງແຕ່ງລະດັບຄອບຄົວ ຫລືລະດັບຮ້ານແມ່ນມີຫລາຍແລະກຳຈຳນວນບໍ່ໄດ້. ຈຳນວນການປຸງແຕ່ງກະສິກຳໄດ້ສະແດງຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.19.

ຕາຕະລາງ 3.19.ການປຸງແຕ່ງຜົນຜະລິດກະສິກຳ

ຊະນິດອາຫານ	1997	1998	1999	2000
ກາເຟ	135	137	155	150
ຊີ້ນ	3,620	3,730	4,500	4,400
ປາ	461	472	500	500
ເຂົ້າ	505	440	510	550
ຜັກແລະໝາກໄມ້	335	346	346	350
ນ້ຳຕານ	205	202	350	300

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ

ສຳລັບການຫັດຖະກຳ ບັນດາເຄື່ອງຜະລິດຕະພັນພື້ນບ້ານເຊັ່ນ ຜ້າໄໝ ຜ້າຝ້າຍ ແລະເຄື່ອງຈັກສານຕ່າງໆແມ່ນກຳລັງໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຈາກນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ຊື້ໄປເປັນຂອງທີ່ລະລຶກ ຜະລິດຕະພັນຈາກໄໝໂດຍສະເພາະທີ່ຍ້ອມດ້ວຍສີທຳມະຊາດ ໄດ້ດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວເພາະເບິ່ງແລ້ວລຽບງ່າຍ ແຕ່ເບິ່ງການອອກແບບແປກດີ ຜະລິດຕະພັນໄໝດັ່ງກ່າວສາມາດເຮັດໄດ້ໃນຍາມຫວ່າງ ແລະ ສາມາດສ້າງໃຫ້ລາຍຮັບໃຫ້ຊາວກະສິກອນສູງຂຶ້ນ. ຢ່າງໃດກໍຕາມການຕອບສະໜອງເສັ້ນໄໝຢູ່ພາຍໃນແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ຊື້ຈາກເມືອງໄທ ຫລືວຽດນາມ ສິ່ງດັ່ງກ່າວແມ່ນເຮັດໃຫ້ກຳໄລຫລຸດລົງ. ດັ່ງນັ້ນການຜະລິດວັດຖຸດິບສຳລັບຜະລິດຕະພັນດັ່ງກ່າວແມ່ນເປັນບັນຫາສຳຄັນ.

ມາເຖິງປັດຈະບັນການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນພາຍໃນຄອບຄົວເປັນຕົ້ນການປຸງແຕ່ງປາ ການປຸງແຕ່ງຊີ້ນແມ່ນກວມເອົາອັດຕາສ່ວນໃຫຍ່ຂອງອຸດສະຫະກຳ. ການທີ່ຈະສ້າງໂຮງງານປຸງແຕ່ງຂະໜາດໃຫຍ່ກໍ່ຖືກຈຳກັດ ດ້ວຍຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຂອງການຕອບສນອງວັດຖຸດິບສະໝ່ຳສະເໝີຕະຫລອດປີ. ການສ້າງໂຮງງານໃຫຍ່ດັ່ງກ່າວນີ້ຈະຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາການຕະຫລາດຂອງຜະລິດຕະພັນ ແລະການສ້າງຕັ້ງເນື້ອທີ່ຜະລິດວັດຖຸດິບໄປພ້ອມໆກັນ. ສຳລັບໃນປັດຈຸບັນນີ້ ອຸດສະຫະກຳປຸງແຕ່ງຂະໜາດນ້ອຍ ແລະໃນຊົນນະບົດຄວນໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ.

3.2.9 ການເງິນຊົນນະບົດ

(1). **ສະພາບລວມທົ່ວໄປ**

ໃນປີ 1996 ອົງການສະຫະປະຊາຊາດໄດ້ສຳຫລວດກ່ຽວກັບການເງິນຂອງຄອບຄົວໃນຊົນນະບົດ ນີ້ແມ່ນຄວາມພະຍາຍາມຂັ້ນທຳອິດເພື່ອຈະໄດ້ເຂົ້າໃຈເຖິງສະພາບການເງິນທີ່ມີຢູ່ໃນຕົວເມືອງ, ຊົນນະບົດແລະເຄິ່ງຊົນນະບົດອ້ອມແອ້ມຕົວເມືອງ ການສຳລວດດັ່ງກ່າວເຮັດໃຫ້ເຂົ້າໃຈແຈ້ງເຖິງສະພາບການທ້ອນເງິນ ແລະໃຫ້ທຶນກູ້ຢືມຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ.

ຄອບຄົວຢູ່ໃນຊົນນະບົດໄດ້ມີການທ້ອນສົບຫລາຍຮູບແບບແຕ່ວ່າບໍ່ໄດ້ມີການພົວພັນໂດຍກົງກັບການບໍລິການອອມຊັບທີ່ເປັນທາງການຫລືບໍ່ເປັນທາງການ ເຫັນວ່າ 9 ໃນ10 ຄອບຄົວມີການອອມຊັບ ແຕ່ວ່າມີແຕ່ 1% ເທົ່ານັ້ນທີ່ເອົາໄປຝາກ. ແຕ່ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນມີພຽງແຕ່ 11% ຂອງຄອບຄົວຊົນນະບົດທີ່ມີການກູ້ຢືມ ເຖິງວ່າຈະມີຄວາມຕ້ອງການທຶນທີ່ມາພັດທະນາຢ່າງຫລາຍກໍຕາມ. ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວຈຶ່ງສະຫລຸບໄດ້ວ່າ ປະຊາຊົນສ່ວນຫລວງຫລາຍໃນຊົນນະບົດຍັງບໍ່ຮູ້ເລື້ອງບົດບາດຂອງການນຳໃຊ້ທຶນ. ໂຄງການຕ່າງໆສ່ວນຫລວງຫລາຍບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ ໝາຍເຖິງລະບົບເສດຖະກິດຍັງບໍ່ມີຄວາມສາມາດທີ່ຈະປ່ຽນແປງການອອມຊັບທີ່ມີຢູ່ທົ່ວໄປນັ້ນໃຫ້ມາເປັນທຶນ ເນື່ອງຈາກບໍ່ມີກົນໄກລະດົມການຝາກທຶນ.

ຢູ່ໃນຂະແໜງການການເງິນທີ່ເປັນທາງການ, ທະນະຄານການຄ້າຂອງລັດກໍ່ບໍ່ໄດ້ຂະຫຍາຍການບໍລິການເຂົ້າສູ່ຊົນນະບົດ ແລະກໍບໍ່ໄດ້ມີການປັບປຸງດັດແປງໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນ. ເຖິງວ່າມີຊາວນາຈຳນວນຫລາຍຢູ່ໃນຊົນນະບົດ ມີຊັບສິນເພື່ອຄ້ຳປະກັນກໍຕາມ ແຕ່ກົດຈະການທີ່ຈະເອົາຊັບສິນມາຄ້ຳປະກັນການກູ້ມີຈຳກັດຫລາຍ ຈຳນວນທຶນທັງໝົດທີ່ປ່ອຍຢູ່ຊົນນະບົດບໍ່ມີມູນຄ່າເຖິງ 10% ຂອງມູນຄ່າຊັບສິນຂອງຊາວກະສິກອນ.

ອົງການທີ່ໃຫ້ທຶນ ແລະອົງການບໍ່ສັງກັດລັດໄດ້ມີກິຈະກຳການປ່ອຍທຶນຫລາຍຮູບແບບທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ. ແຕ່ລະອົງການມີວິທີການຕ່າງກັນໃນການໃຫ້ກູ້ຢືມທຶນ ອົງການດັ່ງກ່າວຂາດການຕິດຕາມຢ່າງໃກ້ສິດ ແລະການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ໄດ້ມີການນຳໃຊ້ດອກເບ້ຍ ແລະການຝາກທີ່ເຮັດໃຫ້ທຶນຮອນນັ້ນຫລຸດລົງ ແລະການຝາກເງິນກໍມີໜ້ອຍ ຍິ່ງກວ່ານັ້ນ ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການເງິນ ແລະການບັນຊີກໍ່ຕ່ຳ.

(2). **ການອອມຊັບໃນຊົນນະບົດ ແລະ ການເງິນນອກລະບົບ**

ການສຳຫລວດການເງິນລະດັບຄົວເຮືອນໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າໄດ້ມີການທ້ອນອອມຢ່າງກ້ວາງຂວາງຂອງປະຊາຊົນໃນຊົນນະບົດ. ວິທີການທ້ອນອອມດັ່ງກ່າວມີທັງເປັນຮູບແບບການເງິນ ແລະບໍ່ເປັນຮູບແບບການເງິນ ປະມານ 91% ຂອງຄອບຄົວມີການທ້ອນເງິນ ແລະມີປະມານ 92% ຂອງຄອບຄົວທັງໝົດທີ່ມີການທ້ອນອອມທັງໝົດທີ່ບໍ່ແມ່ນເງິນ ເຊັ່ນຄຳ, ທອງນາກ. ການຝາກທີ່ເປັນທາງການ ແລະບໍ່ເປັນທາງການແມ່ນມີໜ້ອຍຫລາຍ. ການສຳຫລວດໄດ້ພົບວ່າມີໜ້ອຍກ່ວາ 1% ຂອງຄອບຄົວໃນຊົນນະບົດທີ່ມີບັນຊີເງິນຝາກ 1% ທີ່ມີການຝາກບໍ່ເປັນທາງການລວມໝູ່ເຊັ່ນເຂົ້າຫວຍ, 11% ແມ່ນທ້ອນເປັນເງິນສົດ, 14% ຂອງຈຳນວນພົນມີທ້ອນແບບຂອງມີຄ່າ, ແລະ 74% ແມ່ນທ້ອນແບບເປັນຕົວສັດ. ການທ້ອນອອມໃນຊົນທີ່ນະບົດຄາດຄະເນ ໃນປີ1996 ມີປະມານ 55ລ້ານ ໂດລາ.

ການໃຫ້ສິນເຊື່ອທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ ຢູ່ໃນຊົນນະບົດກໍ່ມີຄືກັນກັບບັນດາປະເທດ ທີ່ກໍາລັງພັດທະນາທັງຫລາຍ. ແຫລ່ງຂອງສິນເຊື່ອສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ໃນຄອບຄົວຊົນນະບົດແມ່ນອ້າຍນ້ອງໃນຄອບຄົວ, ໝູ່ຄູ່ ແລະ ຄອບຄົວທີ່ມີເງິນໃຫ້ຢືມ ລະບົບການເງິນດັ່ງກ່າວສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫລີກ ຢູ່ໄກທາງ. ຂະໜາດຂອງສິນເຊື່ອແມ່ນໜ້ອຍ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນຢືມມາຊື້ກິນລະຫວ່າງການປູກຫາລະດູການເກັບກ່ຽວ ແລະໃນລະຍະປູກຫາເກັບກ່ຽວແມ່ນເຄິ່ງນຶ່ງທັງໝົດຂອງໜີ້ທີ່ມີ ການຢືມເງິນສ່ວນຫລາຍແມ່ນບໍ່ມີດອກເບ້ຍຈະແຈ້ງຕາຍໂຕ ແລະບໍ່ມີຫລັກຊັບຄໍ້າປະກັນໃນລະຍະສັ້ນ. ການຢືມທີ່ບໍ່ເປັນທາງການນີ້ມີປະມານ 15% ຂອງການຢືມ. ຜູ້ທີ່ຈໍາໜ່າຍ ຢາ, ປຸຍ ແລະຜູ້ໃຫ້ເງິນກູ້ຖືວ່າບໍ່ແມ່ນແຫລ່ງທຶນທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບຊາວນາ. ໃນລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ດອກເບ້ຍແມ່ນມີຕັ້ງແຕ່ 42%ຫາ73%ຕໍ່ປີ ຊາວກະສິກອນໃຊ້ທຶນດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນຍາມສຸກເສີນໃນຄອບຄົວ ຫລືຄວາມຕ້ອງການເພື່ອຢູ່ລອດທະນະຄານສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ເມືອງໃຫຍ່ຂອງແຂວງຫ່າງໄກຈາກໝູ່ບ້ານ. ການສໍາຫລວດໄດ້ພົບວ່າລະດັບໜີ້ມີຕໍ່າກ່ວາລະດັບຊັບສິນບັດ ມີປະມານ 11% ຂອງຄອບຄົວທີ່ຢູ່ໃນຊົນນະບົດເທົ່ານັ້ນ ທີ່ມີໜີ້ແບບໃດແບບນຶ່ງ ແລະຈໍານວນໜີ້ກໍ່ບໍ່ກາຍ 9,5%ຂອງມູນຄ່າຊັບສິນ. ປະມານ 8% ຂອງຄອບຄົວຊົນນະບົດ ແມ່ນຢືມມາເພື່ອຊື້ຊັບສິນບັດຄົງທີ່ ແລະ 13% ຢືມມາເພື່ອເປັນທຶນໝູນວຽນ.

<u>ທຶນໝູນວຽນປະຈໍາບ້ານ</u>

ສະຖາບັນທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ ແລະເຄິ່ງບໍ່ເປັນທາງການລວມມີ "ທຶນໝູນວຽນປະຈໍາບ້ານ ແລະທຶນໝູນວຽນປະຈໍາກຸ່ມ." ທຶນໝູນວຽນປະຈໍາບ້ານແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງຂອງບ້ານແລະກວມເອົາປະມານ 15% ຂອງໝູ່ບ້ານທັງໝົດ ແລະກໍາລັງເຕີບໃຫຍ່ຢ່າງວ່ອງໄວໃນ 10 ປີຫລັງມານີ້ ລະບົບດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ດໍາເນີນໄປນອກລະບົບການເງິນທາງການ ບໍ່ມີພາສີຫລືກົດລະບຽບ ທົ່ວປະເທດລາວປັດຈະບັນມີ 1.640 ບ້ານ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການຈັດຕັ້ງທຶນດັ່ງກ່າວໂດຍຊາວບ້ານນີ້ແມ່ນໃຫ້ຢືມເປັນຮູບການເງິນ ຫລືເປັນສິນຄ້າ ແລະກໍ່ ມີແຜນການຈ່າຍຄືນທົດແທນຢ່າງຈະແຈ້ງ ທຶນດັ່ງກ່າວແມ່ນເພື່ອສົ່ງເສີມການສ້າງລາຍຮັບ ຜະລິດສະບຽງອາຫານໃຫ້ກຸ່ມກິນ ຫລືເພື່ອຂາຍ. ທຶນໝູນວຽນປະຈໍາບ້ານນີ້ໄດ້ຖືກຄຸ້ມຄອງຈັດການເປັນໝູ່ຄະນະ. ທຶນດັ່ງກ່າວນີ້ສ່ວນຫລາຍໄດ້ມາຈາກອົງການຊ່ວຍເຫລືອ ຫລືອົງການບໍ່ສັງກັດລັດ NGO. ໃນນີ້ຫລາຍກ່ວາ 1000ແຫ່ງແມ່ນທະນະຄານເຂົ້າ (ສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ມາຈາກອົງການອາຫານໂລກທີ່ສົ່ງຜ່ານ (NGO)ສາກົນ) ນອກນັ້ນກໍ່ຍັງມີຫລາຍທະນະຄານສັດ ແລະສິນເຊື່ອໝູນວຽນທີ່ໃຫ້ເງິນໂດຍໂຄງການພັດທະນາຊົນນະບົດຮອບດ້ານ. ສະຫະພັນແມ່ຍິງສ່ວນໃຫຍ່ກໍ່ໄດ້ຮ່ວມເຮັດວຽກດັ່ງກ່າວນີ້. ເງື່ອນໄຂ ແລະວິທີການໃຫ້ຢືມຫລືທົດແທນແມ່ນແຕກຕ່າງກັນໄປລະຫວ່າງໂຄງການຕໍ່ໂຄງການຫລືລະຫວ່າງຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ. ການສົ່ງທຶນຄືນອາດຈະເປັນວັດຖຸຫລືເງິນສົດ ອາດຈະມີ ຫລືບໍ່ມີດອກເບ້ຍ ອາດຈະສົ່ງເປັນສ່ວນ ຫລືສົ່ງເຕັມ ຫລືອື່ນໆ. ສິນເຊື່ອສ່ວນຫລາຍຫລືວັດຖຸແມ່ນໄດ້ມາຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆມອບໃຫ້ແກ່ລັດຖະບານມອບໃຫ້ແຂວງ, ແຂວງສົ່ງໃຫ້ເມືອງ ເມືອງສົ່ງໃຫ້ບ້ານຫລືບຸກຄົນຕາມລໍາດັບ.

<u>ຂໍ້ຄົງຄ້າງຂອງກອງທຶນໝູນວຽນບ້ານ</u>

ເຖິງວ່າກອງທຶນດັ່ງກ່າວຈະຊ່ວຍພັດທະນາຊຸມຊົນ ກໍ່ຕາມແຕ່ກໍ່ບໍ່ໄດ້ເປັນເຄື່ອງມືດ້ານການເງິນສໍາລັບລະດົມທຶນຮອນທີ່ບົບຊ້ອນ ສ່ວນຫລາຍກອງທຶນດັ່ງກ່າວກໍ່ມີຂອບເຂດຈໍາກັດແລະໝົດໄປໃນເມື່ອໂຄງການສິ້ນສຸດ ການລາຍງານກ່ຽວກັບການເງິນມີໜ້ອຍຫລາຍ ອັດຕາດອກເບ້ຍແມ່ນຕໍ່າກ່ວາອັດຕາຂອງຕະຫລາດດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີການຖົມຂຸມ.ດັ່ງນັ້ນທັດສະນະ ໃນການເບິ່ງເລື້ອງດັ່ງກ່າວຖືວ່າຍັງບໍ່ແມ່ນ ລະບົບການເງິນການຂາດຄວາມສາມາດຫລືປະສົບການຫລືຂາດພະນັກງານທີ່ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບ ການລະດົມທຶນ

ຮອນ. ບາງຄັ້ງບັນຫາການຈັດຕັ້ງໂຄງສ້າງກໍ່ເຮັດໃຫ້ທຶນດັ່ງກ່າວບໍ່ສາມາດຄົງໂຕຢູ່ໄດ້. ຖານະການເງິນຂອງທຶນແມ່ນຫລຸ້ຍຫ້ຽນລົງຍ້ອນອັດຕາດອກເບັ້ຍຕ່ຳກ່ວາອັດຕາເງິນເຟີ້ ແລະບໍ່ສາມາດຈ່າຍຄ່າສິ້ນເປືອງຕ່າງໆຫມົດໄດ້ ການຫລຸ້ຍຫ້ຽນຂອງຕົ້ນທຶນແມ່ນເກີດຂື້ນໄວຖ້າຫາກລະບຽບການໃຫ້ສິນເຊື່ອອ່ອນແອ. ການຂາດການລະບົບລາຍງານການເງິນ ແລະການຕິດຕາມຫມາຍຄວາມວ່າພວກເຮົາບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້ ເພາະບໍ່ເຫັນບັນຫັນໃນເບື້ອງຕົ້ນ. ເຖິງວ່າມີຂໍ້ຄົງຄ້າງດັ່ງກ່າວກໍຕາມ ກໍຍັງມີບາງກອງທຶນຫມູນວຽນທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ດີເພາະວ່າກອງທຶນດັ່ງກ່າວແມ່ນເຈົ້າຂອງແທ້ຂອງຄົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະສະມາຊິກຮູ້ຈັກກັນດີ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຫລາຍທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ເລືອກເຟັ້ນຍົກລະດັບກອງທຶນດັ່ງກ່າວໃຫ້ເປັນສິນເຊື່ອ ແລະເປັນການອອມສັບຫລືເປັນທະນະຄານປະຈຳບ້ານ.

ຈາກການສຳລວດຂອງສະຫະປະຊາຊາດ (UNDP/CDF) ເຫັນວ່າການບໍລິການກອງທຶນ ດັ່ງກ່າວນີ້ຕອບສນອງຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການໄດ້ແຕ່ພຽງ 5%ຂອງຊົນນະບົດ ເຫດຜົນສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ມາຢືມສິນເຊື່ອແມ່ນເພື່ອໃນຍາມສຸກເສີນ ຕໍ່ຈາກນັ້ນຈຶ່ງແມ່ນການເຮັດທຸລະກິດ.

(3). <u>ສະຖາບັນສິນເຊື່ອ</u>

ສາຂາທະນະຄານມີຫນ້ອຍຫລາຍຖ້າທຽບໃສ່ຈຳນວນຄອບຄົວຢູ່ຊົນນະບົດ. ທະນະຄານແມ່ນມີເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆຄ້າຍຄືກັນຫມົດທຸກບ່ອນ. ດອກເບັ້ຍແມ່ນໄດ້ເກັບຕາມອັດຕາຕະຫລາດນອກຈາກດອກເບັ້ຍສົ່ງເສີມຂອງ ທະນະຄານ ທສກ ທີ່ຖືກຖົມຊຸມຈາກລັດຖະບານ. ທະນະຄານສ່ວນຫລາຍແມ່ນຕ້ອງການຫລັກຊັບສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນດິນຫລືເຮືອນ ການກະຈາຍສິນເຊື່ອເຂົ້າສູ່ຊົນນະບົດ ແມ່ນຂຶ້ນກັບລະບົບທາງການ. ທະນະຄານມີກົນໄກເພື່ອລະດົມເງິນຝາກເພື່ອມາສ້າງຕັ້ງກອງທຶນເພື່ອມາລົງທຶນຂະບວນສ້າງກອງທຶນແລະການລະດົມທຶນ ແມ່ນສອງປັດໃຈສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ລະບົບການເງິນຂະຫຍາຍໂຕມີເອກກະລາດໃນລະຍະຍາວ. ທະນະຄານການຄ້າຂອງລັດບໍ່ໄດ້ດຳເນີນງານຢູ່ໃນຂອບເຂດຊົນນະບົດແລະບໍ່ມີການໃຫ້ບໍລິການແກ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ. ຍິ່ງກ່ວານັ້ນ ທະນະຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳຍັງບໍ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງຊົນນະບົດຫລາຍພໍປານໃດ. ຂະບວນການລະດົມທຶນແລະໃຊ້ເປັນທຶນຫມູນວຽນປະຈຳບ້ານເພື່ອເປັນແບບຢ່າງໃນການນຳໃຊ້ທຶນກໍ່ບໍ່ທັນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ.

(4). <u>ຂະແຫນງການທະນາຄານ</u>

ລະບົບການເງິນທີ່ເປັນທາງການປະກອບດ້ວຍ: (I)- ທະນະຄານແຫ່ງສປປລາວ, (ii)- ທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດມີ 3 ແຫ່ງ, (iii)- ທະນະຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ, (iv)- ທະນະຄານຮ່ວມທຶນລະຫວ່າງລັດແລະເອກກະຊົນມີ 2 ອັນ ຄືທະນະຄານຮ່ວມພັດທະນາຫລືທະນະຄານວຽງຈັນການຄ້າ ແລະ (v)- ແມ່ນບັນດາສາຂາທະນາຄານຕ່າງປະເທດ.

ບັນດາສະຖາບັນການເງິນດັ່ງກ່າວນີ້ຫາເກີດຂຶ້ນ ແລະຫາກໍເປັນຫນໍ່ເປັນແຫນງ. ກ່ອນປີ 1998 ທະນະຄານຂອງລາວເຮັດທັງບົດບາດຂອງທະນະຄານກາງ ແລະທະນະຄານການຄ້າໄປພ້ອມໆກັນ ນັບແຕ່ປີ 1998ເປັນຕົ້ນມາຈຶ່ງມີການແຍກກັນເປັນ 2 ລະບົບຫລືທະນະຄານກາງເອີ້ນວ່າທະນະຄານ ສປປລາວ ແລະທະນະຄານການຄ້າຂອງລັດ.

ທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດເລີ້ມແຕ່ປີ 1993 ມີຖານະອ່ອນແອ ຂາດເຂີນພະນັກງານປະສົບການ ຫລືຜູ້ຊ່ຽວຊານ ລະດັບເງິນຝາກມີຫນ້ອຍ ແລະກໍຝາກເປັນເວລາ ຄວາມອາດສາມາດຂອງທະນະຄານທຸລະ

ກິດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບດ້ານການສິນເຊື່ອ ແລະການສົ່ງເສີມຍັງມີຈຳກັດແລະອ່ອນ ມີການຄຸ້ມຄອງຕິດຕາມຈາກທະນະຄານກາງຍັງເຮັດບໍ່ໄດ້ດີຕາມມາດຕະຖານ ດັ່ງນັ້ນຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບລະບົບການເງິນຈຶ່ງຊັກຊ້າ ແລະບໍ່ພຽງພໍ. ການຂາດຄວາມໂປ່ງໃສ, ການຄຸ້ມຄອງທີ່ບໍ່ເກັ່ງ ເຮັດໃຫ້ຂາດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ. ທະນະຄານການຄ້າຂອງລັດໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກໂຄງການຂອງທະນະຄານໂລກ ແລະທະນະຄານພັດທະນາອາຊີ ເປັນເວລາຫລາຍປີ. ເຖິງວ່າຈະມີຄວາມກ້າວໜ້າບາງດ້ານແຕ່ຕ້ອງມີການປ່ຽນແປງໂດຍພື້ນຖານ ເຊັ່ນ (i)- ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານຂອງທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດ (ii)- ປັບປຸງຂອງລະບົບການບັນຊີ ກວດສອບບັນຊີ ແລະການຕິດຕາມຂອງທະນະຄານກາງໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ (iii)- ປ່ຽນແປງລະບຽບການນະໂຍບາຍເພື່ອເຮັດເປີດກ້ວາງການແຂ່ງຂັນລະຫ່ວາງທະນະຄານດັ່ງກ່າວ.

ທະນະຄານກາງຈະໄດ້ສືບຕໍ່ເຮັດບົດບາດໃນການຮ່ວມມືຢ່າງໃກ້ສິດໃນການຕັດສິນທຸກບັນຫາຂອງທະນະຄານທຸລະກິດລັດ ໃນນັ້ນລວມທັງການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ບໍລິຫານງານ, ການສ້າງບົດລາຍງານຖານະການເງິນປະຈຳປີ. ທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດມີຄວາມເປັນເອກກະລາດຫລາຍຂຶ້ນຍ້ອນດຳລັດ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີສະພາບການຂອງທະນະຄານດັ່ງກ່າວກໍຍັງບໍ່ສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ປ່ອຍສິນເຊື່ອໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະກໍຍັງບໍ່ສາມາດເປັນນືກາງເພື່ອຊ່ວຍສ້າງລະບົບການເງິນຂະໜາດນ້ອຍໃນຊົນນະບົດ ແຕ່ວ່າກໍມີຫລາຍເຫດຜົນທີ່ເຮັດໃຫ້ບັນຫາດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນຍ້ອນຄ່າສິ້ນເປືອງສູງ ສາຂາທະນະຄານມີໜ້ອຍ ການບໍລິການມີຈຳກັດ ຂາດຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການປ່ອຍທຶນເພື່ອເຮັດການຄ້າ ແລະການຄຸ້ມຄອງດອກເບັ້ຍໂດຍທາງອ້ອມ ທັງໝົດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເຮັດໃຫ້ລະບົບການທະນະຄານທາງການມີຂີດຈຳກັດທາງດ້ານຄວາມສາມາດທີ່ຈະອຸ້ມຊູການພັດທະນາລະບົບການເງິນໃນຊົນນະບົດ.

(5). <u>**ທະນະຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ (ທສກ)**</u>

ທະນະຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 1993 ແລະໄດ້ເອົາທຶນ ແລະ ພະນັກງານຈາກທະນະຄານທຸລະກິດລັດ ຮວມເຂົ້າກັນ. ທະນະຄານດັ່ງກ່າວໄດ້ເລີ້ມຕົ້ນຂຶ້ນດ້ວຍເງິນ 1ຕື້ກີບ 80% ແມ່ນຫຸ້ນຂອງລັດ ແລະສ່ວນເຫລືອແມ່ນຂາຍໃຫ້ຫຸ້ນທົ່ວໄປ ແຕ່ການຂາຍຫຸ້ນດັ່ງກ່າວຍັງທັນເຮັດເທື່ອ ໃນທ້າຍປີ –1999 ມີ 9,1ຕື້ . ທສກ ເປັນຜູ້ໃຫ້ທຶນແກ່ຊາວຊົນນະບົດຫລາຍກ່ວາໝູ່ ທັງຈາກການຊ່ວຍເຫລືອລ້າຈາກອົງການຊ່ວຍເຫລືອສາກົນຕ່າງໆລວມທັງ NGO ປັດຈະບັນມີລາຍງານວ່າ ການບໍລິການທັງໝົດກວມເອົາປະມານ 3 ພັນບ້ານ ຫລື 15% ຂອງຈຳນວນບ້ານໃນທົ່ວປະເທດ ຫລື 14% ຂອງຈຳນວນຄອບຄົວທັງໝົດໃນທົ່ວປະເທດ (ປະມານ 70,000ຄອບຄົວ).

ທະນະຄານ ທສກ ເລີ້ມໃຫ້ຢືມທຶນແຕ່ປີ 1994 ໂດຍປ່ອຍໃຫ້ເປັນກຸ່ມເພື່ອແທນຫລັກຊັບຄ້ຳປະກັນແລະມັນແຕກຕ່າງຈາກທະນະຄານການຄ້າທີ່ຕ້ອງການຫລັກຊັບຄ້ຳປະກັນເປັນວັດຖຸ. ທສກ ໄດ້ປ່ອຍທຶນທັງໝົດໃນປີ 1999-ຈຳນວນ 92ຕື້ກີບ ໃນນັ້ນປ່ອຍເປັນລະຍະສັ້ນ 60%. ໃນທຶນລະຍະສັ້ນນັ້ນ 29% ແມ່ນປ່ອຍໃສ່ທຶນປູກເຂົ້າ ຊຶ່ງກວມເອົາ 15% ຂອງຈຳນວນໝູ່ບ້ານທັງໝົດ. ຄວາມຕ້ອງການສິນເຊື່ອດອກເບັ້ຍຕ່ຳຫລາຍເກີນກ່ວາການຕອບສະໜອງ ຜູ້ທີ່ຢືມເງິນບໍ່ໄດ້ຕ້ອງໄດ້ໄປຢືມເງິນທາງນອກ ລະບົບສາຂາຂອງທະນະຄານ ທສກນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປ່ອຍສິນເຊື່ອໃຫ້ແກ່ບ້ານແຄມທາງໃຫຍ່ບ່ອນເຂົ້າໄປສະດວກສະບາຍ ສ່ວນບ້ານຫ່າງໄກສອກຫລີກທາງທີ່ບໍ່ໄປຮອດເຖິງແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບການປ່ອຍສິນເຊື່ອ. ການຝາກທະນະຄານຕ່ຳຫລາຍ(ປະມານ 40ຕື້ກີບ) ແລະທຶນທັງໝົດທີ່ປ່ອຍ 80% ແມ່ນໄດ້ມາຈາກທະນະຄານກາງ ແລະອີກສ່ວນນ້ອຍນຶ່ງກໍໄດ້ມາຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ. ທັງ 2 ແຫລ່ງທຶນກວມເອົາ 90% ທັງໜີ້ສິນ

ແລະທຶນຮອນ. ທະນະຄານກາງໄດ້ສົ່ງເງິນໃຫ້ ທສກ 5% ເປັນແຕ່ໄລຍະ ເຖິງວ່າຈະມີຜູ້ຝາກເງິນຫລາຍກໍ່ຕາມ ປະມານ 12,000 ຄົນ ແຕ່ຈຳນວນເງິນກວມເອົາພຽງແຕ່ 40% ຂອງບັນຊີເງິນຝາກ ຊຶ່ງເອົາໄວ້ໃນທະນະຄານການຄ້າຂອງລັດ (ດັ່ງທີ່ມີຢູ່ໃນລາຍງານການສຳລວດການເງິນຂະໜາດນ້ອຍ), ທສກ ມີສ່ວນໃນຕະຫລາດການຝາກ ພຽງແຕ່ 2%. ທສກ ຊຶ່ງເປັນທະນະຄານທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດຊຶ່ງເຂົ້າປະຊາຊົນໃນຊົນນະບົດຢ່າງກ້ວາງຂວາງນັ້ນ ມີເງິນຝາກພຽງແຕ່ 4,3% ຂອງຈຳນວນໜີ້ສິນແລະທຶນຮອນ ການຂະຫຍາຍພື້ນຖານການຝາກແມ່ນມີຂໍ້ຈຳກັດຍ້ອນ ອັດຕາດອກເບັ້ຍບໍ່ຈູງໃຈ.

ການລະດົມທຶນຮອນມາຝາກໄດ້ຕ່ຳນີ້ບໍ່ແມ່ນບັນຫາແຕ່ ທສກ ເທົ່ານັ້ນ ແລະຍັງມີຫລາຍສາຍເຫດ ຫລາຍປັດໃຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດສະພາບດັ່ງກ່າວ ເຊັ່ນ ໂຄງສ້າງຕະຫລາດຍັງເຮັດບໍ່ທັນໄດ້ດີ, ມູນຄ່າຂອງການບໍລິຫານສະຖາບັນການເງິນສູງ, ດອກເບັ້ຍເງິນຝາກຕ່ຳ, ປະຊາຊົນຍັງບໍ່ໃຈທະນະຄານທາງການ ແລະປະເພນີໃນການທ້ອນເງິນໄວ້ກ້ອງເສື່ອ.

ເຖິງວ່າທະນະຄານ ທສກ ຈະເຕີບໃຫຍ່ຢ່າງໄວໃນ 9 ປີຜ່ານມານີ້ ແຕ່ກໍ່ຍັງພົບຫລາຍບັນຫາຢູ່ເຊັ່ນ ການຄຸ້ມຄອງລະບົບການເງິນ, ການປ່ອຍສິນເຊື່ອ, ການເກັບທຶນຄືນ ແລະບັນຫາການພັດທະນາທຸລະກິດ. ການລະດົມທຶນຮອນຍັງມີຕ່ຳ ການປ່ອຍສິນເຊື່ອສ່ວນໃຫຍ່ໄປຕາມໂຄງການຂອງລັດຖະບານ ແລະການເກັບທຶນຄືນກໍ່ໄດ້ຕ່ຳ. ການຖົມຂຸມຂອງລັດຖະບານຕໍ່ທະນະຄານສົ່ງເສີມແມ່ນມີສູງຫລາຍ ຖ້າທຽບໃສ່ກັບການໃຊ້ຈ່າຍຂອງການສົ່ງເສີມ ແລະຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງກະສິກຳ.

ໃນປັດຈຸບັນນີ້ ທສກ ໄດ້ປ່ອຍສິນເຊື່ອໃນລະຍະກາງ ແລະລະຍະຍາວໃນອັດຕາດອກເບັ້ຍ 8% ແລະລະຍະສັ້ນ 6-8% ຊຶ່ງຕ່ຳກວ່າອັດຕາຕະລາດຊຶ່ງມີປະມານ 16-20%. ການຖົມຂຸມດອກເບັ້ຍດັ່ງກ່າວນີ້ ເຮັດໃຫ້ບໍ່ມີຜູ້ສົນໃຈໄປຢືມທະນະຄານອື່ນ ແລະມີຜົນສະທ້ອນອັນຮ້າຍແຮງຕໍ່ລະບົບການເງິນກະສິກຳໃນລະຍະຍາວ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນັ້ນບິດເບືອນການຕັດສິນໃຈການລົງທຶນ ແລະສົ່ງເສີມທຸລະກິດກະສິກຳທີ່ບໍ່ມີປະສິດຕະຜົນສູງ. ທສກ ໄດ້ປ່ອຍເງິນໃຫ້ເປັນກຸ່ມຊຶ່ງກວມເອົາ 30% ຂອງເງິນກູ້ທັງໝົດ ສ່ວນ 40% ແມ່ນບຸກຄົນຢືມ. ດັ່ງນັ້ນຕ້ອງຕັ້ງໜ້າລະດົມທຶນຮອນເພີ່ມລະດັບການຝາກເງິນໃຫ້ຫລາຍຂຶ້ນ ການຝາກຕ່ຳເຮັດໃຫ້ ທສກ ຕ້ອງເອື່ອຍອີງນຳທະນະຄານກາງ ແລະຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ ຊຶ່ງກວມເອົາ 92% ຂອງໜີ້ສິນແລະທຶນຮອນຂອງ ທສກ. ທະນະຄານ ທສກ ມີ 3 ສາຂາ ແລະ 18 ໜ່ວຍບໍລິການ 4 ໜ່ວຍ ແມ່ນຢູ່ຂັ້ນແຂວງ ແລະ 14 ໜ່ວຍແມ່ນຢູ່ຂັ້ນເມືອງ ແລະພ້ອມນັ້ນກໍ່ມີສາຂາຍ່ອຍ 56ແຫ່ງ ຊຶ່ງມີພະນັກງານທັງໝົດປະມານ 500 ຄົນ ທີ່ຢູ່ນອກວຽງຈັນ. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ທສກ ຢູ່ໃນແຂວງ, ເມືອງ ການເກັບທຶນຮອນ ແລະໜີ້ຄ້າງໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.20,ແລະ 3.21.

ຕາຕະລາງ 3.20 ພື້ນທີ່ທີ່ມີກິດຈະການຂອງ ທສກ

	ລວມ	ພື້ນທີ່ ທສກ	ພື້ນທີ່ (%)
ເມືອງ	139	117	84
ບ້ານ	4,885	11,047	44
ກຸ່ມຊາວນາ	13,861		
ຄອບຄົວ	775,755	130,077	17
ເນື້ອທີ່ເປັນຮ.ຕ	743,000	108,096	15

ຕາຕະລາງ 3.21. ການເກັບທຶນຄືນປະຈຳປີ

ປະເພດການກູ້ຢືມ	1994	1995	1996	1997
1. ລະຍະສັ້ນ<1ປີ				
ລັດວິສະຫະກິດ	82	60	1,372	1,770
ລັດເອກກະຊົນ	-	-	-	-
ບ/ສເອກກະຊົນ	1,099	3,846	5,412	5,460
ກຸ່ມບຸກຄົນ	3,271	4,475	7,068	7,807
ລວມຍ່ອຍ	4,452	8,381	13,852	15,037
2.ລະຍະກາງ&ຍາວ<1ປີ				
ລັດວິສະຫະກິດ	2	350	46	226
ບ/ສເອກກະຊົນ	347	810	756	646
ກຸ່ມບຸກຄົນ	496	1,625	1,672	3,156
ລວມຍ່ອຍ	845	2,785	2,474	4,024
3.ລວມ	5,297	11,166	16,326	19,061
4. ສິນເຊື່ອຕ່າງຊຳລະ				
ລັດວິສະຫະກິດ	84	410	1,418	1,996
ລັດເອກກະຊົນ	63		-	-
ບ/ສເອກກະຊົນ	1,446	4,656	6,168	6,102
ກຸ່ມບຸກຄົນ	3,815	6,216	8,792	11,003
ລວມ	5,345	11,282	16,378	19,059
ສິ່ງໜີ້ບໍ່ທັນ	101%	101%	100%	100%

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສົກສາຂະແໜງການກະສິກຳ ລາວ. WBD Oct. 1998

ນັບແຕ່ປີ 1998 ໄດ້ມີໂຄງການສິນເຊື່ອຂະໜາດນ້ອຍ (7,1ລ້ານສະຫະລັດໂດລາ) ຊຶ່ງປະກອບທຶນຮ່ວມກັນໂດຍ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດUNDPແລະ UNCDF ຊຶ່ງກຳລັງລົງທືປະຕິບັດຢູ່ໃນ 3ແຂວງ (ອຸດົມໄຊ, ໄຊຍະບູລີ ແລະວຽງຈັນ). ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ ແມ່ນເພື່ອພັດທະນາສິນເຊື່ອຂະໜາດນ້ອຍໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມທາງການ ແລະຝຶກອົບຮົມພະນັກງານ ໃນການໃຫ້ການບໍລິການສິນເຊື່ອຂະໜາດນ້ອຍ.

(6). <u>ປະເດັນຕ່າງໆກ່ຽວກັບລະບົບການເງິນທາງການ</u>

ໂດຍທົ່ວໄປ ບາງປະເດັນທີ່ຈະຕ້ອງມີການປັບ ປຸງ ສຳລັບທະນະຄານທຸລະກິດ ແລະ ທສກມີດັ່ງນີ້:

- ທະນະຄານທັງຫລາຍມີຖານະການເງິນຕໍ່າ, ມີຄວາມຮູ້ຈຳກັດ ແລະປະສົບການ ແລະການເຮັດທະນະຄານການຄ້າຕໍ່າ ມີລະດັບເງິນຝາກຕໍ່າ.
- ປະສິດຕິພາບຂອງພະນັກງານຕໍ່າໃນດ້ານການບໍລິຫານ ການບັນຊີ ການຕີລາຄາຄວາມສ່ຽງ ການປະເມີນຕີລາຄາຜູ້ຂໍກູ້ຢືມ ການວິຈັຍກະແສເງິນສົດ.
- ການລະດົມທຶນຮອນຕ່າງໆຕ້ອງໄດ້ມີການປັບປຸງ.
- ຂາດການຝຶກງານກັບທີ່ໃນທຸກລະດັບ ຄວາມສາມາດໃນການບໍລິການຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນຊົນນະບົດແມ່ນຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍ.
- ການຖົມຂຸມຂອງລັດຖະບານເຮັດໃຫ້ຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະເງິນເຟີ້.
- ຍັງຂາດກອບຂອງການຈັດຕັ້ງຂອງລະບົບການເງິນທີ່ບໍ່ແມ່ນທະນະຄານ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ມີການປັບປຸງປ່ຽນແປງຢ່າງໃຫຍ່ຫລວງກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍ ໃນການດຳເນີນງານຂອງ ທສກ.
- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການບໍລິຫານທະນະຄານ, ສັນຍາ, ຫລັກຊັບ ຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ຄົບຖ້ວນກ່ວາເກົ່າ.

- ໜີ້ເສັຽທີ່ເກັບຄືນບໍ່ໄດ້ເຮັດໃຫ້ທຶນຂອງທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດເຊື່ອມຖອຍລົງ.

(7). <u>ການຊ່ວຍເຫລືອກ່ຽວກັບການປັບປຸງຂອງທະນະຄານທີ່ຜ່ານມາ.</u>

ນັບແຕ່ມີການຈັດຕັ້ງທະນະຄານເປັນ 2 ຂັ້ນ, ທະນະຄານພັດທະນາອາຊີ ໄດ້ຕິດຕາມແລະໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອປັບປຸງ ແລະກໍມີຫລາຍໂຄງການທີ່ແນໃສ່ປັບປຸງ 16 ຂະແໜງການເງິນດ້ວຍການຊ່ວຍທາງດ້ານເຕັກນິກ ຈາກທຶນຊ່ວຍເຫລືອລ້າ. ການຊ່ວຍເຫລືອລ້າໄດ້ເລີ້ມຂຶ້ນໃນປີ 1988 ແລະ ໃນປີ 1990 ກໍໄດ້ປ່ອຍທຶນຄັ້ງທຳອິດໃຫ້ແກ່ຂະແໜງການການເງິນ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນກໍມີການຊ່ວຍເຫລືອຫລາຍຄັ້ງ ແລະການປັບປຸງລະບົບການເງິນທົ່ວໄປ, ແຕ່ໃນການປັບປຸງໄດ້ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດ ແລະ ທຫລ. ທະນະຄານໂລກກໍໄດ້ຊ່ວຍເຫລືອເຫມືອນກັນ ໄດ້ຊ່ວຍເຫລືອການປັບປັບ ການບໍລິຫານງານຂອງທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດ ແລະປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງທະນາຄານກາງ ໃນການຕິດຕາມແລະຄຸ້ມຄອງ ທະນະຄານທຸລະກິດຂອງລັດໂດຍຜ່ານໂຄງການປັບປຸງຂະແໜງການການເງິນຂອງລັດໃນປີ 1998.

3.2.10. **ແນວຄວາມຄິດການພັດທະນາຊົນນະບົດ**

(1). <u>ການພັດທະນາຊົນນະບົດໃນເຂດຈຸດສຸມ</u>

ແຜນງານພັດທະນາຊົນນະບົດ (1996-2000) ກຳລັງໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ໃນເຂດຈຸດສຸມຊຶ່ງໄດ້ຮັບຮອງເອົາໃນປີ 1994 ໂດຍລັດຖະບານ. ຈຸດສຸມດັ່ງກ່າວຖືໄດ້ວ່າເປັນບ່ອນຖອດຖອນບົດຮຽນໃນການພັດທະນາຊົນນະບົດ ຈຸດປະສົງສຸດທ້າຍຂອງການພັດທະນະຊົນນະບົດແມ່ນເພື່ອລົບລ້າງຄວາມທຸກຈົນທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫລີກ ການວາງແຜນໂດຍມີສ່ວນຮ່ວມຈາກພື້ນຖານ ແລະວິທີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແມ່ນໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນການພັດທະນາ ເພື່ອໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນໃນການປະສານງານ ແລະການຮ່ວມໄມ້ຮ່ວມມືລະຫວ່າງຂະແໜງການຕ່າງໆໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງຢູ່ຂັ້ນລະດັບຊາດ ແລະຂັ້ນລະດັບແຂວງ ເອີ້ນວ່າ "ຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳພັດທະນາຊົນນະບົດ" ຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ສຳນັກງານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ແລະ ໃນປີ 1994 ຄະນະຊີ້ນຳພັດທະນາຊົນນະບົດຂັ້ນແຂວງກໍໄດຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ. ໜ້າທີ່ ແລະບົດບາດຂອງຄະນະຊີ້ນຳດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ກວມເອົາຫມົດຮອບດ້ານຂອງການພັດທະນາຊົນນະບົດໃນແຕ່ລະແຂວງ ແລະພິເສດແມ່ນລົງເລິກຮັບຜິດຊອບເຂດຈຸດສຸມ. ຄະນະດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ປະສານງານ ແລະ ເຮັດວຽກກັບບັນດາສາຍຕັ້ງຂອງທຸກໆກະຊວງ ສຳລັບການວາງແຜນພັດທະນາທີ່ຢູ່ ນອກເຂດຈຸດສຸມແມ່ນຢູ່ໃນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຄະນະວາງແຜນເສດຖະກິດສັງຄົມປະຈຳແຂວງ ຊຶ່ງຂຶ້ນກັບຄະນະກຳມະການແຜນການແຫ່ງລັດ. ຫ້ອງການພັດທະນາຊົນນະບົດຢູ່ສູນກາງ ແລະຢູ່ໃນແຕ່ລະແຂວງໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນເພື່ອຊ່ວຍວຽກງານດັ່ງກ່າວ.

ສຳລັບການພັດທະນາໃນເຂດຈຸດສຸມ ບັນດາແຂວງໄດ້ສົ່ງລາຍຊື່ພື້ນທີ່ ມີທ່າແຮງ ແລະໄດ້ຖືກຄັດເລືອກຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ທາງສູນກາງໄດ້ວາງອອກເຊັ່ນ :

(a). **ມີຄວາມຕ້ອງການຮີບດ່ວນໃນຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ**

- ເຂດທີ່ມີປະຊາຊົນຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫລີກ
- ເຂດທີ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າໄປຍາກ
- ມີການຂາດເຂີນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະມີຄວາມເຈັບເປັນ
- ມີບັນຫາການຮັກສາດິນ ແລະ

- ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການຫລຸດຜ່ອນໃນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່

(b). **ພື້ນທີ່ ມີທ່າແຮງສຳລັບການລົງທືນ ໃນແງ່ ຂອງການພັດທະນາ**

- ມີຊັບພະຍາກອນ ທີ່ດິນ
- ອາດເຮັດຊົນລະປະທານໄດ້

(c). **ເຂດທີ່ມີການສ່ຽງໄພຍ້ອນ**

- ການປູກຝິ່ນ,
- ລະເບີດທີ່ບໍ່ທັນແຕກ,
- ໄພອັນຕະລາຍຈາກນ້ຳຖ້ວມ.

ໃນປີ 1996 ຫາ 2000 ແຜນງານພັດທະນາຊົນນະບົດໄດ້ວາງໂຄງການສ້າງ 87 ເຂດຈຸດສຸມ ໄດ້ລົງທືນໄປທັງໝົດ 154 ຕື້ກີບ (ປະມານ 30,8 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ) ຢ່າງໃດກໍດີ ຕາມຄວາມເປັນຈິງ ການອະນຸມັດງົບປະມານຕົວຈິງແມ່ນຍັງຫຼຸດຄາດໝາຍ. ວຽກທຸກຢ່າງສຳລັບເຂດຈຸດສຸມນັ້ນ ແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງໂດຍທືນຮອນຂອງທ້ອງຖິ່ນ. ເນື່ອງຈາກຂາດທືນຮອນດັ່ງກ່າວຢ່າງຫລວງຫລາຍ ຈຸດສຸມດັ່ງກ່າວຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ພັດທະນາຢ່າງພຽງພໍ ມາເຖິງປັດຈຸບັນມີແຕ່ 59 ຈຸດສຸມເທົ່ານັ້ນ ທີ່ດຳເນີນງານຮອດເດືອນ 2 ປີ 2001. ໃນ 59ຈຸດສຸມນີ້ມີທັງໝົດລວມມີ 948 ໝູ່ບ້ານ ກວມເອົາ 321.800 ຄົນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃນຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ 3.22. ສະຫລຸບກ່ຽວກັບຈຸດສຸມ

ລ/ດ	ແຂວງ	ຈຸດສຸມ	ເມືອງທີ່ພົວພັນ	ບ້ານ	ຄອບຄົວ	ປະຊາຊົນ (ຄົນ)
1	ຜົ້ງສາລີ	2	2	12	481	2,460
2	ຫລວງນ້ຳທາ	3	3	11	833	4,154
3	ອຸດົມໄຊ	3	3	35	2,303	12,940
4	ບໍ່ແກ້ວ	3	3	53	3,330	17,897
5	ຫລວງພະບາງ	3	3	79	4,600	27,742
6	ຫົວພັນ	3	2	62	1,773	13,745
7	ໄຊຍະບູລີ	3	3	44	2,377	17,590
8	ກຳແພງ	3	3	28	3,101	18,511
9	ຊຽງຂວາງ	3	3	57	3,995	26,692
10	ວຽງຈັນ	3	3	39	2,302	20,705
11	ບໍລິຄຳໄຊ	4	3	114	5,233	33,678
12	ຄຳມ່ວນ	4	3	88	4,289	21,127
13	ສະຫວັນນະເຂດ	4	4	65	2,959	15,934
14	ໄຊສົມບູນ	4	4	38	5,404	13,917
15	ສາລະວັນ	5	5	107	7,127	33,978
16	ເຊກອງ	3	4	42	1,789	11,928
17	ຈຳປາສັກ	3	4	54	4,623	21,767
18	ອັດຕະປື	3	3	20	1,325	6,992
ລວມ		59	58	948	58,844	321,757

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : ຄະນະຊີ້ນຳພັດທະນາຊົນນະບົດ, ຄູ່ມືຄອງເຂດຈຸດສຸມ, ກໍລະກົດ 2000

ວຽກສ່ວນໃຫຍ່ຂອງເຂດຈຸດສຸມແມ່ນການສ້າງແລະພັດທະນາໂຄງຮ່າງພື້ນຖານຊົນນະບົດ. ໂດຍອີງຕາມພື້ນທີ່ຕົວຈິງແລ້ວວຽກສ່ວນໃຫຍ່ມີການກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານ, ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ , ທາງ, ນ້ຳສະອາດ ແລະອື່ນໆ. ຢ່າງໃດກໍ່ດີການວາງແຜນຈາກພື້ນຖານໂດຍມີການສ່ວນຮ່ວມຈາກປະຊາຊົນ ແລະຄວາມສາມາດຂອງກຳລັງພະນັກງານ ຍັງບໍ່ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນ.

ຄຽງຄູ່ກັບ 59 ຈຸດສຸມແລ້ວ ແຕ່ລະແຂວງກໍ່ມີຈຸດສຸມຂອງຕົນເອງໂດຍໃຊ້ທຶນທ້ອງຖິ່ນຫລືທຶນຈາກສູນກາງ. ການຊ່ວຍເຫລືອຈາກທາງນອກ ເຊັ່ນ NGO ກໍ່ມີຄວາມສຳຄັນພໍສົມຄວນໃນວຽກງານພັດທະນາຊົນນະບົດ. ຢ່າງໃດກໍ່ດີຂໍ້ມູນຕ່າງໆກ່ຽວກັບວຽກທີ່ເຮັດ ແລະຄວາມຄືບໜ້າຂອງວຽກງານຕ່າງໆແມ່ນຍັງກຳບໍ່ໄດ້.

(4). <u>ປະເດັນຂອງການພັດທະນາຊົນນະບົດ</u>

ການພັດທະນາຊົນນະບົດຕາມແນວຄວາມຄິດພັດທະນາເຂດຈຸດສຸມ ມີຄຸ້ມຄ່າໃນການອອກແຮງຂອງລັດຖະບານ ຖ້າຫາກເບິ່ງໃນຈຸດຢືນດັ່ງນີ້:

(a). ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການວາງແຜນ ແລະການຈັດຕັດປະຕິບັດການພັດທະນາຊົນນະບົດຢ່າງຮອບດ້ານໂດຍມີການປະສານາມທົບຈາກຫຼາຍຂະແໜງການ ສາມາດເຮັດໄດ້ຖ້ານຳໃຊ້ແນວຄວາມຄິດພັດທະນາເຂດຈຸດສຸມ.

(b). ຈະສາມາດນຳໃຊ້ທຶນຮອນທີ່ມີຈຳກັດ ແລະພະນັກງານຈຳກັດໃຫ້ເກີດຜົນສູງສຸດ

(c). ຈະສາມາດຮັບເອົາວິທີການວາງແຜນ ແລະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຈາກພື້ນຖານຂຶ້ນມາໂດຍມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນຢູ່ໃນເຂດຈຸດສຸມທທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນຫລາຍສຳລັບການພັດທະນາຊົນນະບົດ.

ຢ່າງໃດກໍ່ດີ ຫລັງຈາກ 5 ປີ ຂອງການພັດທະນາເຂດຈຸດສຸມໄດ້ມີຫລາຍປະເດັນທີ່ຄົງຄ້າງເຊັ່ນ.

(a) ການເລືອກຈຸດສຸມແມ່ນເລັ່ງໃສ່ເຂດທີ່ທຸກຍາກ ແລະມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານການເມືອງຫຼາຍ ແລະບໍ່ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງທ່າແຮງໃນການພັດທະນາ ດັ່ງນັ້ນຄວນມີການທົບທວນຄືນໃໝ່ກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂໃນການເລືອກ.

(b) ບົດບາດແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳພັດທະນາຂັ້ນແຂວງ ແລະສາຍສຳພັນກັບຂະແໜງການສາຍຕັ້ງຕ່າງໆຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງໂດຍສະເພາະແມ່ນກ່ຽວກັບການວາງແຜນ ການປະສານງານ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວແມ່ນຕ້ອງໃຫ້ຈະແຈ້ງຂຶ້ນກ່ອນເກົ່າ.

(c) ເຖິງວ່າຈຸດສຸມດັ່ງກ່າວຈະເປັນບ່ອນຖອດຖອນບົດຮຽນກໍ່ຕາມ ແຕ່ລະບົບການຕິດຕາມແລະຕີລາຄາຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາເທື່ອ ດັ່ງນັ້ນຄວນສ້າງຕັ້ງລະບົບນີ້ຂຶ້ນ.

(d) ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນກໍ່ຄວນວາງແຜນໃຫ້ຈະແຈ້ງເພື່ອການລົງທຶນ ເພື່ອການພັດທະນາການຕິດຕາມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງວຽກງານຕ່າງໆ.

(e) ຄວາມສາມາດຂອງພະນັກງານຢູ່ໃນຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳຊົນນະບົດ ຢູ່ຂັ້ນສູນກາງກໍ່ຄືຂັ້ນແຂວງແມ່ນຍັງບໍ່ພຽງພໍສຳລັບການວາງແຜນ ການຄຸ້ມຄອງ ການປະສານງານ ແລະການຕິດຕາມວຽກງານ ດັ່ງນັ້ນຄວນມີການປັບປຸງແກ້ໄຂໃນຂອດດັ່ງກ່າວນີ້.

(5). **ພື້ນຖານໂຄງຮ່າງຊົນນະບົດ**

(a) <u>ທາງຊົນນະບົດ</u>

ລັດຖະບານລາວຈັດບຸລິມະສິດສູງໃນການພັດທະນາທີ່ນທາງ ໃນຊົນນະບົດເພື່ອໃຫ້ເຂດຊົນນະບົດຫ່າງໄກສອກຫລີກແລະພູດອຍໄດ້ເຂົ້າເຖິງຕະຫລາດ ແລະການບໍລິການສັງຄົມອື່ນໆ. ໃນປັດຈຸບັນນີ້ລວງຍາວຂອງທີ່ນທາງທັງຫມົດທີ່ມີຢູ່ໃນປະເທດມີຢູ່ປະມານ 20,320 ກີໂລແມັດ ໃນນັ້ນ 6,190 ກີໂລແມັດຖືເປັນທາງຫລວງແຫ່ງຊາດ, 6,850 ກີໂລແມັດແມ່ນທາງລະດັບແຂວງ ແລະ 7,230 ກີໂລແມັດແມ່ນທາງຊົນນະບົດ ບັນຊີຂອງການສຳຫລວດເຊັ່ນ ຂອງກະຊວງຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງໄປສະນີ ໃນປີ 1998 ໄດ້ສັງລວມໄວ້ ໃນຮູບ 3.4.

ຮູບ3.4 Condition of Rural Road

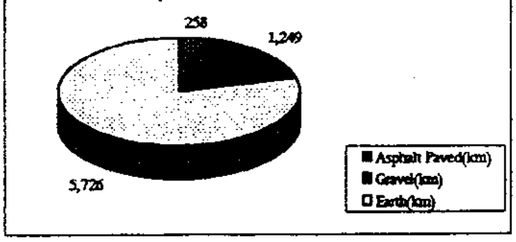

ຍັງບໍ່ມີຕົວເລກແນ່ນອນກ່ຽວລາຍລະອຽດຂອງສະພາບທີ່ນທາງໃນຊົນນະບົດ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີກ ເປັນທີ່ຮູ້ແລ້ວວ່າສະພາບທົ່ວໄປແມ່ນຍ ັງບໍ່ດີເພາະບໍ່ມີຂົວ ຂົວທີ່ມີກໍຊຸດໂຊມ ບໍ່ມີຮອງລະບາຍນ້ຳແລະອື່ນໆ. ສ່ວນຫລາຍທາງໃນຊົນນະບົດແມ່ນຫຍຸ້ງບໍ່ໄດ້ໃນລະດູຝົນ. ຢູ່ໃນເຂດພາກເຫນືອເປ ັນຕົ້ນແມ່ນແຂວງຜົ້ງສາລີ ອຸດົມໄຊ ຫລວງພະບາງ ໄຊຍະບູລີ ແລະຫົວພັນ ເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນມີບັນຫາຫລາຍທີ່ສຸດກ່ຽວກັບທີ່ນທາງ.

ທາງຢູ່ແຂວງ ແລະເມືອງແມ່ນໄດ້ສ້າງ ແລະປົກປັກຮັກສາດ້ວຍພະແນກຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງໄປສະນີ ແລະກໍ່ສ້າງຂອງແຂວງແລະເມືອງດ້ວຍການອະນຸມັດງົບປະມານຈາກລັດຖະບານກາງ. ຢ່າງໃດກໍດີເນື່ອງຈາກທຶນຮອນມີຈຳກັດວຽກງານດັ່ງກ່າວເຮັດໄດ້ແຕ່ບາງສ່ວນເທົ່ານັ້ນ ດັ່ງນັ້ນການປົກປັກຮັກສາທາງທີ່ມີແລ້ວຫລືການສ້າງທາງຕໍ່ໃຫມ່ໄປຫາບ້ານຕ່າງໆແມ່ນມີຈຳກັດ.

(b). <u>ນ້ຳສະອາດຊົນນະບົດ</u>

ໃນຊຸມປີ 1990 ໂຄງການນ້ຳສະອາດໃນຊົນນະບົດແມ່ນມີຄວາມກ້າວຫນ້າຫລາຍສົມຄວນ. ອີງຕາມສະຖິຕິ 1997 ເຫັນໄດ້ວ່າ 77% ຂອງເນື້ອທີ່ໃນຕົວເມືອງ ແລະ 62% ຂອງເນື້ອທີ່ໃນຊົນນະບົດແມ່ນມີນ້ຳກິນທີ່ປອດພັຍ. ຢ່າງໃດກໍດີ ການຕອບສະນອງນ້ຳສະອາດໃນຊົນນະບົດຍັງບໍ່ພໍໃນຫລາຍພື້ນທີ່ ເພາະໃນເຂດພາກເຫນືອຍັງມີການຂັກຂ້າຢູ່.

ສູນອານາໄມ ແລະນ້ຳສະອາດແຫ່ງຊາດຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ກະຊວງສາທາລະນະສຸກເອີ້ນວ່າ "ນ້ຳສະອາດ" ແມ່ນມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງຕໍ່ການສົ່ງເສີມນ້ຳສະອາດໃນເຂດຊົນນະບົດ. ໃນປັດຈຸບັນເນື່ອງຈາກການຈັດຕັ້ງກໍຍັງອ່ອນແອຢູ່ ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຈັດຫານ້ຳສະອາດແມ່ນຫນ້າທີ່ຂອງບ້ານ ສຳລັບໂຄງການນ້ຳສະອາດແມ່ນໄດ້ຕອບສນອງການຊ່ວຍເຫລືອສ່ວນໃດສ່ວນນຶ່ງຕາມທີ່ຮ້ອງໄປ.

(c) <u>ໄຟຟ້າຊົນນະບົດ</u>

ເພື່ອຮັບປະກັນຊີວິດການເປັນຢູ່ໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫລີກໃຫ້ມີໄຟຟ້າ ແລະນ້ຳໃຊ້ ລັດຖະບານໄດ້ສອງວິທີໃຫຍ່ຄື : ອັນທີ່ນຶ່ງແມ່ນຂະຫຍາຍຕາຫນ່າງຕາມເຄືອຄ່າຍທີ່ມີແລ້ວ ອັນທີ່ສອງແມ່ນນອກຕາຄ່າຍຫລືຕາ

ຄ່າຍທີ່ບໍ່ສາມາດໄປເຖິງໄດ້ຍ້ອນລາຄາແພງ. ປັດຈຸບັນມີ 21% ຂອງຄົວເຮືອນທັງຫມົດໄດ້ຮັບໄຟຟ້າຈາກຕາຄ່າຍ. ເບິ່ງລະອຽດແລ້ວມີ 10%ທີ່ໄດ້ມີຢູ່ໃນຊົນນະບົດ ແລະ 74%ໃນເຂດຕົວເມືອງໄດ້ໄຟຟ້າຈາກຕາຄ່າຍ ຍຸດທະສາດພື້ນຖານຂອງລັດຖະບານແມ່ນແນໃສ່ຫ້ອງການເມືອງທຸກເມືອງໃຫ້ມີໄຟຟ້າ ແລະຂະຫຍາຍຕາຄ່າຍໄປຊົນນະບົດ. ທຸກການເຄື່ອນໄຫວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ໃນເຂດຕາຄ່າຍໄຟຟ້າ ສ່ວນຊົນນະບົດກໍຍັງບໍ່ມີຫລາຍເທົ່າ. ດັ່ງນັ້ນຄຽງຄູ່ກັບການຂະຫຍາຍຕາຄ່າຍໄຟຟ້າຄວນຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີໄຟຟ້ານອກຕາຄ່າຍເພື່ອສົ່ງເສີມເສດຖະກິດສັງຄົມຢູ່ໃນຊົນນະບົດໃຫ້ດີຂຶ້ນ ໃນປີ 1999 ໄດ້ສ້າງຕັ້ງພະແນກໄຟຟ້າຊົນນະບົດຂຶ້ນ ຢູ່ກະຊວງອຸດສະຫະກຳ ແລະຫັດຖະກຳ ເພື່ອເຮັດຫນ້າທີ່ບໍລິຫານງານໄຟຟ້າຊົນນະບົດ ສຳລັບບໍລິສັດໄຟຟ້າລາວ ແມ່ນຮັບຜິດຊອບໄຟຟ້າຊົນນະບົດລວມໃນທົ່ວປະເທດ.

(d). <u>**ຂໍ້ຈຳກັດໃນການພັດທະນາ**</u>

ດັ່ງທີ່ໄດ້ເຮັດຢູ່ໃນແຜນງານຊົນລະປະທານ ການກະຈາຍອຳນາດລົງສູ່ທ້ອງຖິ່ນແມ່ນກຳລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຢ່າງໃດກໍດີການຕັດສິນໃຈ ແລະທຶນຮອນກໍຍັງບໍ່ພຽງພໍ ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ ກໍລະນີກໍ່ສ້າງທາງຊົນນະບົດການອະນຸມັດງົບປະມານແມ່ນມາຈາກສູນກາງ ຕາມຄຳຮ້ອງທ້ອງຖິ່ນເພື່ອກໍ່ສ້າງ ແລະ ສ້ອມແປງ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນກໍມີສິດເກັບພາສີຈາກກະຊວງຄົມມະນາຄົມ ດັ່ງນັ້ນອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນແມ່ນມີຄວາມຕ້ອງການສິດໃນການອະນຸມັດງົບປະມານສ້ອມແປງ. ການຂາດພະນັກງານເຕັກນິກ ແລະພະນັກງານບໍລິຫານແມ່ນມີທົ່ວໄປໃນຂົງເຂດການກໍ່ສ້າງໂຄງຮ່າງຂອງພື້ນຖານ ອັນເປັນເຫດໃຫ້ການພັດທະນາບໍ່ຍືນຍົງ ການບົວລະບັດຮັກສາດ້ວຍອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນຍັງບໍ່ໄດ້ດີ.

3.2.11. ຊົນລະປະທານ

(1). <u>**ຄວາມເປັນມາ**</u>

ປະວັດສາດຄວາມເປັນມາ ຂອງຊົນລະປະທານລາວ ສາມາດຍ້ອນຄືນຫລັງໄດ້ຫລາຍຮ້ອຍປີ ໂດຍສະເພາະເຂດແຂວງພາກເຫນືອ. ລະບົບຊົນລະປະທານເຫລົ່ານີ້ສ້າງຂຶ້ນແບບປະຖົມປະຖານ ໃຊ້ໄມ້ ໃຊ້ດິນໃຊ້ຫີນ ແລະສາມາດຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ດີດ້ວຍປະຊາຊົນ. ນັບແຕ່ຊຸມປີ 1960 ເປັນຕົ້ນມາ ລະບົບຊົນລະປະທານສະໄຫມໃຫມ່ ສ້າງດ້ວຍຝາຍຊີມັງ ມີການອອກແບບຄອງເຫມືອງ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫລືອດ້ານເຕັກນິກແລະທຶນຮອນຈາກຕ່າງປະເທດ. ການພັດທະນາລະບົບຊົນລະປະທານໃນປະເທດລາວສາມາດແຍກອອກໄດ້ຕາມພື້ນທີ່ແລະ 3 ປະເພດ ດັ່ງນີ້ : (I)- ຝາຍນ້ຳລົ້ນທີ່ຢູ່ໃນເຂດພາກເຫນືອຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ດ້ວຍປະຊາຊົນ ມີເນື້ອທີ່ແຕ່ 1ຮ.ຕ ຫາ ຫລາຍກວ່າ 300ຮ.ຕ, (ii)- ລະບົບປ້ຳນ້ຳຊົນລະປະທານຢູ່ທົ່ງພຽງວຽງຈັນ, (iii)- ແມ່ນລະບົບປ້ຳນ້ຳຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ບ່ອນທີ່ງທີ່ເຄີຍຖືກນ້ຳຖ້ວມ.

ໃນຊຸມປີ 1990 ທະນະຄານພັດທະນາອາຊີ ແລະລັດຖະບານຂອງ ເນເທີແລນ ໄດ້ມີບົດບາດຫລາຍໃນຂະແຫນງການຊົນລະປະທານ ກົດຫມາຍ ແລະຍຸດທະສາດກ່ຽວກັບຊົນລະປະທານ ແລະແລ່ງນ້ຳ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນໂດຍຜ່ານການຊ່ວຍເຫລືອຈາກຫລາຍໂຄງການຊຶ່ງປັດຈຸບັນ ລັດຖະບານກໍໄດ້ຕິດຕາມໃຊ້ຢູ່. ໂຄງການປັບປຸງການພັດທະນາຂະແຫນງຊົນລະປະທານ (SRIAP) ແລະໂຄງການຊົນລະປະທານການກະເສດທີ່ຍືນຍົງ (SRIAP) ເປັນພື້ນຖານໃນການພັດທະນານະໂຍບາຍຊົນລະປະທານໃນປັດຈະບັນ. ໂດຍພື້ນຖານແລ້ວໂຄງການເລົ່ານີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອພັດທະນາຂະແຫນງການຊົນລະປະທານໂດຍໃຊ້ວິທີການປະສານກັນລະຫວ່າງ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະການສ້ອມແປງທີ່ມີສ່ວນ

ຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ. ສະຫລຸບໄດ້ 2 ໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ເອົາເຂົ້າມາປະສົມປະສານກັນເພື່ອສ້າງເປັນແຜນງານມອບໂອນຊົນລະປະທານ ຊຶ່ງແຜນງານດັ່ງກ່າວເປັນນະໂຍບາຍສຳຄັນຂອງລັດຖະບານ. ການມອບໂອນດັ່ງກ່າວແມ່ນຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຊຶ່ງໃນນັ້ນຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການປົກປັກຮັກສາດູແລແມ່ນເປັນຂອງປະຊາຊົນຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ ແລະຊາວກະສິກອນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ສິ່ງດັ່ງກ່າວໄດ້ເຮັດໃຫ້ການໃຊ້ຈ່າຍຈຂອງລັດຖະບານຫລຸດລົງ.

ຂະແຫນງການຊົນລະປະທານ ມີຫນ້າທີ່ສຳຄັນເພື່ອປະກອບສ່ວນ ສ້າງຄວາມຫມັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານແຫ່ງຊາດ. ໃນປີ 1997 ລັດຖະບານໄດ້ໃຊ້ມາດຕະການເລັ່ງລັດເພື່ອເພີ່ມຜົນຜະລິດເຂົ້າຊົນລະປະທານໃນເຂດທົ່ງພຽງ ຊຶ່ງເອີ້ນໂຄງການນີ້ວ່າ "ໂຄງການຕິດຕັ້ງ ແລະຈັກສູບນ້ຳທົ່ວປະເທດ". ມາຮອດປີ 2000 ໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ຕິດຕັ້ງໄປແລ້ວ 7.000 ຫນ່ວຍ. ໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ການຜະລິດເຂົ້າເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຫລວງຫລາຍຈາກ 1.4 ລ້ານໂຕນໃນປີ 1996 ມາເປັນ 2.2 ລ້ານໂຕນໃນປີ 2000 ດັ່ງນັ້ນ ລັດຖະບານຈຶ່ງໄດ້ປະກາດກຸ້ມຕົນເອງທາງດ້ານສະບຽງໂດຍພື້ນຖານໃນປີ 2000.

(2). <u>ຄວາມກ້າວຫນ້າທາງຊົນລະປະທານໃນປັດຈຸບັນ</u>

ໃນປີ 1999-2000 ມີໂຄງການຊົນລະປະທານທັງຫມົດ 19,170 ແຫ່ງ ສາມາດຫົດເນື້ອທີ່ລະດູຝົນໄດ້ 295.000 ຮ.ຕ ແລະ 197.000 ຮ.ຕ ໃນລະດູແລ້ງ. ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານໄດ້ສະແດງອອກໃນ

ຕາຕະລາງ 3.23 ເນື້ອທີ່ສູບນ້ຳ ຊປທ

ປີ	ລະດູຝົນ	ລະດູແລ້ງ	ລວມ
1991	136	16	152
1992	138	18	156
1993	140	20	160
1994	145	22	167
1995	150	26	176
1996	156	29	185
1997	164	44	208
1998	217	75	292
1999	255	128	383
2000	295	197	492

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: DOI, MAF

ການແຈກຢາຍຊົນລະປະທານໃນແຕ່ລະເຂດຕາມແຕ່ລະປະເພດໄດ້ສະແດງອອກໃນຕາຕະລາງ 3.23 ແລະ ສະຖານທີ່ຕັ້ງ ໄດ້ສະແດງອອກໃນຮູບ 3.24. ການແຈກຢາຍລະບົບ ຊປທ ທີ່ແລ້ວຕາມພາກຕ່າງໆ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າໂຄງການຊົນລະປະທານສ່ວນຫລາຍແມ່ນເປັນຝາຍແບບປະຖົມປະຖານ ຢູ່ທາງພາກເຫນືອ ແລະທາງພາກກາງ ຊຶ່ງມີເນື້ອທີ່ເປັນເຂດພູດອຍສ່ວນຫລາຍ ສຳລັບພາກໃຕ້ສ່ວນເປັນລະບົບປ້ຳນ້ຳ.

ຕາຕະລາງ 3.24 ການກະຈາຍຂອງລະບົບຊົນລະປະທານ ຊະນິດຕ່າງໆ ຕາມເຂດ

ພາກ	ລວມ			ປະເພດຊົນລະປະທານ					
	ຈຳນວນ	ເນື້ອທີ່ ຮ.ຕ	ສະເລັ່ຍ ຮ.ຕ	ຝາຍ	ອ່າງເກັບນ້ຳ	ປ້ຳນ້ຳ	ປະຕູນ້ຳ	ຝາຍພື້ນບ້ານ	ຝາຍກອຍຫີນ
ພ.ເໜືອ	11,397	66,059	6.0	.5%	0.4%	7.1%	.1%	88.5%	0.4%
ພ.ກາງ	5,947	176,953	30.0	.0%	1.6%	13.1%	.7%	80.9%	0.7%
ພ.ໃຕ້	1,826	52,523	29.0	.5%	0.9%	94.5%	.2%	0.9%	0.1%
ລວມ	19,170	295,535	15.4	-	-	-	-	-	-

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : ສະຖິຕິຊົນລະປະທານ 2000, DOI, MAF

ໂຄງການກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານ ແລະຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ໂດຍປະຊາຊົນ ໂດຍການໃຫ້ທຶນຂອງທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ ອົງການADB ແລະ OPEC ໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ຊ່ວຍປັບປຸງ 40 ໂຄງການຊົນລະປະທານທີ່ມີແລ້ວຢູ່ໃນເຂດພາກກາງ ແລະພາກເໜືອ. ປະຊາຊົນແມ່ນຮັບຜິດຊອບໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ດ້ວຍການຈັດຕັ້ງສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ. ໂຄງການດັ່ງກ່າວຄາດຄະເນວ່າຈະໄດ້ສືບຕໍ່ຕື່ມອີກ. ມີຕື່ມອີກ 2 ໂຄງການທີ່ຈະເລີ້ມຕົ້ນໃນປີ 2001 ຄືໂຄງການມອບໂອນຊົນລະປະທານໂດຍການໃຫ້ທຶນຂອງ ADB ແລະປະເທດຝຣັ່ງ ແລະອີກໂຄງການນຶ່ງແມ່ນໂຄງການພັດທະນາກະສິກຳໂດຍການໃຫ້ທຶນຂອງທະນະຄານໂລກ ໂຄງການທຳອິດແມ່ນເນັ້ນໜັກໃສ່ເລື້ອງການສ້ອມແປງ ແລະມອບໂອນຊົນລະປະທານໃນ 6 ແຂວງ ສ່ວນໂຄງການທີ່ 2 ເປັນໂຄງການທີ່ຊ່ວຍພັດທະນາຊົນນະບົດໃນເຂດພາກໃຕ້ ແນໃສ່ປັບປຸງລະບົບຊົນລະປະທານໃຫ້ເປັນເຂດຜະລິດສິນຄ້າ ໂດຍການລົງທຶນໃສ່ບ້ານ.

(3). <u>ການມອບໂອນການຄຸ້ມຄອງ ຊົນລະປະທານ</u>

ເປັນທີ່ຮູ້ກັນດີແລ້ວວ່າໂຄງການຊົນລະປະທານທີ່ຖືກຄຸ້ມຄອງດ້ວຍປະຊາຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນນັ້ນ ໄດ້ຊ່ວຍການຫລຸດຜ່ອນການຖົມຊຸມຈາກລັດຖະບານຕໍ່ຂະແໜງການກະສິກຳ ອັນແມ່ນນະໂຍບາຍທີ່ມອບກຳມະສິດພ້ອມດ້ວຍມູນຄ່າຂອງຊົນລະປະທານໃຫ້ແກ່ຜູ້ນຳໃຊ້. ໂດຍການຖອດຖອນບົດຮຽນຈາກໂຄງການຊົນລະປະທານການກະເສດຍືນຍົງລັດຖະບານໄດ້ອອກດຳລັດເລກທີ 26/ນຍ ມອບໂອນຊົນລະປະທານທັງໝົດໃຫ້ແກ່ການຈັດຕັ້ງປະຊາຊົນໃນວັນທີ 18 ເດືອນທັນວາ ປີ 1998 ຈຸດປະສົງຂອງດຳລັດແມ່ນເພື່ອຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມບົດບາດແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ ໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ລະບົບຊົນລະປະທານ, ຊ່ວຍເຫລືອ ແລະຫລຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດໃນການບົວລະບັດຮັກສາລະບົບຊົນລະປະທານປະຈຳ, ຮັບປະກັນໃນການມອບໂອນໃຫ້ໂລ່ງລ່ຽນ ແລະປັບປຸງປະສິດທິຜົນຂອງການນຳໃຊ້ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະການແຈກຢາຍນຳໃຫ້ທົ່ວເຖິງ.

ປະເດັນສຳຄັນທີ່ສຸດໃນການມອບໂອນນີ້ແມ່ນການເກັບທຶນຄືນ. ຫລັງຈາກໄດ້ມອບໂອນໄປແລ້ວ ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ ຈະໄດ້ຮັບຜິດຊອບເລື້ອງການນຳໃຊ້ແລະຄຸ້ມຄອງ ແລະພ້ອມດຽວກັນນັ້ນກໍຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃນການເກັບເງິນຄ່ານ້ຳ ຈາກຊາວນາ ຫລືສະມາຄົມຊາວນາ. ນຶ່ງສ່ວນຂອງເງິນຄ່ານ້ຳນັ້ນໄດ້ຖືກໂອນມາເປັນກອງທຶນພັດທະນາໝູ່ບ້ານຊຶ່ງໝາຍເຖິງເກັບທຶນຄືນຈາກລັດຖະບານ, ແລະອີກສ່ວນນຶ່ງໄດ້ແບ່ງໄວ້ດ້ວຍສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳເພື່ອເປັນຄ່າບໍລິການຊົນລະປະທານ ເພື່ອໃຊ້ສຳລັບສ້ອມແປງບຳລຸງຮັກສາ.

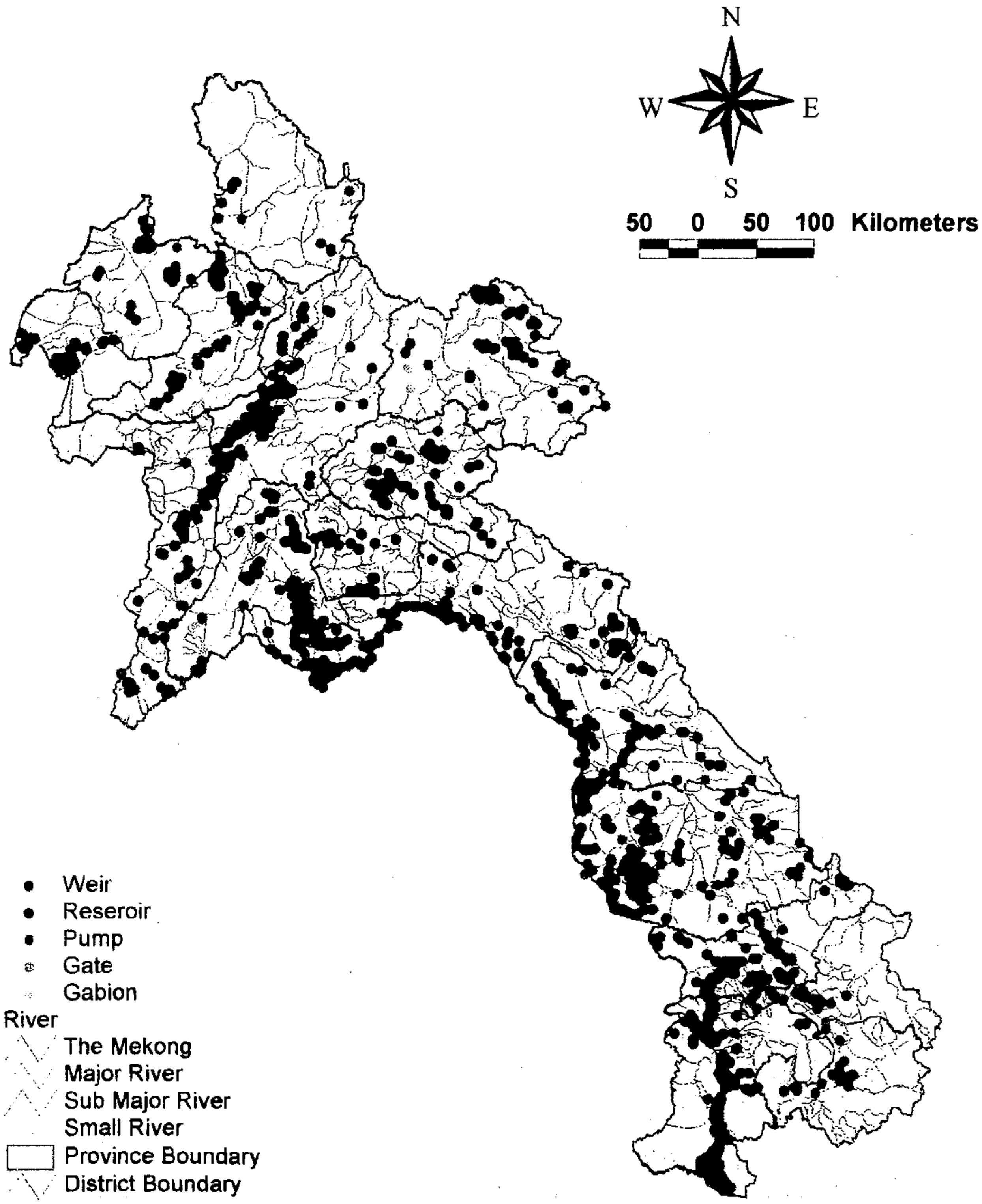

ຮູບ 3.5 ທີ່ຕັ້ງຂອງໂຄງການຊົນລະປະທານ

ໃນບົດແນະນຳກ່ຽວກັບການເກັບທຶນຄືນນີ້ ຊຶ່ງໝາຍເປັນທຶນພັດທະນາບ້ານຈະເຮັດເປັນເວລາ 20ປີ ຫລື ໜ້ອຍກ່ວານັ້ນ ຖ້າຫາກທຶນດັ່ງກ່າວເກັບຄືນໄດ້ກ່ອນກຳນົດ. ອັດຕາການເກັບຂອງກອງທຶນພັດທະນາບ້ານແມ່ນໄລ່ຕາມຜົນຜະລິດເຂົ້າຕໍ່ເຮັກຕາ ແລະຕາມປະເພດຊົນລະປະທານ. ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານດັ່ງກ່າວນີ້ຈະໄດ້ແຍກເປັນ 2 ສ່ວນ, ໜຶ່ງສ່ວນແມ່ນຢູ່ໃນກອງທຶນປະຈຳບ້ານມອບໃຫ້ແກ່ການເງິນຂອງເມືອງ ອີກສ່ວນນຶ່ງແມ່ນມອບໃຫ້ລັດຖະບານ. ຫົວໜ່ວຍການເກັບ ແລະການແບ່ງທຶນແມ່ນໄດ້ສະແດງອອກຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.25.

ຕາຕະລາງ 3.25 ອັດຕາຫົວໜ່ວຍເກັບຄ່ານ້ຳ ແລະ ການແບ່ງທຶນຂອງກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ

ປະເພດຊົນລະປະທານ	ອັດຕາກິໂລເຂົ້າເປືອກ ຕໍ່ ຮ.ຕຕໍ່ປີ		ການແບ່ງທຶນຂອງກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ	
	ການຜະລິດເຂົ້າ	ການຜະລິດອື່ນໆ	ສ່ວນເຫຼືອເປັນກອງທຶນ	ຈ່າຍຄືນໃຫ້ລັດຖະບານ
ອ່າງເກັບນ້ຳ,ຝາຍ	200	100	80%	20%
ປ້ຳນ້ຳໄຟຟ້າ	150	80	85%	15%
ປ້ຳນ້ຳຈັກກາຊວນ	100	50	90%	10%
ການລ້ຽງປາ	0	500	50%	50%
ການກະສິກຳແລະລ້ຽງປາທີ່ໄດ້ຮັບນ້ຳໂດຍທາງອ້ອມ	(ສູງກ່ວາ) 70%	(ສູງກວ່າ) 70%	100%	0%

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ດຳລັດນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 26/ນຍ

ບົດແນະນຳຂ້າງເທິງນີ້ຍັງເປັນຮ່າງຢູ່ ແລະສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້ ຕາມການປະກາດຂອງກົມການເມືອງ ເດືອນທັນວາ 1999 ໄດ້ສະເໜີໃຫ້ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານດັ່ງກ່າວນັ້ນ ໃຫ້ຮັກສາຢູ່ທ້ອງຖິ່ນເລີຍ ແລະໃຫ້ນຳໃຊ້ໂດຍສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳ.

ການເກັບຄ່າທຳນຽມບໍລິການນ້ຳແມ່ນເພື່ອໃຊ້ໃນການບຳລຸງຮັກສາປະຈຳບ້ານ. ຈຳນວນທີ່ຈ່າຍຄ່າທຳນຽມນ້ຳຈະແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມລະບົບຊົນລະປະທານ ແລະແລ້ວແຕ່ເງື່ອນໄຂ. ສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳໄດ້ເປັນຜູ້ກຳນົດຄ່າທຳນຽມດັ່ງກ່າວເປັນປະຈຳປີ ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫລືອຂອງກະສິກຳເມືອງ ອີງຕາມການລາຍງານຂອງໂຄງການມອບໂອນຊົນລະປະທານ ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄ່າທຳນຽມດັ່ງກ່າວມີຕັ້ງແຕ່ 25$ ຫາ 65$ ຕໍ່—ເຮັກຕາ ຕໍ່ປີ ຫລືເທົ່າກັບ
270 ກິໂລເຂົ້າເປືອກ ຫາ 700 ກິໂລຕໍ່ເຮັກຕາຕໍ່ປີ ດັ່ງນັ້ນປະຊາຊົນຈະເສັຍຄ່າໃຊ້ນ້ຳລວມທັງໝົດປະມານ 1.000 ກິໂລຕໍ່ເຮັກຕາຕໍ່ປີ ລວມທັງກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ.
ການມອບໂອນຊົນລະປະທານແມ່ນຢູ່ໃນລະຍະເລີ່ມຕົ້ນ ແລະກໍຍັງພົບກັບຂໍ້ຈຳກັດ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກຫລາຍໃນການມອບໂອນ. ຈາກການຕິດຕາມຕົວຈິງໂດຍການຊ່ວຍເຫລືອຂອງອົງການ ໃຈກາ ເຫັນວ່າມີຂໍ້ຈຳກັດຫລາຍອັນທີ່ຈະຕ້ອງແກ້ໄຂດັ່ງນີ້.

- ການປະກາດການມອບໂອນຊົນລະປະທານ ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະຊາວນາຍັງບໍ່ເຮັດທົ່ວເຖິງ,
- ການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ທຶນພັດທະນາບ້ານຍັງເຮັດບໍ່ລຸມເຄື່ອຍ.
- ອັດຕາການເກັບຄ່າທຳນຽມຍັງຕ່ຳຍໄດ

- ຂາດຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂການຈັດຕັ້ງ ຫລືການສ້ອມແປງຕ່າງໆເພື່ອປັບປຸງໃຫ້ດີຂື້ນກ່ອນຈະມອບໂອນ.
- ການຂຶ້ນທະບຽນຕາດິນຂອງປະຊາຊົນຊັກຊ້າ ມີການແກ່ຍາວ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນບໍ່ຈູບຈ້າວທ້າວທັນໃນການລົງທຶນເຮັດກະສິກຳ.
- ຍັງຂາດມາດຕະຖານໃນການກໍ່ສ້າງແລະສ້ອມແປງ.
- ການຈັດຕັ້ງສະມາຄົມຜູ້ນຳໃຊ້ນ້ຳຊັກຊ້າ
- ຂາດລະບົບການສົ່ງເສີມຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງສິນເຊື່ອ ເພື່ອໃຫ້ການມອບໂອນດັ່ງກ່າວມີຄວາມໜັ້ນຄົງ.

4). <u>ຜົນເສຍຫາຍຈາກ ໄພນ້ຳຖ້ວມ ແລະ ການຫຼຸກເຊັ້ນ</u>

ທົ່ງພຽງທີ່ຕ່ຳຢູ່ຕາມລຽງນ້ຳຂອງຫລືສາຂານ້ຳຂອງແມ່ນຖືກຖ້ວມເລື້ອຍໆໃນແຕ່ລະລະດູຝົນ ເຂດນ້ຳຖ້ວມໄດ້ສະແດງອອກໃນຮູບ 3.2.11.2. ເຖິງນ້ຳຖ້ວມຈະມີຜົນກະທົບດີໃນການເຮັດໃຫ້ດິນອຸດົມສົມບູນກໍຕາມ ແຕ່ກໍມີຜົນຮ້າຍເຊັ່ນດຽວກັນ ຕົວຢ່າງການສູນເສັຽຜົນຜະລິດ ເຮືອນຊານ ສຸຂະພາບ ຫລືເສັຽຊີວິດ ຫລືການເປ່ເພຂອງຊົນລະປະທານ. ກົມຊົນລະປະທານທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຕິດຕາມນ້ຳຖ້ວມ ແລະແຈ້ງຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບການເສັຽຫາຍຂອງນາຈາກນ້ຳຖ້ວມດັ່ງທີ່ສະແດງໄວ້ໃນຕາຕະລາງ 3.26.

ຕາຕະລາງ 3.26 ເນື້ອທີ່ນ້ຳຖ້ວມແລະການເສັຽຫາຍໃນປີ 2000

ແຂວງ	ລວມ ພື້ນທີ່ ເຮັກຕາ	ທົ່ງນາທີ່ຖືກນ້ຳຖ້ວມ ເນື້ອທີ່ ຮ.ຕ	
		ບ່ອນຖືກຖ້ວມ	ເສັຽ
ແຂວງວຽງຈັນ	37,500	300	150
ກຳແພງນະຄອນ	48,500	1,000	300
ບໍລິຄຳໄຊ	25,282	3,546	1,500
ຄຳມ່ວນ	48,112	22,080	20,840
ສະຫວັນນະເຂດ	105,000	18,920	15,000
ຈຳປາສັກ	84,530	22,730	17,270
ສາລະວັນ	47,716	4,462	1,000
ອັດຕະປື	12,500	1,200	500
ລວມ	409,140	74,238	56,560

ເນື້ອທີ່ຮວມທັງ ເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານ ແລະ ນານ້ຳຝົນ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: DOI, MAF

ນັບແຕ່ປີ 1996 ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະການຮ່ວມມືນຈາກອົງການອາຫານ ແລະ ກະເສດ FAO ໄດ້ສັງລວມຂໍ້ມູນນ້ຳຖ້ວມ ຂອງແມ່ນ້ຳຂອງແລະບັນດາສາຂາ ຊຶ່ງຖືເປັນການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກພື້ນຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ. ບັນດາປະເທດລຽບແມ່ນ້ຳຂອງໄດ້ເປັນຊະມາຊິກຂອງແຜນງານດັ່ງກ່າວ ແລະກົມຊົນລະປະທານເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບຮ່ວມມືຕາງໜ້າປະເທດລາວ ຜົນຂອງການຕິດຕາມໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມຍາວຂອງນ້ຳຖ້ວມໃນເຂດແມ່ນ້ຳຂອງພາຍໃນປະເທດລາວມີຢູ່ປະມານ 300 ກິໂລແມັດ ນັບແຕ່ທົ່ງພຽງວຽງຈັນໄປຈົນເຖິງແຂວງພາກໃຕ້ ຫລັງຈາກໄດ້ສັງລວມຂໍ້ມູນນ້ຳຖ້ວມໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງຈະໄດ້ສ້າງຍຸດທະສາດ ລະຍະສັ້ນ ລະຍະກາງ ລະຍະຍາວ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງນ້ຳຖ້ວມ ແລະຫລຸດຜ່ອນນ້ຳຖ້ວມ ໃນນັ້ນມີແຜນປະຕິບັດການສຳລັບອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຊຶ່ງລວມເອົາ ລາວ ກຳປູເຈັຽ ໄທ ແລະວຽດນາມ.

ຢູ່ກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການປ້ອງກັນນ້ຳຖ້ວມທົ່ງພຽງວຽງຈັນ ຊຶ່ງເລີ້ມແຕ່ປີ 1995 ຫາປີ 1997 ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫລືອຈາກສະຫະພາບເອີລົບ EU. ໂຄງການດັ່ງກ່າວມີການສ້ອມແປງ ແລະເ ສີມຄູກັ້ນນ້ຳລຽບຄີມນ້ຳຂອງ ແຕ່ ເກົ້າລ້ຽວຫາຈີ່ນາຍໂນ້ ມີຄວາມຍາວ 46 ກິໂລແມັດ. ຄູກັ້ນນ້ຳດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ກັນນ້ຳຖ້ວມນະຄອນວຽງຈັນຕັ້ງແຕ່ປີ 1997 ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ພື້ນທີ່ລຽບສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງໃນແຂວງອື່ນໆ ແມ່ນບໍ່ມີລະບົບປ້ອງກັນນ້ຳຖ້ວມເລີຍ ດັ່ງນັ້ນມີຄວາມຈຳເປັນຈະຕ້ອງສ້າງແຜນເພື່ອຫລຸດຜ່ອນນ້ຳຖ້ວມ ຫລຸດຜ່ອນຄວາມເສັຽຫາຍ ແລະຄຸ້ມຄອງພັຍພິບັດໃນເຂດດັ່ງກ່າວຕາມຍຸດທະສາດຂອງອົງການແມ່ນ້ຳຂອງ.

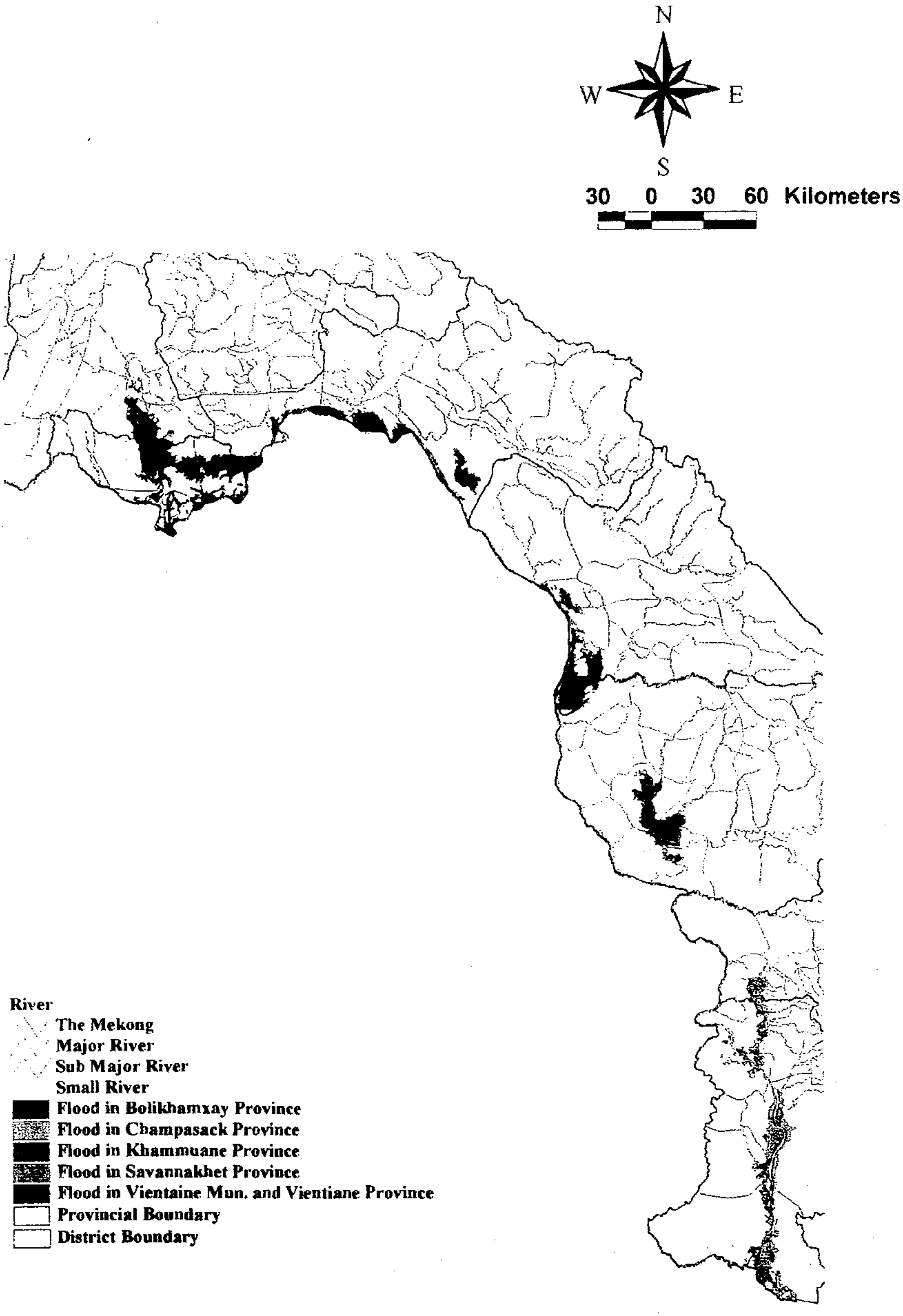

Data Source: Department of Irrigation (DOI), Ministry of Agriculture and Forestry

ຮູບ 3.6 ເຂດນ້ຳຖ້ວມປະຈຳຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ

3.3 ການຮ່ວມມືສາກົນກ່ຽວກັບການກະສິກຳກັບການພັດທະນາຊົນນະບົດ

3.3.1 ການຮ່ວມມື ແລະ ການຊ່ວຍເຫລືອຈາກສາກົນ

(1). ທົບທວນຄືນດ້ານນະໂຍບາຍ ແລະຍຸດທະສາດກັບຜູ້ໃຫ້ທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ

ທຶນຊ່ວຍເຫລືອທັງໝົດນັບແຕ່ປີ 1997-2000 ມີຢູ່ 1,106 ລ້ານໂດລາ ໃນນີ້ 697 ລ້ານແມ່ນການຊ່ວຍເຫລືອລ້າ ແລະ 409 ລ້ານແມ່ນທຶນກູ້ຢືມ ນີ້ແມ່ນຂໍ້ມູນຂອງຄະນະກຳມະການຮ່ວມມື ແລະລົງທຶນ. ໝາຍຄວາມວ່າສະເລັ່ຍແຕ່ລະປີຈະຕົກຢູ່ປະມານ 277 ລ້ານໂດລາ ຜູ້ທີ່ໃຫ້ທຶນຫລາຍກວ່າໝູ່ແມ່ນ ຍີ່ປຸ່ນ (367 ລ້ານໂດລາ) ຕາມດ້ວຍ ADB (353 ລ້ານໂດລາ), ທະນະຄານໂລກ (120 ລ້ານໂດລາ), ສະຫະພາບເອີລົບ EU (47 ລ້ານໂດລາ), ອິດສຕາລີ (43 ລ້ານໂດລາ), ເຢັຽລະມັນ (41ລ້ານໂດລາ), ສະວີເດັນ (41 ລ້ານໂດລາ) ແລະ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ UNDP (56 ລ້ານໂດລາ).

ອີງຕາມບົດລາຍງານຂອງສະຫະປະຊາຊາດໃນປີ 1999 ການຊ່ວຍເຫລືອຈາກຕ່າງປະເທດຕໍ່ຂະແໜງການກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ໃນປີ1998 ມີຢູ່ 29 ລ້ານໂດລາ ຫລືປະມານ 10% ຂອງທຶນຊ່ວຍເຫລືອທັງໝົດ. ມູນຄ່າດັ່ງກ່າວແມ່ນຢູ່ໃນອັນດັບ 3 ຫລາຍກວ່າໝູ່ແມ່ນຂົນສົ່ງ ປະມານ (24%) ແລະພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ (11%). ຜູ້ທີ່ປະກອບການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ຫລາຍທີ່ສຸດໃນປີ 1998 ແມ່ນຍີ່ປຸ່ນ (9,1 ລ້ານໂດລາ) ຕໍ່ມາແມ່ນ ADB (3,3 ລ້ານໂດລາ), EU (3,1 ລ້ານໂດລາ) FAO (1,5 ລ້ານໂດລາ) UNCDF (1,5 ລ້ານໂດລາ), ສະວີເດັນ (3,8 ລ້ານໂດລາ) ແລະ ເຢັຽລະມັນ(2 ລ້ານໂດລາ).

ນະໂຍບາຍແລະຍຸດທະສາດຂອງອົງການຜູ້ໃຫ້ທຶນໃຫຍ່ ສຳລັບທົ່ວໄປກໍຄືຂະແໜງການກະສິກຳ ສັງລວມໄດ້ດັ່ງນີ້:

<u>ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ</u>

ນັບແຕ່ປີ 1991 ປະເທດຍີ່ປຸ່ນເປັນອັນດັບນຶ່ງໃນການຊ່ວຍເຫລືອລາວ ສ່ວນໃຫ່ຍຢູ່ໃນຂົງເຂດພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ, ຄວາມຕ້ອງການພື້ນຖານຂອງມະນຸດ, ກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ແລະອຸດສະຫະກຳ. ຍີ່ປຸ່ນຈະສືບຕໍ່ໃຫ້ບຸລິມະສິດໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວ.

ສຳລັບຂະແໜງການກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ຈະໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່: (a). ການຂື້ນແຜນ ແລະການສ້າງນະໂຍບາຍ, (b). ປັບປຸງລະບົບຊົນລະປະທານ, (c). ປັບປຸງການປຸງແຕ່ງຫລັງເກັບກ່ຽວ, (d). ຫລຸດຜ່ອນຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະຮັກສາປ່າໄມ້, (e). ພັດທະນາຊົນນະບົດ. ເປັນທີ່ສັງເກດເຫັນວ່າການຊ່ວຍເຫລືອດັ່ງກ່າວແມ່ນແນໃສ່ເພື່ອສ້າງປະເທດລາວໃຫ້ສາມາດສ້າງແຜນພັດທະນາ ແລະນະໂຍບາຍ ແລະສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ກົດໝາຍແລະສະຖາບັນ.

<u>ADB</u>

ແນວທາງຍຸດສາດຂອງ ADB ໃນການຊ່ວຍເຫລືອລາວ ປະກອບດ້ວຍ (i) ເພີ້ມປະສິດທະພິບຂອງວຽກງານພັດທະນາດ້ວຍການປັບປຸງໂຄງສ້າງ ແລະການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ (ii) ເລັ່ງລັດພັດທະນາຊົນນະບົດໂດຍສະເພາະເລັ່ງໃສ່ການຍົກຕົນຕະລິດຢູ່ຊົນນະບົດ ຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫລີກ (iii) ພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃນດ້ານການສຶກສາ ແລະສາທາ (iv) ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ (v) ການວາງແຜນແບບປະສົມປະສານອີງໃສ່ພື້ນ

ທີ່ ແນໃສ່ເພື່ອໃຫ້ທຸກພາກສ່ວນປະກອບສ່ວນ ແລະຍົກສູງຜົນກະທົບຂອງການພັດທະນາ ແລະ(vi) ເຮັດໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມຈາກປະຊາຊົນຫລາຍໃນການຄັດເລືອກ ແລະອອກແບບການຊ່ວຍເຫລືອ.

ສະລັບຂະແຫນງການກະສິກຳ ADB ຈະຊ່ວຍເຫລືອລັດຖະບານລາວ ໃນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວິໄສທັດຍຸດທະສາດຂອງຂະແຫນງການກະສິກຳ. ຍິ່ງກ່ວານັ້ນອີກກໍໄດ້ຊ່ວຍການຂະຫຍາຍການຕລາດກະສິກຳ ແລະພັດທະນາລະບົບຕະຫລາດໃນທົ່ວປະເທດ ສຳລັບຂະແຫນງການອື່ນໆກໍມີ ການຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ, ບົດບາດຍິງຊາຍ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ຊຸມຊົນໃນຊົນນະບົດ ແລະການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຊຶ່ງລະບຸໄວ້ໃນນະໂຍບາຍຂອງ ADB.

<u>EU</u>

EU ໄດ້ລິເລີ່ມບັນດາໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆໃນທົ່ວປະເທດ ໂຄງການສ່ວນຫລາຍແມ່ນກັບການພັດທະນາຊົນນະບົດ ສ້າງບ້ານຖາວອນໃຫ້ແກ່ຊົນນະບົດ, ເພີ່ມຄວາມປອດໄພທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ພັດທະນານ້ຳສະອາດ ແລະໃຫ້ບໍລິການສາທາ ການສຶກສາຂັ້ນປະຖົມ ການຮັກສາຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ແບບຍືນນານ ການຮັບເອົາອົບພະຍົບກັບຄືນ ແລະການຮ່ວມມືທາງດ້ານເສດຖະກິດ.

ສຳລັບການພັດທະນາຊົນນະບົດ EU ໄດ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອຫລາຍໂຄງການເຊັ່ນ ການພັດທະນາຊົນລະປະທານ ການພັດທະນາການປູກຝັງ, ລ້ຽງສັດ, ລ້ຽງປາ ແລະອາຊີບອື່ນໆເພື່ອເສີມລາຍໄດ້. ໂຄງການໄດ້ຊ່ວຍດ້ານການຝຶກອົບຮົມ ແລະປັບປຸງການຈັດຕັ້ງເພື່ອຊ່ວຍເຫລືອຊາວນາ ໂຄງການສ່ວນຫລາຍເປັນລັກສະນະຮອບດ້ານ ກວມເອົາຫລາຍກິດຈະການຢູ່ໃນຫລາຍພື້ນທີ່ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມສົມດູນ ແລະໄດ້ຮັບຜົນສູງ. ຍິ່ງກ່ວານັ້ນທຸກໂຄງການແມ່ນໄດ້ເນັ້ນຫນັກເຖິງການຈັດຕັ້ງຂອງຊາວນາ.

<u>ກຸ່ມ ສະຫະປະຊາຊາດ</u>

ການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຈົນແມ່ນຈຸດປະສົງລວມຂອງລະບົບສະຫະປະຊາຊາດໃນລາວ. ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດແລະພັດທະນາຊົນນະບົດ ແມ່ນເປົ້າຫມາຍຕົ້ນຕໍສຳລັບການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຈົນ ສະຫະປະຊາຊາດໄດ້ເນັ້ນຫນັກເຖິງບົດບາດຂອງລັດຖະບານໃນຂະບວນການພັດທະນາ ເຊັ່ນ ຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງ ເປັນເຈົ້າການໃນການພັດທະນາ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມຍືນນານ ການປະສານງານການຊ່ວຍເຫລືອເພື່ອໃຫ້ມີປະສິດຕິຜົນໃນການນຳໃຊ້ຈາກການຊ່ວຍເຫລືອສາກົນ, ການລະດົມທຶນຮອນເພື່ອຮັບປະກັນການເງິນ ການຊ່ວຍເຫລືອຕ່າງໆເຂົ້າໃນໂຄງການບູລິມະສິດຂອງລັດຖະບານ ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຮັດເປັນແຜນງານໃນການສຶກສາ ການຮ່ວມມື ການປະສານງານ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອໄດ້ຮັບຜົນດີ ການສົ່ງເສີມບົດບາດຍິງຊາຍແມ່ນໄດ້ເອົາເຂົ້າຫມົດທຸກໂຄງການ.

ສຳລັບການພັດທະນາຊົນນະບົດ UNDP ໄດ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອໃນລະດັບຊຸມຊົນ ເນັ້ນໃສ່ກິດຈະການສ້າງລາຍຮັບ ແລະການໃຫ້ທຶນຂະຫນາດນ້ອຍ. ຢູ່ໃນຂັ້ນສູນກາງ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດຈະສະຫນັບສະຫນູນລັດຖະບານ ເພື່ອວາງແຜນພັດທະນາຊົນນະບົດ, ວາງແຜນລຶບລ້າງຄວາມທຸກຈົນ ແລະຢາເສບຕິດ ນະໂຍບາຍສິນເຊື່ອຂະຫນາດນ້ອຍ ແລະການສ້າງໂອກາດ ທາງສະຫະປະຊາຊາດ ໄດ້ສຶກສາກັບບັນດາກະຊວງຕ່າງໆ.

<u>ປະເທດຊູແອັດ</u>

ຈຸດປະສົງຂອງການຮ່ວມມື ນັບແຕ່ປີ 1999 ຫາປີ 2003 ດັ່ງນີ້: (i) ຊຸກຍູ້ການຂະຫຍາຍໂຄງການພັດທະນາເພື່ອຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ ແລະຊ່ອງວ່າງໃນສັງຄົມແຄບເຂົ້າ (ii) ພັດທະນາ ແລະສ້າງເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນສຳລັບປະຊາທິປະໄຕ ແລະສິດທິມະນຸດ.

ອີງຕາມຈຸດປະສົງຂ້າງເທິງນັ້ນ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຢ່າງຍືນນານ ແມ່ນຂົງເຂດນຶ່ງທີ່ໄດ້ຮັບບຸລິມະສິດໃນການຮ່ວມມືພັດທະນາ. ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເລົ່ານັ້ນ ຈະຕ້ອງຕິດພັນກັບການສົ່ງເສີມຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຜູ້ທຸກຍາກຢູ່ໃນເຂດພູດອຍ ຈຸດສຸມແມ່ນເລັ່ງໃສ່ເຂດພັດທະນາພູດອຍ ນັບແຕ່ປີ 1990 ເປັນຕົ້ນມາໄດ້ເນັ້ນໃສ່ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຫລາຍກ່ວາການປູກປ່າ ວຽກງານສ່ວນໃຫຍ່ໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປຍັງຈະແມ່ນການຮ່ວມມືກັບດ້ານປ່າໄມ້.

(2). **<u>ທຶນອື່ນໆ</u>**

ໃນກອງປະຊຸມໂຕະມົນຄັ້ງທີ 7 ມີ 23 ອົງການຜູ້ໃຫ້ທຶນໄດ້ໃຫ້ສັນຍາຈະຊ່ວຍເຫລືອນັບແຕ່ປີ 2001 ເປັນທຶນທັງຫມົດ 385 ລ້ານໂດລາ ໃນນັ້ນມີ 218 ລ້ານໂດລາເປັນການຊ່ວຍລ້າ ແລະ 167 ລ້ານໂດລາເປັນທຶນກູ້.

ຕາຕະລາງ 3.27. ທຶນກູ້ຢືມແລະຊ່ວຍເຫລືອລ້າທີ່ສະແດງອອກໃນໂຕະມົນຄັ້ງທີ 7.(000ໂດລາ)

ຜູ້ໃຫ້ທຶນ	ຊ່ວຍເຫລືອລ້າ	ທຶນກູ້ຢືມ	ລວມ
ອົດສະຕາລີ	10,416	-	10,416
ແບັນຊິກ	7,000	-	7,000
ເດັນມາກ	7,400	-	7,400
ແຟງລັງ	2,000	-	2,000
ຝຣັ່ງເສດ	12,900	-	12,900
ເຢັຍລະມັນ	6,600	-	6,600
ຍີ່ປຸ່ນ	90,000	40,000	130,000
ລຸກຊຳບວກ	4,300	-	4,300
ນອກແວ	5,000	70,000	75,000
ເກົາຫລີໃຕ້	1	-	1
ຊູແອດ	10,000	-	10,000
ສະວິດເຊີແລນ	1,500	-	1,500
ເອດີບີ	5,500	-	5,500
ອີຢູ	8,600	-	8,600
ທະນາຄານໂລກ	-	52,000	52,000
ໂຄງການອາຫານໂລກ	1,100	-	1,100
ກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງ	5,000	-	5,000
ທຶນນໍ່ດິກ	-	5,000	5,000
ອົງການຢາເສບຕິດ	6,000	-	6,000
ອີຟັດ	10,000	-	10,000
UNFPA	2,300	-	2,300
ຟາວ	2,600	-	2,600
UNDP	20,000	-	20,000
ລວມ	218,217	167,000	385,217

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: CPC

ຄຳໝັ້ນດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນໄດ້ຮັບໜ້ອຍກອງປະຊຸມໂຕະມົນໃນຄັ້ງທີ 6 ໃນປີ 1997 400ລ້ານໂດລາ. ແຕ່ການຊ່ວຍເຫລືອໂຕຈິງໄດ້ຮັບແຕ່ 284 ລ້ານໂດລາຕໍ່ປີ ນັບແຕ່ປີ 1997 ຫາປີ 2000 ຫລືປະມານ 70% ຂອງຄຳໝັ້ນໃນໂຕະມົນຄັ້ງທີ 6. ຖ້າຫາກວ່າທ່າອ່ຽງຍັງເປັນຄືດັ່ງກ່າວ ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ 270 ລ້ານໂດລາຕໍ່ປີ ນັບແຕ່ປີ 2001 ຫາປີ2004.

(3). <u>ການປະສານງານການຮ່ວມມື</u>

ເພື່ອໃຫ້ມີປະສິດຕິຜົນສູງທາງການໄດ້ນຳໃຊ້ທຶນຊ່ວຍເຫລືອຈາກຕ່າງປະເທດ ການປະສານງານລະຫ່າງຜູ້ໃຫ້ທຶນແລະອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານຕ່າງໆແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫລາຍ. ຕາມຫລັກການແລ້ວການປະສານຮ່ວມມືກັບການຊ່ວຍເຫລືອຕ່າງປະເທດແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດຖະບານລາວ ດັ່ງນັ້ນລັດຖະບານຈຶ່ງມອບໃຫ້ຄະນະກຳມະການຮ່ວມມືລົງທຶນ ເປັນຜູ້ປະສານງານທຸກການຊ່ວຍຂອງສາກົນແລະຕິດຕາມຄວາມຄືບໜ້າ ໂດຍໃຊ້ຫລັກການປະຕູດຽວ. ຄະນະກຳມະການຮ່ວມມືດັ່ງກ່າວມີໜ້າທີ່ປະສານງານທັງລະດັບສູນກາງ ແລະທ້ອງຖິ່ນ. ໃນລະດັບສູນກາງ ບົດບາດຂອງຄະນະກຳມະການແມ່ນ: (i) ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະແກ້ໄຂທຸກປະເດັນບັນຫາທີ່ກ່ຽວກັບການລົງທຶນທັງພາຍໃນ ແລະຕ່າງປະທດລວມທັງການຮ່ວມມືກັບສາກົນ (ii) ອະນຸມັດໂຄງການລົງທຶນທັງພາຍໃນ ແລະຕ່າງປະເທດ ແລະທຸກການຊ່ອຍເຫລືອ (iii)ຊຸກຍູ້ແລະຕິດຕາມໂຄງການລົງທຶນທັງພາຍໃນແລະຕ່າງປະເທດແລະການຮ່ວມມືສາກົນ (iv)ປະສານງານກັບທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງລວມທັງບັນດາກະຊວງຕ່າງໆແລະອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ. ຢູ່ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ຄະນະກຳມະການໄດ້ຄຸ້ມຄອງໂດຍກົງຕໍ່ການລົງທຶນທັງພາຍໃນ ແລະພາຍນອກ. ຄະນະກຳມະການຮ່ວມມືດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງຕັ້ງລະບົບປະສານງານແລະຕິດຕາມ ໃນເດືອນ 5 ປີ 2000 ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫລືອຂອງ ADB ເພື່ອປັບປຸງການປະສານງານການຊ່ວຍເຫລືອ ແລະສ້າງມາດຕະຖານໃນການຕິດຕາມຜົນຂອງການຮ່ວມມືກັບສາກົນ.

ການຈັດຕັ້ງກອງປະຊຸມໂຕະມົນເພື່ອການພັດທະນາແມ່ນກົນໄກສຳຄັນໃນການປະສານງານການຊ່ວຍເຫລືອໃນ ສປປລາວ. ກອງປະຊຸມໂຕະມົນຄັ້ງທີ 6 ແມ່ນໄດ້ເປີດຂຶ້ນທີ່ນະຄອນ ເຈເນວາ ປີ 1997 ແລະຄັ້ງທີ່ 7 ໄດ້ເປີດຂຶ້ນທີ່ວຽງໃນເດືອນ ພືຈິກ ປີ 2000 ມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ 250ຄົນຈາກປະເທດຕ່າງໆຈາກສະຫະປະຊາຊ ົນ, ຈາກ EU, ສະຖາບັນການເງິນນາງຊາດ ແລະອົງການບໍ່ສັງກັດລັດກໍໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມໂຕະມົນຄັ້ງ 7 ດັ່ງກ່າວກອງປະຊຸມໄດ້ຢັ້ງຢືນຄືນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການປະສານງານ ແລະການຄຸ້ມຄອງການຊ່ວຍເຫລືອເພື່ອໃຫ້ລັດຖະບານສາມາດໃຊ້ທຶນໃຫ້ດີທີ່ສຸດ ການສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການຮ່ວມມືແລະການລົງທຶນ ເພື່ອຕີລາຄາ ແລະອະນຸມັດໂຄງການໃຫ້ໄລ່ງລ່ຽນແມ່ນໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ.

ຈຸດປະສົງໃຫຍ່ຂອງລະບົບດັ່ງກ່າວມີດັ່ງນີ້ (i) ເພື່ອຫລີກລ້ຽງການທັບຊ້ອນກັນລະຫວ່າງການຊ່ວຍຂອງຕ່າງປະເທດ (ii)ເພື່ອຕິດຕາມຄວາມຄືບໜ້າຂອງການຊ່ວຍເຫລືອ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ສັງເກດເຫັນວ່າຜູ້ໃຫ້ທຶນສ່ວນຫລາຍຫຍັງບໍ່ໄດ້ຮ່ວມການຖອດຖອນບົດຮຽນແລະປະສົບການຊຶ່ງກັນແລະກັນເທື່ອ ດັ່ງນັ້ນລະບົບຖອດຖອນບົດຮຽນນີ້ຈະໄດ້ຈັດຕັ້ງຂຶ້ນ, ຕໍ່ບັນຫາດັ່ງກ່າວ ທາງອົງການ FAO ໄດ້ມີມີແຜນທີ່ຈະສ້າງຕາໜ່າງຂໍ້ມູນຂ່າວສານເພື່ອແລກປ່ຽນບົດຮຽນກ່ຽວກັບຄວາມປອດພັຍທາງດ້ານສະບຽງ ແລະການພັດທະນາຊົນນະບົດ.

(4). <u>ໂຄງການກາແອ2 (KR2)</u>

ລັດຖະບານຍີ່ປຸ່ນໄດ້ຊ່ວຍເຫລືອການເພີ່ມຜົນຜະລິດອາຫານຊຶ່ງຮູ້ຈັກໃນການ ກາແອ 2 ແລະເປັນສ່ວນນຶ່ງຂອງການຊ່ວຍເຫລືອລ້າຕັ້ງແຕ່ປີ 1997 ໃນໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ຊື້ວັດຖຸອຸປກອນເຊັ່ນ ຝຸ່ນວິທະຍາສາດ ກົນຈັກກະສິກຳ ເພື່ອຍົກສູງຜະລິດຕະພາບການຜະລິດ ຢູ່ໃນກໍລະນີໂຄງການ ກາແອ 2 ນີ້ປະເທດທີ່ທຸກທີ່ສຸດ ລັດຖະບານຈະຕ້ອງໄດ້ເປີດບັນຊີຢູ່ທະນະຄານ ເພື່ອເປັນເງິນຝາກເທົ່າກັບ 2 ສ່ວນ 3 ຂອງລາຄາ ເອັຟໂອບີ (FOB) ເພື່ອເປັນທຶນສົມທົບ. ທຶນສົມທົບດັ່ງກ່າວຈະໄດ້ນຳໃຊ້ໃນການພັດທະນາກະສິກຳ ການປະມົງ ແລະປ່າໄມ້ຊຶ່ງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍປະເທດຜູ້ຮັບທຶນ.

ຝຸ່ນວິທະຍາສາດທີ່ໄດ້ມາຈາກໂຄງການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ມອບໃຫ້ທະນະຄານ ທສກ ເພື່ອສົ່ງໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ກົນຈັກກະສິກຳສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນນຳໃຊ້ໃນໂຄງການພັດທະນາກະສິກຳ ແລະອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ. ເຄມີກະສິກຳຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຊື້ເທື່ອສຳລັບປະເທດລາວ. ບັນດາຝຸ່ນ ແລະກົນຈັກຂອງ ໂຄງການ ກາແອ 2 ໃນປີ 2000 ມີຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3.28. ປຸຍແລະກົນຈັກທີ່ຊ່ວຍໃນປີ 2000

ຕາຕະລາງ 3.28 ການຊ່ວຍເຫຼືອ ຝຸ່ນ ແລະ ກົນຈັກ ໃນປີ 2000

ສິນຄ້າ		ຄຸນນະພາບ
ປຸຍ		
-	ປຸຍຢູເຣັຽ	3,000ໂຕນ
-	15-15-15	21,000ໂຕນ
-	16-20-0	4,000ໂຕນ
	ກົນຈັກ	
-	ລົດໄຖ	6ທີ່ອໜ່ວຍ
-	ລົດມ້ອກ	6ທ.ໜ
-	ເຄື່ອງປັ່ນ	6ທ.ໜ
-	ເຄື່ອງປັ່ນ	2ທ.ໜ
-	ເຄື່ອງສອດຮ່ອງ	2ທ.ໜ
-	ລົດໄຖເດີນຕາມ	25ທ.ໜ
-	ເຄື່ອງປະກອບ ລົດໄຖ	25ທ.ໜ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

ທຶນເງິນຝາກຂອງທຶນສົມທົບມີຢູ່ 14,165 ລ້ານກີບ ຮອດເດືອນ 10 ປີ 2000 ໃນນີ້ເງິນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໃຊ້ໃນການຄຸ້ມຄອງແລະສ້ອມແປງຊົນລະປະທານ ມີຢູ່ 9,969 ລ້ານກີບ ສ່ວນທີ່ເຫລືອໃນບັນຊີມີຢູ່ 4,166 ລ້ານກີບ.

3.3.2 ບົດບາດຂອງ ອົງການບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ (NGO) ໃນການພັດທະນາກະສິກຳ ແລະພັດທະນາຊົນນະບົດ

ມີຫລາຍກ່ວາ 60 (NGO) ສາກົນ ທີ່ເຄື່ອນໄຫວຢູ່ ສປປລາວໃນ ປີ 2000. ສ່ວນຫລວງຫລາຍແມ່ນຂະໜາດນ້ອຍ ແລະມີວຽກສະເພາະ. ອີງຕາມຂໍ້ມູນຂອງ ຢູເອັນດີພີ ປີ 1998[5], NGO ປະກອບສ່ວນປະມານ 12,547,000 ໂດລາ ຫລືເທົ່າກັບ 3% ຂອງການຊ່ວຍເຫລືອຈາກສາກົນ ມີຈຳນວນຫລວງຫລາຍ NGO ທີ່ພົວພັນກັບວຽກງານກະສິກຳ ແລະພັດທະນາຊົນນະບົດ ເຊັ່ນໄດ້ສະແດງໄວ້ໃນຕາຕະລາງ 3.3.2.1 ຫລາຍກ່ວາ 40% ຂອງການລົງທຶນ NGO ແມ່ນຕົກຢູ່ໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະພັດທະນາຊົນ

[5] ການຮ່ວມມືພັດທະນາໃນ ສປປລາວ, UNDP, 1999

ນະບົດ. ການສະໜັບສະໜູນຂອງ NGO ກ່ຽວກັບການກະສິກຳແມ່ນແນໃສ່ການປູກພືດປອດສານພິດ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດດ້ວຍຊຸມຊົນ ບົດບາດຍິງຊາຍ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ການຝຶກອົບຮົມ ການພັດທະນາສັງຄົມ ການຊ່ວຍເຫລືອ ແລະການກໍ່ສ້າງສ້ອມແປງ.

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ອົງການ NGO ຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັບແຂວງ ແລະເມືອງ ເຂົາເຈົ້າມີບົດບາດສຳຄັນໃນການພັດທະນາຊຸມຊົນ ແລະພັດທະນາຊົນນະບົດ ແລະເປົ້າໝາຍສ່ວນໃຫຍ່ ແນໃສ່ຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງທາງບ້ານ ແລະເຮັດວຽກກັບຊາວບ້ານ. ໂດຍລວມແລ້ວການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມຕ້ອງໃຫ້ກ້າວໜ້າໄປພ້ອມກັນລະຫວ່າງຄອບຄົວ ແລະການພັດທະນາລວມ, ມີຄວາມຈຳເປັນຫລາຍທີ່ໃຫ້ປະຊາຊົນພື້ນຖານປະກອບສ່ວນຢ່າງຕັ້ງໜ້າໃນການພັດທະນາ ແລະຄວບຄຸມຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ.

ຕາຕະລາງ 3.29. ຈຳນວນທຶນ NGO ຊ່ວຍ ແຍກຕາມຂະແໜງການປີ 1997

ຂະແໜງ	ຈຳນວນ (US$000)	%
ກະສິກຳປ່າໄມ້	1,108,000	9.0
ຊົນນະບົດ	3,941,000	32.0
ເສດຖະກິດ	99,000	0.8
ສຶກສາ	1,282,000	10.4
ຊ່ວຍບັນເທົາທຸກ	1,741,000	14.1
ສາທາ	2,898,000	23.5
ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ	1,024,000	8.3
ພັດທະນາສັງຄົມ	233,000	1.9
ລວມ	12,326,000	100

ແຫຼ່ງ: ສັງລວມຈາກພື້ນຖານ ວັດຈະນະນຸກົມ ຂອງNGO ໃນ ສປປ ລາວ 2000

ອົງການ NGO ໃຊ້ທຶນຊ່ວຍເຫລືອຊຶ່ງໄດ້ຮັບໂດຍກົງຈາກອົງການ ຫລືຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆເພື່ອດຳເນີນໂຄງການ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນຫລາຍອົງການ NGO ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບາງໂຄງການຂອງການຊ່ວຍເຫລືອຕ່າງປະເທດ. ໃນບໍ່ເທົ່າໃດປີມານີ້ ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ NGO ແລະຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ ແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈຫລາຍຂຶ້ນ ເພາະວ່າ ເອັນຈີໂອແມ່ນໄດ້ເຮັດວຽກຕິດພັນກັບພື້ນຖານການພັດທະນາ ແລະຜູ້ໃຫ້ທຶນກໍໄດ້ຕັ້ງໃຈ ຢາກໄດ້ວຽກທີ່ມີຄຸນນະພາບ. ບາງອົງການ NGO ກໍໄດ້ຮັບງົບປະມານຈາກປະເທດເຂົາເຈົ້າເພື່ອບໍລິຫານຫ້ອງການ ແລະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກຢູ່ໃນສະໜາມ. ໃນປັດຈຸບັນໄດ້ມີການແຂ່ງຂັນຫລາຍໃນໝູ່ NGO ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ. ອົດສຕຣາລີ, ການາດາ, ເດັນມາກ, ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ຊູແອັດ ແມ່ນເປັນຜູ້ໃຫ້ທຶນຕົ້ນຕໍ.

ທຸກNGOຈະຕ້ອງໄດ້ໄປຈົດທະບຽນຢູ່ກົມຈັດຕັ້ງສາກົນຂອງກະຊວງການຕ່າງປະເທດ. ໃນປີ 1998 ໄດ້ມີດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານ ແລະການຄຸ້ມຄອງອົງການ NGO ຢູ່ໃນດຳລັດດັ່ງກ່າວອົງການ ເອັນຈີໂອ ຈະຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດເຄື່ອນໄຫວ ໃບອະນຸຍາດຕັ້ງຫ້ອງການ ໃບອະນຸຍາດມີຕົວແທນຈາກລັດຖະບານ ເພື່ອຈັດຕັ້ງຫ້ອງການ NGO ຈະຕ້ອງມີ ງົບປະມານຢ່າງຕ່ຳ 500.000ໂດລາຕໍ່ໂຄງການນຶ່ງ. NGO ຈະໄດ້ສົ່ງບົດລາຍງານປະຈຳ 6 ເດືອນ ປະຈຳປີ ກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຊ່ວຍເຫລືອໃຫ້ແກ່ອົງການຂອງລັດຢູ່ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ.

3.4 ກິດຈະການພັດທະນາກະສິກຳທີ່ຜ່ານມາ ແລະປ ັດຈຸບັນ

3.4.1 ໂຄງການພັດທະນາກະສິກຳທີ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ໄດ້ເຮັດບັນຊີໂຄງການພັດທະນາກະສິກຳຕ່າງໆ ໃນປີ 1998/1999. ບັນຊີໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກຈັດແບ່ງອີງຕາມຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງກົມ ແລະສະຖາບັນຂອງກະຊວງກະສິກຳປ່າໄມ້. ທີມງານສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ຈັດແບ່ງຕ ື່ມອີກເປັນ 4 ປະເພດ:

(1). ໂຄງການກຳລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດພາຍປີ 2001 ໄດ້ຈັດຢູ່ໃນປະເພດ ໂຄງການກຳລັງປະຕິບັດ.

(2). 2ໂຄງການທີ່ມີແລ້ວ ແລະຈະໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນຕໍ່ໜ້າ ໄດ້ຖືກຈັດເປັນປະເພດແຜນການໂຄງການ.

(3). ໂຄງການທີ່ຖືກປະຕິບັດແລ້ວໄດ້ຖືກໝົດໃນປີ 2000 ແລະມີທຶນຊ່ວຍເຫລືອຈາກຕ່ າງປະເທດຫລາຍກ່ວາ 1ລ້ານໂດລາ ແລະຈັດຢູ່ໃນປະເພດໂຄງການໃຫຍ່ສຳເລັດແລ້ວ.

(4) ໂຄງການທີ່ສຳເລັດແລ້ວແຕ່ເຫັນວ່າຍັງສຳຄັນ ເຖິງວ່າເງິນຈະບໍ່ເຖິງ 1 ລ້ານໂດລາກໍ່ຕາມ ກໍ່ຖືກຈັດເປັນປະເພດໂຄງການໃຫຍ່ສຳເລັດແລ້ວ.

ບັນຊີໂຄງການພັດທະນາກະສິກຳທີ່ຜ່ານມາ ແລະໃນປັດຈຸບັນໄດ້ຖືກຄັດຈ້ອນໄປຕາມການຈັດແບ່ງຂ້າງເທິງນີ້ ແລະ ໄດ້ສັງລວມຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ1 ແລະສັງລວມໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 3.30.

ຕາຕະລາງ 3.30. ໂຄງການພັດທະນາກະສິກຳທີ່ຜ່ານມາ ແລະໃນປັດຈຸບັນ ຮັບຜິດຊອບຂອງແຕ່ລະກົມ

ກົມກອງຮ ັບຜິດຊອບ	ໂຄງການກຳ ລັງປະຕິບັດ	ໂຄງການຕໍ່ ໜ້າ	ໂຄງການສຳເລັດແລ້ວ	ທຶນລວມຕ່າງປະເທດ
ຫ້ອງການ	4	1	1	865
ກົມປ່າໄມ້	37	10	20	69,246
ກົມປູກຝັງ	13	2	4	9,337
ກົມລ້ຽງສັດ	10	10	8	7,081
ກົມຊົນລະປະທານ	10	0	6	66,878
ກົມອຸຕຸ	7	0	3	2,456
ສະຖາບັນ	1	0	0	150
ລວມ	82	23	42	156,013

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມຊົນລະປະທານ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

ຕາຕະລາງຂ້າງເທິງນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເກືອບ 90% ຂອງການລົງທຶນທັງໝົດ ແລະ 60% ຂອງຈຳນວນໂຄງການໄດ້ຖືກປະຕິບັດຢູ່ຂະແໜງການປ່າມໄມ້ ແລະຊົນລະປະທານ. ແລະອີກດ້ານນຶ່ງມີແຕ່ 20% ເທົ່ານັ້ນທີ່ມີຢູ່ໃນຂະແໜງການລ້ຽງສັດ ການປະມົງ ແລະອື່ນໆ. ເປັນທີ່ສັງເກດເຫັນວ່າບາງໂຄງການທີ່ກຳລັງປະຕິບັດຢູ່ນຳກົມປູກຝັງ ກົມປ່າໄມ້ ແລະກົມລ້ຽງສັດໄດ້ກຳລັງຖືກໂອນໄປໃຫ້ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາ ເພາະວ່າວຽກງານການຄົ້ນຄ້ວາຂອງວຽກງານທົດລອງໄດ້ໄປລວມສູນຢູ່ທັ້ນ.

3.4.2 ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ຈາກການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ຜ່ານມາ

ອີງຕາມບົດລາຍງານຂອງຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ອີງຕາມການສຳພາດກັບຜູ້ໃຫ້ທຶນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະການສົນທະນາໃນກອງປະຊຸມສາມາດຖອດຖອນບົດຮຽນໄດ້ດັ່ງນີ້: (i)ຄວາມສາມາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຍັງອ່ອນ (ii)ໂຄງການບໍ່ມີຄວາມຍືນນານຍ້ອນຜູ້ໃຫ້ທຶນຢູ່ນຳຫລາຍໂພດ (iii) ຂາດກົນໄກປະສານງານລະຫວ່າງອົງການຕ່າງໆ (iv)ຂາດການປະສານງານລະຫວ່າງອົງການທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍດ້ວຍກັນເອງ.

ການຂາດຄວາມສາມາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ

ສຳລັບຜູ້ໃຫ້ທຶນຄວາມສາມາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂຶ້ນກັບ 2 ປັດໃຈຄື: (i) ການຈັດຫາທຶນສົມທົບ ແລະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ (ii) ຄວາມອາດສາມາດຂອງພະນັກງານໂຄງການທັງຈຳນວນ ແລະ ຄຸນນະພາບ. ເປັນການຍາກຫລາຍສຳລັບຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການເພື່ອຈັດຫາງົບປະມານສົມທົບ ແລະ ຊອກຫາພະນັກງານທີ່ມີຄຸນສົມບັດເຫມາະສົມແລະຄວາມສາມາດບໍລິຫານງານ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເວົ້າໄດ້ວ່າ ໂຄງການທີ່ມີຢູ່ແລ້ວນີ້ແມ່ນເກີນຂີດຄວາມສາມາດຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂອງລັດຖະບານລາວ ເພາະວ່າຜູ້ໃຫ້ທຶນໄດ້ມີຫລາຍໂຄງການໂພດ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຖອດຖອນບົດຮຽນໄດ້ວ່າ ຄວາມສາມາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕ້ອງໄດ້ປະເມີນກ່ອນຢ່າງຄັກແນ່ ເບິ່ງໃນແງ່ຄວາມສາມາດທາງດ້ານທຶນຮອນ ແລະການຕອບສນອງພະນັກງານກ່ອນຈະເລີ້ມໂຄງການ.

ໂຄງການມຣຄວາມຍືນຍົງ ຍັນການເອື້ອຍອີງຕໍ່ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກສາກົນຄວາມຍືນນານຂອງໂຄງການມີຕ່ຳ ຍ້ອນຜູ້ໃຫ້ທຶນມີຫນ້າຫລາຍໂພດ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຄວາມຍືນຍົງຂອງໂຄງການທີ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອໃນປະເທດລາວນີ້ແມ່ນຂື້ນກັບທຶນຊ່ວຍເຫລືອຫລາຍໂພດ ດັ່ງນັ້ນຜູ້ໃຫ້ທຶນກໍ່ຕ້ອງຈ່າຍຫມົດທຸກການໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການ ລວມທັງອັດຕາເບັ້ຍລ້ຽງຂອງພະນັກງານລັດ ຫລືອັດຕາເບັ້ຍລ້ຽງຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໃນລະຍະປະຕິບັດໂຄງການ. ໃນກໍລະນີອື່ນອີກ ຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍໂດຍກົງຫລືຈ່າຍທາງອ້ອມໃຫ້ພະນັກງານທ້ອງຖິ່ນເພື່ອຊ່ວຍວຽກງານໂຄງການ ແທນທີ່ຈະມາຈາກງົບປະມານ. ດັ່ງນັ້ນຫລັງຈາກຫມົດໂຄງການຜູ້ຈັດການໂຄງການຫລືຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດກໍ່ບໍ່ສາມາດສືບຕໍ່ໂຄງການໄດ້. ຜົນກະທົບຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນຊ່ວຍເຫລືອຫລາຍໂພດນີ້ເຫັນວ່າມີຫລາຍກໍລະນີໄດ້ຢຸດເລີຍຫລັງໂຄງການຫມົດອາຍຸ.

ກ່ຽວກັບເລື້ອງດັ່ງກ່າວນີ້ຖອດຖອນບົດຮຽນໄດ້ວ່າ (i)ການຊ່ວຍແບບພາລະລະຫວ່າງຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນໂຄງການ ຈະຕ້ອງໄດ້ສັງລວມໃຫ້ຄັກແນ່ ໂດຍສະເພາະທາງດ້ານການເງິນ (ii) ການສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ອົງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄວນຖືເປັນບຸລິມະສິດອັນນຶ່ງ ແລະ (iii) ການເຂົ້າຮ່ວມຂອງຜູ້ໃຫທຶນຄວນຈະມີຫນ້າໃຫ້ຫນ້ອຍ ຄວາມເປັນເຈົ້າການຂອງລັດຖະບານຕໍ່ການເປັນເຈົ້າຂອງໂຄງການຄວນມີຫລາຍຂື້ນ.

ຂາດກົນໄກການປະສານງານລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ

ຫລາຍໂຄງການມີຄວາມຕ້ອງການພົວພັນກັບຫລາຍອົງການ ເພາະວ່າເປົ້າຫມາຍກວມຫລາຍເລື້ອງ. ບາງຜູ້ໃຫ້ທຶນກໍ່ບອກວ່າ ເພື່ອຢາກຈັດຕັ້ງໂຄງການໃຫ້ສຳເລັດດ້ວຍດີບໍ່ຄວນກ່ຽວຂ້ອງກັບຫລາຍອົງການ. ຢູ່ໃນກອງປະຊຸມອົງການທາງລາວເຫັນວ່າມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຫລາຍໃນການປະສານງານ ກັບອົງການອື່ນໆ ຍ້ອນເຫັນແກ່ຂະແຫນງການໂຕເອງ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຖອດຖອນບົດຮຽນໄດ້ວ່າ (i)ຕ້ອງຈັດຕັ້ງຫນ່ວຍງານເພື່ອປະສານງານທຸກວຽກງານກັບອົງການຕ່າງໆກ່ອນຈະລົງມືປະຕິບັດ (ii)ຕ້ອງສ້າງຄວາມສາມາດໃນການປະສານງານໃຫ້ຫລາຍຂື້ນ (iii)ການວາງທຶນຮອນດ້ວຍຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງໂຄງການຫລາຍກວ່າຜູ້ຈັດຕັ້ງໂຄງການ.

ການປະສານງານໂຄງການ ຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຕ່າງປະເທດ ຕ່ຳ

ຜູ້ໃຫ້ທຶນຫຼາຍອົງການໄດ້ເຫັນຄວາມສຳຄັນຕໍ່ສະພາບມີຫລາຍໂຄງການທີ່ຊ້ຳກັນໃນເວລາອອກແບບໂຄງການ ເນື່ອງຈາກວ່າການຖອດຖອນບົດຮຽນ ແລະປະສົບການຜ່ານມາ ແລະການຮຽນຮູ້ຈາກຂໍ້ມູນຂ່າວສານຊຶ່ງກັນແລະກັນແມ່ນບໍ່ມີ.

ໃນຂະແໜງກະສິກຳ, ອົງການ FAO –ໄດ້ວາງແຜນປັບປຸງຕະໜ່າງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ເພື່ອແລກປ່ຽນກິດຈະກຳ ແລະ ປະສົມປະສານດ້ານການຮັບປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ດ້ານການພັດທະນາຊົນນະບົດ ລະຫວ່າງອົງການໃຫ້ທຶນລວມທັງ NGO .

ເປັນທີ່ສັງເກດວ່າການປະສານງານບໍ່ໄດ້ດີນີ້ຍ້ອນມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃນນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານເອງ ເພາະແຂວງ ແລະເມືອງບໍ່ເຂົ້າລະອຽດໃນນະໂຍບາຍ ສະນັ້ນການເກັບຄ່າທຳນຽມຈຶ່ງບໍ່ຄືກັນ ແລະແຕກຕ່າງກັນ.

ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຖອດຖອນບົດຮຽນໄດ້ວ່າ (i) ຜູ້ໃຫ້ທຶນຄວນຈະຖອດຖອນບົດຮຽນຮ່ວມກັນ ຮ່ວມກັນໃຊ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານນຳກັນ (ii) ລັດຖະບານຄວນປະສານງານທາງດ້ານນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບຜູ້ໃຫ້ທຶນໂຄງການຢ່າງລະມັດລະວັງ ລວມທັງການກະກຽມບົດແນະນຳເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ທຶນການຊ່ວຍເຫລືອ ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມນະໂຍບາຍ.